

Översiktsplan 2030

Antagen av kommunfullmäktige 2012-12-12

Aktualitetsförklarad 2018-05-17

Innehåll

Inledning	4
Översiktsplanens syfte	4
Läsanvisning	4
Mål och vision	4
Allmänna intressen	13
Den bebyggda miljön	14
Bebyggelsens kvaliteter och innehåll	14
Bebyggelseutveckling	24
Bebyggelsens funktioner	46
Bebyggelsens problem och utmaningar	54
Den obebyggda miljön	63
Regional och lokal grönstruktur	63
Järvafältet	66
Rösjöskogen	68
Törnskogen	70
Yt- och grundvatten	73
Mellankommunala och regionala intressen samt riksintressen	79
Mellankommunala och regionala intressen	79
Riksintressen	79
Riktlinjer för mark- och vattenanvändningen	82
Övergripande riktlinjer	83
Områdesspecifika riktlinjer	84
Gällande planer	86
Utvärdering	89
Utvärdering mot åtaganden i RUFS 2010	89
Fortsatt planering	93
Rullande översiktlig planering	93
Andra planerings- och utredningsinsatser	94
Uppföljning av betydande miljöpåverkan	95

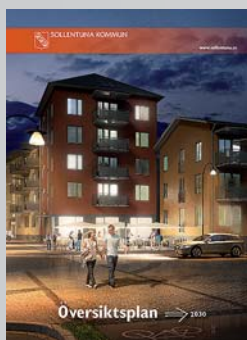

Illustration omslag: NCC

Huvudredaktör: David Saveros

Tryck: Sjuhäradsbygdens tryckeri AB, april 2013

ISBN: 978-91-637-2943-0

Rättigheter förbehålls Sollentuna kommun där inget annat anges. Citera oss gärna men ange källan.

Dnr 2004/560 KS 202

Sollentunas kommuns översiktsplan 2012-12-12 är fortsatt aktuell

Sedan ursprungliga antagandet av denna översiktsplan 2012-12-12, har vissa förhållanden ändrats. Sollentuna kommun arbetar med att ta fram en ny översiktsplan, som kommer att hantera dessa förändringar. Tills den är klar gäller översiktsplan 2012-12-12. Nedanstående justeringar, noteringar och infogade dokument är gjorda för att underlätta fortsatta användandet av planen och ska beaktas i arbetet.

Justeringar

Samtliga justeringar är gjorda i rött och finns på sidorna: 4, 9, 11, 16, 29, 33, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 58, 59, 60, 61, 63, 65, 74, 75, 77, 79, 83, 84, 86, 93-95, 97-100.

Noteringar

Följande ska beaktas i den aktualitetsförklarade versionen av översiktsplan 2012-12-12:

- Översiktsplanen 2012-12-12 och dess framtidsförutsägelser måste läsas med förståelse för att de är skrivna 2012.
- Sidan 89-91 är en kommentar till originalversionen av översiktsplanen 2012-12-12 och ingår därför inte i granskningen till aktualitetsförklaringen.
- Regional utvecklingsplan för Stockholm – RUF5 2050 – beräknas antas 2018. Innehållet påverkar Sollentuna och hänsyn till det ska tas i planärenden.
- Nya riktvärden enligt förordning om buller ska tillämpas i planärenden.
- Kompletterande, ny information om miljö kvalitetsnormer för luft ska användas.
- Nya riktlinjer för lägsta grundläggningsnivå i områden utsatta för översvämningsrisk ska användas. Se kartläggning gjord av Myndigheten för skydd och beredskap 2017-03-20.
- Det i originalversionen planerade naturreservat i Tegelhagen, har trätt i kraft.
- Dagvattenpolicy 2016-04-07 gäller.
- Miljö kvalitetsnormerna för vatten har ändrats och fler vattenförekomster har tillkommit.
- Aktuellt strandskydd, enligt infogad dokument (efter sidnummer 104), gäller.

Infogade dokument efter sidnummer 104

- 2016-0601 KS-3 Uppdrag att revidera gällande översiktsplan i relevanta delar.
- Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse inför Sollentuna kommuns prövning av översiktsplanens aktualitet (2017-03-21).
- Strandskydd (2017-12-13).

Ansvariga för redigeringar: Lars Keski-Seppälä, kommunledningskontoret och Anders Hallmén, kommunledningskontoret.

Sollentuna 2018-03-07

Sollentunas översiktsplan 2012-12-12, aktualitetsförklarades av kommunfullmäktige 2018-05-17

Organisation

Uppdragsgivare och styrgrupp för arbetet att ta fram en ny översiktsplan är kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott: Thomas Ardenfors (M), ordförande, Anna Myrhed (C) 1:e vice ordf, Per Gibson (FP) 2:e vice ordf, Peter Godlund (MP) 3:e vice ordf, Maria Stockhaus (M), Magnus Ramstrand (KD), Joakim Jonsson (S). **Översiktsplanen** har tagits fram av kommunledningskontoret med hjälp av övriga förvaltningar. I arbetet med översiktsplanen har Anders Hallmén, planeringschef, David Saveros, planarkitekt, Anders Hedlund, miljöstrateg, Jan Enfors, stadsarkitekt, Lars Keski-Seppälä, projektchef, Rikard

Dahlén, naturvårdschef, Mats Lindström, planarkitekt, Mats Wallén, planarkitekt, Katarina Forslöv, miljö- och vattenplanerare, Olof Svanberg, kommunantikvarie, Ulrika Hellström, exploateringschef, Ola Mårtensson, näringslivssekreterare, Katrin Seuss, exploateringsingenjör, Hiva Hedayati, trafikplanerare, Emma Tönnerfors, planarkitekt, Peter Holstad, redaktör, m fl, kommunledningskontoret samt Katarina Tittelbach, miljö- och hälsoskyddsinspektör, m fl handläggare på miljö- och byggnadskontoret, medverkat. Under arbetet med översiktsplanen har en arbetsgrupp för s k **mjuka frågor** samlats bestående av Lars Keski-Seppälä, Petra Karlsson, brottsförebyggare, Yvonne Ingelström, chef för integrations- och demokratifrågor, kommunledningskontoret, Agneta Svensson, Socialkontoret, Kjell Lauri, kultur och fritidskontoret, Katarina Andersson, vård- och omsorgskontoret, Leif Hildebrand, barn- och utbildningskontoret m fl. **Energi- och klimatfrågor** har behandlats i en arbetsgrupp som även arbetat med framtagandet av en separat klimatstrategi för kommunen. I arbetsgruppen ingick tjänstemän från kommunen och Sollentuna Energi AB. **Vattenfrågor** har behandlats i en arbetsgrupp med tjänstemän från kommunledningskontoret, miljö- och byggnadskontoret, trafik- och fastighetskontoret samt Sollentuna Energi AB. I **trafikfrågor** har även Niklas Rousta, teknisk chef och Sanna Eveby, trafik- och fastighetskontoret samt WSP Samhällsbyggnad AB, och i **avfalls- och återvinningsfrågor** Kristina Sjöblom, Sollentuna Energi

Inledning

Översiktsplanen är fortsatt aktuellt. Nedanstående justeringar ska beaktas. Till aktualitetsförklaringen 2018-0x-xx, har vissa avsnitt strukits, detta är tydligt markerat i dokumentet. Se även noteringar på sidan 3 samt de infogade dokument som nämns på sidan 3.

Inledning

Den tidigare översiktsplanen (Kommunplan) antogs 1998 och aktualitetsförklarades 2002. Översiktsplanen ska vara aktuell och kommunledningskontoret fick därför 2006-01-12 § 5 i uppdrag av kommunstyrelsens plan- och fastighetsutskott att starta arbetet med en ny översiktsplan.

Översiktsplanens syfte

En översiktsplan ska redovisa huvuddragen i mark- och vattenanvändningen och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den är också ett underlag för dialogen mellan kommunen och dess grannar och med staten.

Vidare fungerar översiktsplanen som ett stöd i detaljplanearbetet och kan bidra till ett förenklat arbete med de detaljerade planererna som ska leda fram till ett färdigt byggprojekt.

Läsanvisning

De mål och riktlinjer som är formulerade i översiktsplanen ska utgöra utgångspunkt i all planering av den fysiska miljön.

Översiktsplanen har delats in i fem huvudkapitel. Det första kapitlet, **Inledning**, beskriver översiktsplanens syfte och mål. Det andra kapitlet, **Allmänna intressen**, är tillsammans med kapitel tre den viktigaste delen av översiktsplanen. Här beskrivs i fyra delkapitel, *Den bebyggda miljön*, *Den obebyggda miljön*, *Vatten*, *Mellankommunala och regionala intressen samt riksintressen*, kommunens syn på utvecklingen av kommunens olika miljöer och kommunens syn på allmänna intressen. Beskrivningen fokuserar på de strategiska frågor som lyfts fram i inledningen. I det tredje kapitlet, **Riktlinjer för mark- och vattenanvändningen**, redovisas översiktsplanens huvuddrag i form av en plankarta och en sammanställning av riktlinjer som planen innehåller. Det fjärde kapitlet, **Utvärdering**, innehåller en utvärdering av översiktsplanen mot den regionala utvecklingsplanen (RUF 2010). I det femte kapitlet, **Fortsatt planering**, behandlas det fortsatta planeringsarbetet efter det att översiktsplanen antagits.

Mål och vision

Det hållbara samhället

Den tidigare översiktsplanen har en vision för Sollentuna om ett långsiktigt hållbart samhälle. I Översiktsplanen lever visionen vidare, bl a genom att fullfölja strategin om ny tät bebyggelse i goda kommunikationslägen. Det innebär att stationssamhällena utvecklas ytterligare och förbinds med urbana korridorer med tätare bebyggelse. Framtagandet av mål och riktlinjer har utgått från de mål om hållbar utveckling som beslutades av kommunfullmäktige i samband med Kommunplan 1998 och från de åtaganden som finns i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen 2010 (RUF 2010). Det synsätt som uttrycks i mål, strategier och riktlinjer i RUF 2010 har tagits som utgångspunkt i översiktsplanen.

De globala klimatförändringarna är också en utmaning som påverkat översiktsplanen. De konkreta åtgärderna för att nå klimatmålen ligger mestadels utanför de beslut om användning av mark och vatten som översiktsplanen behandlar, däremot skapar den spelplanen som ska möjliggöra den livsstilsförändring och framför allt det teknikskifte som sannolikt kommer att visa sig nödvändigt. Klimatfrågan behandlas samlat i en särskild klimatstrategi och följs upp i årliga åtgärdsplaner.

I översiktsplanen finns resonemanget invävt i planens skilda delar samt kommenterat i avsnittet som behandlar hur översiktsplanen uppfyller regionplanens åtaganden.

Sollentuna i regionen

Sollentuna är en integrerad del av Stockholmsregionen. Arbets- och bostadsmarknaden är intimt sammanflätad över de administrativa gränserna, biltrafikens utveckling kan bara delvis knytas till den egna utvecklingen, kollektivtrafiken har en regional huvudman, kulturutbudet är stort men bara till en liten del lokaliserat till hemkommunen och så vidare.

Alla kommuner är beroende av omvärlden och det i allt större utsträckning i en globaliserad värld, i en sammanflätad storstad blir detta särskilt påtagligt. Det skapar speciella förutsättningar för kommunernas översiktsplanering och för arbetet med mål för den långsiktiga utvecklingen.

Det finns i stockholmsregionen en lång tradition av översiktlig planering på regional nivå. Sedan 1950-talet har det funnits regionala översiktplaner.

Parallellt med Sollentunas arbete med översiktsplanen har en ny regional utvecklingsplan, RUFSS 2010, tagits fram. Önskvärt är, att de olika planeringsnivåerna samverkar för att på det sättet stärka regionens konkurrenskraft.

I vår översiktsplanering har vi ambitionen att ta tillvara den kunskap som RUFSS 2010 förmedlar och vi gör ett försök att koppla de regionala utvecklingsmålen till kommunens framtida utveckling för att på det sättet kunna föra ett resonemang kring den konkreta genomförbarheten av RUFSS på kommunal nivå.

Sollentuna kommun har i sitt yttrande över RUFSS 2010 ställt sig bakom de regionala målen, dessa föreslås tillsammans med befintliga övergripande mål i Sollentuna utgöra målen för Sollentunas översiktsplan.

I översiktsplanen analyserar vi om RUFSS så kallade åtaganden för att nå målen är relevanta och genomförbara på kommunal nivå. Vi får också en möjlighet att på detta sätt diskutera om kommunens utvalda strategiska frågor täcker RUFSS problembeskrivning eller om kommunen riskerar att tappa någon viktig framtidsfråga.

På detta sätt hoppas vi att de lokala och regionala kompetenserna ska stärka varandra i planeringsarbetet och att vi kan påverka utvecklingen mot att de gemensamma planeringsresurserna används på ett effektivt sätt.

Utgångspunkter för regionens utveckling

I RUFSS 2010 beskrivs de utgångspunkter som gäller för utvecklingen. Nedan sammanfattas denna text, den som är intresserad kan läsa mer på regionplanekontorets webbplats¹.

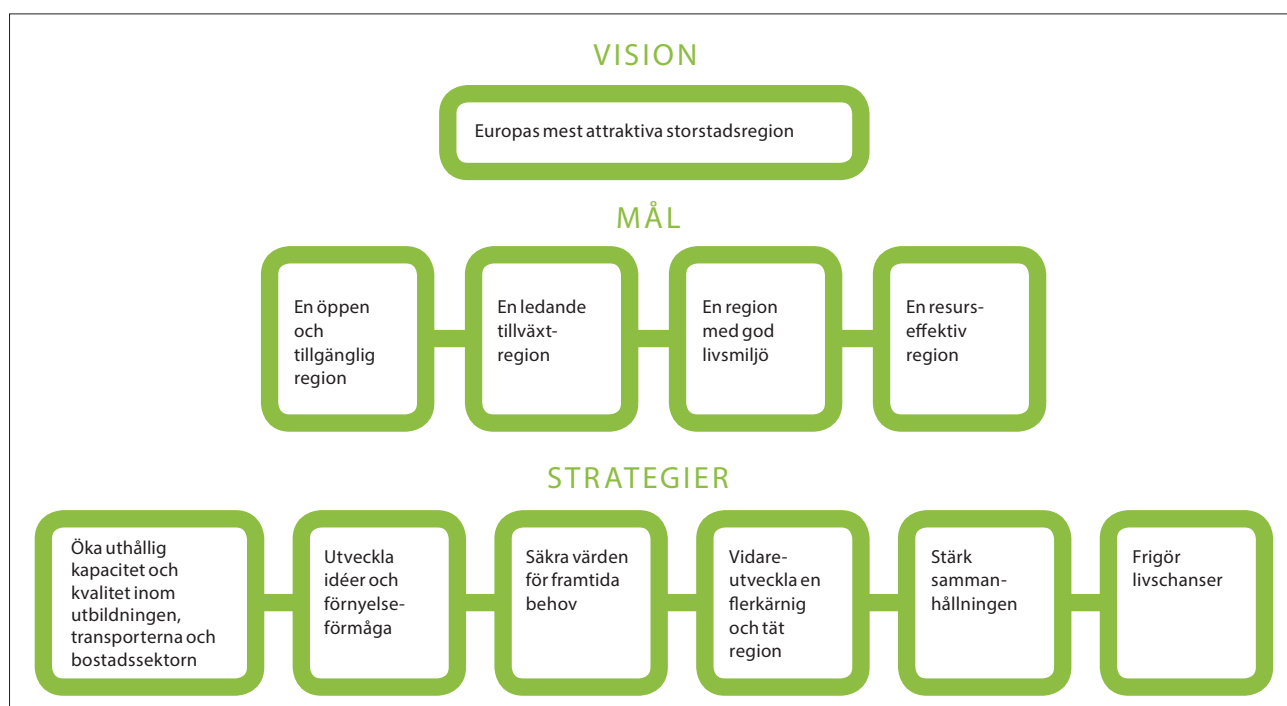
Inledningsvis konstateras att det inte är möjligt att förutse utvecklingen för en så lång tidsperiod som en översiktplan hanterar, utan att det snarare handlar om att ha kunskap om förändringar som gör det möjligt att hålla olika handlingsalternativ öppna.

En värld i förändring

Politiska förändringar och introduktionen av informations- och kommunikationsteknik har gjort det möjligt för företagen att öka takten och omfattningen av internationaliseringen. Den demografiska och politiska utvecklingen medför dessutom att det tillkommer ny arbetskraft och nya konsumenter i en aldrig tidigare skadad omfattning.

Världsekonomin befinner sig i en turbulent omstruktureringsperiod till en följd av dessa förändringar. Det ställer krav på en välfärdsstark region som Stockholm att agera proaktivt inom en rad områden för att behålla och stärka sin position.

Någon megastad kommer Stockholm aldrig att bli. Däremot finns det goda förutsättningar att stärka regionens roll som världsstad i Europa. Stockholmsregionen är redan internationellt erkänd inom t ex preklinisk forskning, mobil och trådbunden

RUFSS 2010, vision, mål och strategier. De regionala målen utgör också mål för Sollentuna översiktplan.

kommunikation samt miljöteknik och hävdar sig väl inom teknologi, innovationsförutsättningar och näringslivsstruktur. Däremot är den internationella tillgängligheten svag för att vara en huvudstadsregion och bebyggelsestrukturen gles.

Den globala klimatförändringen kommer att påverka regionen både lokalt och genom globala effekter. Sverige är till skillnad från andra EU-länder mindre beroende av primärenergi-import för elproduktionen, men beroendet av fossila bränslen inom andra områden är fortfarande stort.

Händelser och förändringar i omvärlden kan påverka sammanhållningen och värderingarna. Globaliseringen kan till exempel mattas av och Europa börja resa murar mot flyktingar och världens oroshärdar.

Det är dock inte givet att en till synes osäker värld skapar sociala spänningar. Lyckas stockholmsregionen behålla enigheten runt värderingar som tolerans, öppenhet och acceptans, tack vare en lyckad inflyttningspolitik, kan regionens attraktivitet öka. Om arbetskraftsförsörjningen säkras genom adekvata system för arbetskraftsinvandring och etablering samtidigt som samhället visar sig tillåtande och öppet, kan regionen bli tillräckligt attraktiv för att människor ska vilja flytta hit.

Utgångsläget är gott men det krävs ett aktivt arbete för att stärka sammanhållningen i framtiden.

Storstadens särskilda förutsättningar

Storstäder skiljer sig från andra städer inte bara genom sin storlek utan också genom sin täthet, komplexitet och mångfald.

Storstaden är kontaktintensiv och därför en jordmån för innovationer och nya idéer. Storstadsregioner präglas av rörlighet och förändring – människor och verksamheter flyttar in och ut.

Ur miljösynvinkel erbjuder den täta staden fördelar. Här finns bra förutsättningar för kollektivtrafik och energieffektivitet. Storleken och tätheten medför också nackdelar, som trängsel, buller, långa restider och höga levnadskostnader.

En stor del av tillväxten och sysselsättningsökningen i regionen sker inom kunskapsintensiva företag. Forskning inom ekonomisk geografi pekar på betydelsen av att kunna erbjuda närhet och täthet, vilket i sin tur pekar på behovet av geografiskt avgränsade miljöer för innovativa företag. I en undersökning 2006 önskade företagen bland annat bättre före-

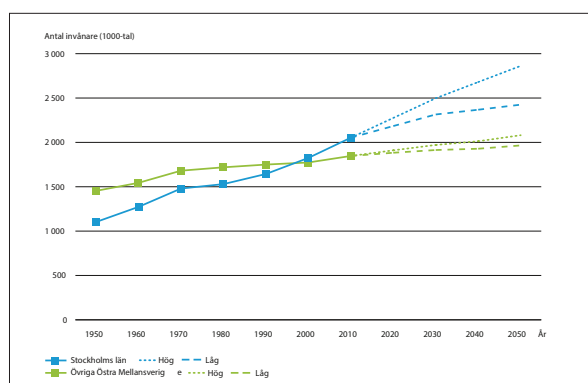
tagsklimat på alla nivåer, större förståelse för företagandets villkor och bättre service hos kommuner och myndigheter, fler yrkesutbildade, bättre framkomlighet på vägarna och bättre samverkan mellan skola, näringsliv och myndigheter.

Långsiktiga bedömningar av utvecklingen

Befolkningen i länet har ökat med 400 000 personer den senaste 30-årsperioden, i genomsnitt 13 000 per år. En ung befolkning medför ett stadigt födelsoverskott.

Arbetsmarknadsregionen växer med bättre kommunikationer och kan i framtiden komma att omfatta Västerås, Eskilstuna och Nyköping. Vilket är en önskvärd utveckling för att stärka regionens konkurrenskraft.

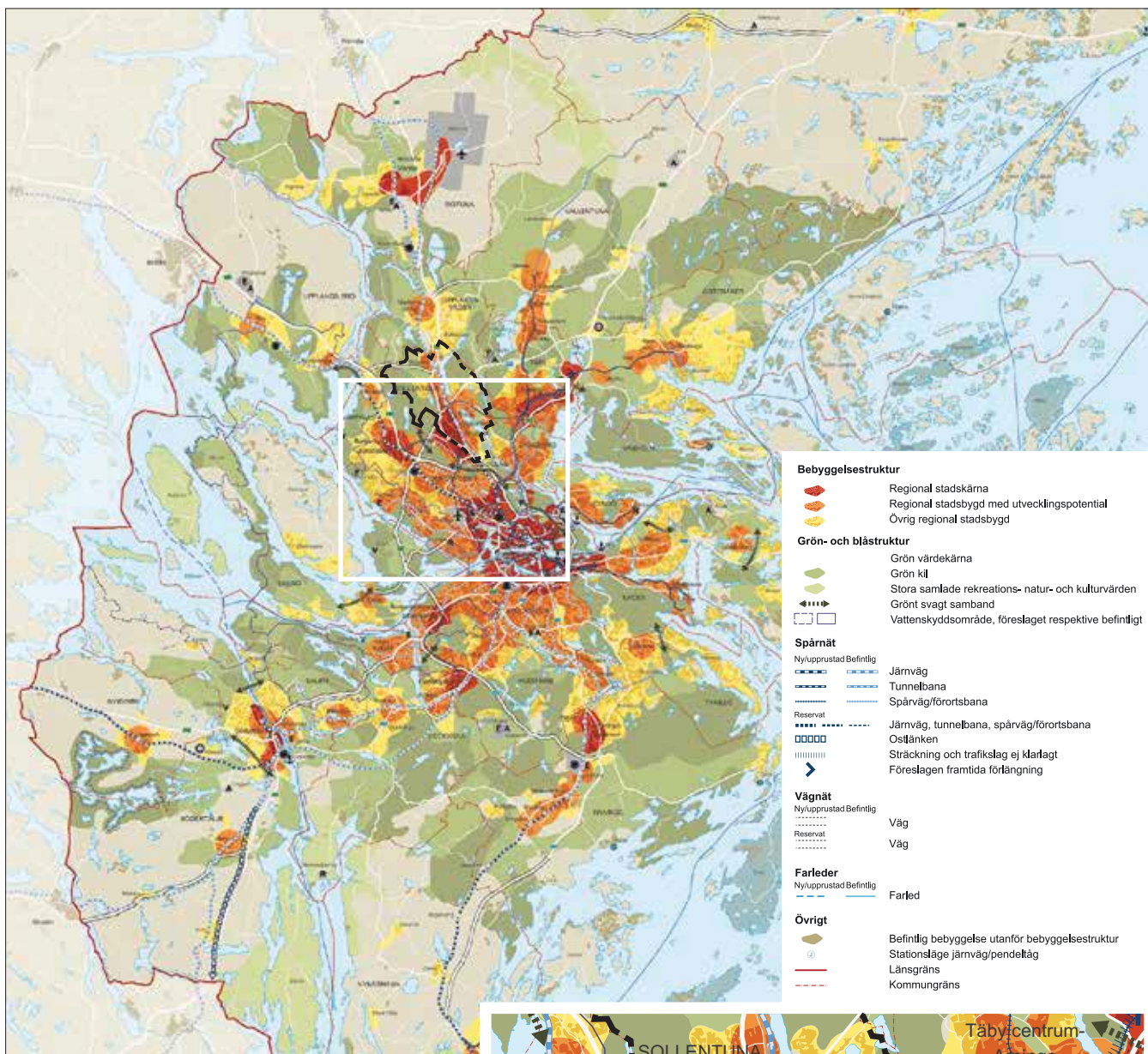
Osäkerheten om utvecklingen på lång sikt är stor. I RUFSS 2010 diskuteras ett högt och ett lågt alternativ där det högre alternativet inträffar om regionen lyckas med anpassningen till den ökade globaliseringen och förblir attraktiv. I alternativ låg är det lägre sysselsättning, högre arbetslöshet och lägre ekonomisk tillväxt. Det höga alternativet innebär att länet växer med ca 20 000 invånare per år medan det i alternativ låg stannar vid ca 12 000. Stockholm väntas få en gynnsam demografisk utveckling men ändå ökar försörjningskvoten – alltså antalet barn, ungdomar och äldre per person i yrkesverksam ålder. I uppdaterade beräkningar i 2012 års befolkningsprognos² för länet beräknas folkmängden öka betydligt mer än alternativ hög, ca 34 500 invånare per år under perioden 2011 - 2021.

Figur: Befolkningsutveckling i Stockholms län respektive övriga östra Mellansverige år 1950 till år 2050 enligt alternativ Låg respektive Hög. Källa: RUFSS 2010.

Den kraftiga ökningen i den regionala produktionen innebär att det kommer att finnas utrymme för

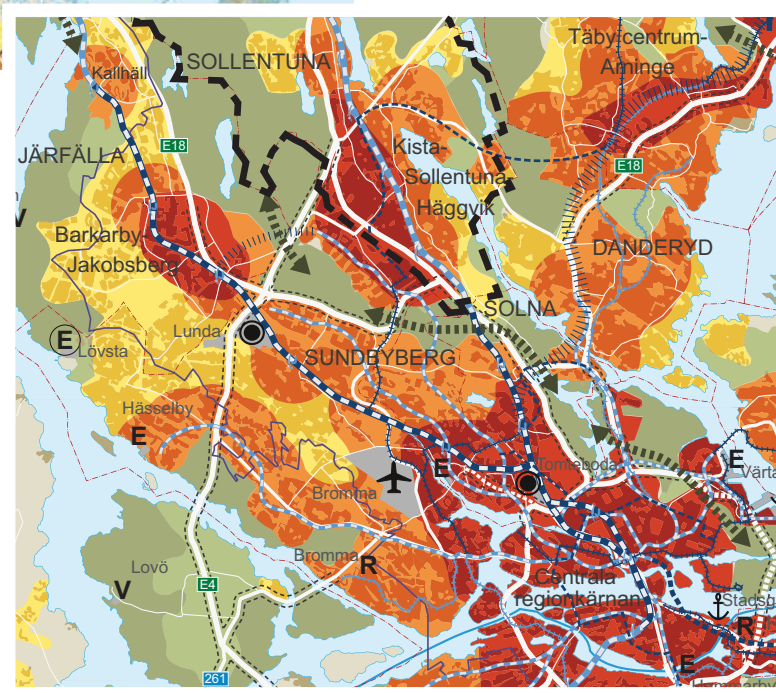
² Demografisk rapport 2012:09 Befolkningsprognos 2012-2021/45 Landstingsstyrelsen

Regional utvecklingsplan

I RUF 2010, plankarta för Stockholms län 2030, redovisas övergripande principer för var bebyggelse ska lokaliseras och hur mark med goda lägesegenskaper ska användas.

Här redovisas plankartan för länet samt ett utsnitt av densamma. Sollentuna kommun visas med streckad linje.

Källa RTK

såväl standardökning i form av ökad offentlig och privat konsumtion som för en hög investeringsnivå. De fasta investeringarna i regionen förväntas öka i snabb takt. Detta tyder på att de reala resurserna är tillräckliga för att den planerade utbyggnaden ska kunna genomföras.

En grov kalkyl tyder på att regionens bostadsinvesteringar i början av 2000-talet uppgick till närmare 20 miljarder kronor per år, vilket motsvarar 15-20 % av de totala fasta investeringarna i länet. 2006 var bostadsproduktionen, efter en lång svacka, uppe i den nivå som i genomsnitt krävs fram till 2030 för att motsvara behovet vid en stark utveckling i regionen³.

Transportsektorn tar en betydligt mindre andel av investeringsutrymmet än bostadssektorn: de första åren av 2000-talet ca 6 – 7 miljarder per år, vilket innebär ca 5 % av de fasta investeringarna i länet.

De kalkyler som gjorts visar att det bör finnas tillräckligt realekonomiskt utrymme för att genomföra de investeringar i bostäder och infrastruktur som tillväxten kräver och som föreslås i RUFSS.

Långsiktiga utmaningar i regionen

RUFSS lyfter fram sex utmaningar för regionen utifrån den beskrivna utvecklingen:

att möjliggöra befolkningstillväxt och samtidigt förbättra regionens miljö och människors hälsa,

att vara en liten storstadsregion och samtidigt internationellt ledande,

att öka tryggheten i regionen samtidigt som omvärlden upplevs som mer osäker,

att minska klimatpåverkan och samtidigt utveckla en tillgänglighet som möjliggör ekonomisk tillväxt,

att åtgärda kapacitetsbrister inom transport- bostads- och utbildningssektorn samtidigt som behoven fortsätter växa,

att öppna regionen och samtidigt minska utanförskapet.

Befolkningsutveckling i Sollentuna

Kommunen gör varje år en befolkningsprognos för kommande tioårsperiod. En del i underlaget är kommunens bedömning av bostadsbyggandet. Varje mandatperiod tar kommunen även fram mer strategiska riktlinjer för bostadsbyggande enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

2011 års befolkningsprognos visar att under perioden 2011 – 2020 kommer drygt 4 500 bostäder att bli inflyttningsklara, varav 500 i Silverdal, 850 kring Sollentuna centrum, 450 i Turebergs allé, 200 i centrala Edsberg och 1 000 i Väsjöområdet. Regionplanekontorets (TMR) bedömning i RUFSS 2010 av bostadstillskottet i Sollentuna ligger på ca 300 bostäder per år i alternativ låg och ca 450 bostäder per år i alternativ hög. Kommunens mål för den närmaste tioårsperioden är att bygga fler än 300 bostäder per år.

Sollentunas befolkning var 2011-12-31 nästan 66 000. Befolkningsprognosen visar på en befolkning om 75 500 invånare 2021. Detta indikerar att Sollentunas befolkning kommer att vara en bra bit över regionplanens bedömning som visar att befolkningen först år 2030 kommer att uppgå till 69 000 enligt alternativ låg och till 74 000 enligt alternativ hög.

Kommunens slutsats är oavsett ovanstående att kommunen kommer att kunna tillgodose Sollentunas andel av bostadsbyggandet i regionen.

³ Uppdateringar av prognoser om befolkningsökningen (2012) visar på en större ökning än tidigare vilket i sin tur kräver ytterligare ökad bostadsproduktion

Särskilda utmaningar i Sollentuna som utgångspunkt för översiktsplanarbetet

Även om många frågor i en integrerad region är gemensamma, så finns det också särskilda utmaningar för den enskilda kommunen, föranledda av förändringar i omvärlden, ändrade värderingar eller att det relativa läget i regionen förändrats.

Sollentuna har vid tre tidigare tillfällen, 1988, 1998 och 2002 tagit beslut om en översiktsplan för kommunen. Det betyder att många frågor är väl genomarbetade och förankrade. Det finns till exempel en näst intill hundra procentig majoritet för att bevara våra stora obebyggda områden – de har nu också till stora delar blivit naturreservat.

I arbetet med den nya översiktsplanen valde vi att särskilt uppmärksamma nedanstående åtta strategiska områden där vi diskuterar på vilket sätt översiktsplanen kan bidra till att leda utvecklingen i önskvärd riktning. Även andra frågor har dock varit viktiga under arbetets gång såsom kollektivtrafik, luftkvalitet, plats för kommunal service m. m.

Bebyggelse med stadskaraktär utvecklas i Sollentuna.

ILLUSTRATION: WHITE ARKITEKTER

Utveckla den regionala kärnan

Sollentuna befinner sig i ett epokskifte. Den jungfruliga marken för byggande är slut, efter Väsjöområdet finns inte heller några äldre sommarstugeområden att förtäta. Samtidigt visar marknaden ett stigande intresse för att bygga flerbostadshus i centrala lägen. Sollentuna får förutsättningar att bygga riktiga stadskärnor. I regionplanen utpekades området från Kista till Häggvik som en av de starkaste regionala kärnorna runt Stockholm, vilket ytterligare stärker motiven för ett effektivt markutnyttjande i centrala delar av kommunen.

Att bygga centrala stadskärnor är något relativt nytt och ovanligt för Sollentuna. Det ställer krav på parker och friområden. Dessa krav är annorlunda än i den

traditionella förorten med hus i park. Det ger andra förutsättningar när skolor och daghem ska lokaliseras inne i en tät bebyggelse och inte på egna exklusiva tomter. Det förutsätter att bilen underordnas och inte får ett maximerat utrymme för parkering.

Skapa livskraftiga kommunaldelscentra

Sollentuna präglas av sina livskraftiga kommunaldelscentra. Ingen annan kommun runt Stockholm har så många små centra samlade inom en så begränsad yta. Att de kunnat överleva och vara attraktiva beror av att det skapats en personlig prägel och att människorna i de olika kommunaldelarna uppskattar utbudet och bidrar med köptrohet.

Konkurrensen kommer att hårdna ännu mer och allt större omsättning kommer att behövas för att driva butiker och annan serviceverksamhet med tillräcklig lönsamhet.

Kommunen kan inte tvinga fram verksamheter eller service. Att skapa förutsättningar för större utbud genom att ge rättigheter att bygga lokaler på lämpliga platser och med förtätning skapa större befolkningsunderlag, är ett av de huvudsakliga verktyg kommunen har för att centrum ska fortleva och utvecklas.

Ge plats för idrott och göra naturen tillgänglig

Ett tätare Sollentuna ställer krav på att idrott och fritid får sina anspråk tillgodosedda, det är inte längre självklart att det alltid finns en yta över för en bollplan, en liten hall, en skateboardbana eller vad det nu kan vara.

Natur bevaras och görs tillgänglig

FOTO: RICHARD DAHLÉN

Med tre naturreservat, varav två nybildade, och ett fjärde på förslag är Sollentuna en av de kommuner i landet som har störst andel skyddad natur, cirka 30 % av kommunens yta. Det är angeläget att de

områdena görs mer tillgängliga än idag. Från vissa bostadsområden är det förhållandevis svårt att nå ut i naturen, det behövs fler naturliga entréplatser.

Uppfylla klimatmålen

Att förebygga och hantera konsekvenserna av klimatförändringar utgör en av förutsättningarna för en hållbar utveckling. Det finns mål på såväl europeisk som nationell nivå att begränsa utsläppen av växthusgaser. För att ansluta till den klimat- och energipolitik som regeringen presenterade i mars 2009 bör utsläppen av växthusgaser minska med 40 % till år 2020 inom Sollentuna kommun. År 2050 ska nettoutsläppen av växthusgaser vara noll.

För att uppnå detta behöver den totala energianvändningen inom kommunen minska. Förnyelsebara energikällor bör användas i allt högre grad och naturvärden inom kommunen bör bidra till att binda mer växthusgaser än vad som skulle ske naturligt, som kompensation för de utsläpp som sker.

FN:s klimatpanel, EU:s grönbok och klimat- och sårbarhetsutredningen⁴ bedömer att temperaturökningen inte ska få överstiga två grader globalt om konsekvenserna ska gå att hantera. För att hantera konsekvenserna av pågående och befarade klimatförändringar behöver bebyggelse och infrastruktur placeras och utformas med hänsyn till den globala temperaturökningen.

Parallellt med översiktsplanen har en klimatstrategi tagits fram som behandlar konkreta åtgärder för att dels minska utsläppen av växthusgaser dels begränsa konsekvenserna av en tvågradig global temperaturökning.

Åtgärder i linje med klimatstrategin är att bygga tätt i goda kollektivtrafikklägen, skapa förutsättningar för ytterligare utbyggd fjärrvärme och fjärrkyla, fördröja dagvatten så lokalt som möjligt och komplettera med ytterligare vegetation i den urbana miljön.

Ge plats för ett allsidigt näringsliv

I Sollentuna finns idag närmare 4 000 registrerade företag. Kommunen har ett robust och varierat näringsliv med många små och medelstora företag. Att behålla detta allsidiga småföretagarliv är en stor utmaning när kommunen blir tätare och markpriserna i centrala delar skjuter i höjden, vilket leder till omvandling av industrimark till förmån för andra ändamål. Samtidigt är tillgången på ny industrimark ytterst begränsad. Det är också en viktig

hållbarhetsaspekt att den service som människor är beroende av inte flyttas långt från bostaden med långa resor som följd.

Omvandling av industriområden ger brist på industrimark

FOTO: DAVID SAVEROS

Modernisera villaområden med respekt för karaktär och kulturarv

Det finns ett starkt tryck på förtätning av kommunens villaområden och tomterna tenderar att bli allt mindre. Vi ser också en förändring i uppfattningen av vad som är en lämpligt utformad tomt för vanligt villabyggnad och skohornslösningar vid fastighetsbildning blir allt vanligare. Ibland sägs det att detta är modernt: "Folk hinner i alla fall inte sköta en stor tomt", men lika ofta att det innebär en förändring av den speciella karaktär som ett lummigt villaområde med stora tomter innebär.

Än så länge består Sollentuna av villastäder med huvudsakligen tomter med storlekar från 800 - 900 kvadratmeter och uppåt. Den nuvarande gröna och lummiga villastadskaraktären bör vårdas, samt skyddas där det är kulturhistorisk motiverat enligt Kulturmiljöplanen.

Villastädernas karaktär påverkas av förtätningar

FOTO: JAN ENFORS

Skapa ett vägnät som kan försörja det framtida Sollentuna

Bilen kommer under överskådlig framtid, i nuvarande eller ny skepnad, att vara vårt viktigaste transportmedel. Den täta bebyggelsen som växer fram i centrala Sollentuna kommer att generera ny trafik som behöver plats på vårt gatunät. Häggviks trafikplats växer när Förbifart Stockholm ansluts, ~~runn år~~ **2021**. Det lokala vägnätet måste ha en utformning som kan hantera den lokala trafiken.

Göra Sollentuna tystare

Sollentuna är förskonat från större miljöproblem, med undantag för bland annat buller. Att hitta verktyg för att kunna kombinera, kanske utnyttja, stadsbebyggelse för att skapa tystare miljöer är en viktig uppgift, men vi vet också att möjligheterna att med planering lösa problemet är små. Vi måste arbeta målmedvetet för att påverka alla aktörer att åtgärda problemet vid källan. Tystare fordon, tystare däck, tystare beläggning, slipade spår m. m.

Allmänna intressen

I den fysiska planeringen talar man om allmänna och enskilda intressen och det är en avvägning där- emellan som planering i mångt och mycket handlar om. Det är när en detaljplan eller annan juridiskt bindande plan upprättas som avvägningen avgörs. För att denna avvägning ska underlättas och för att alla berörda ska veta hur de allmänna intressena ser ut, behandlas dessa i översiktsplanen. Här kan också avvägningar göras mellan olika allmänna intres- sen, även dessa kan ju stå i konflikt med varandra - en trafikled mot ett grönområde till exempel.

Indelningen och redovisningen av de allmänna intressena i detta kapitel har gjorts utifrån ett Sol- lentunaperspektiv, där fokus ligger på de intressen och faktorer som har faktisk betydelse i den fysiska planeringen i Sollentuna. Syftet är att få en bättre helhetssyn eftersom olika allmänna intressen ofta griper in i varandra och den sammanlagda effekten av förändringar är svårare att bedöma när intres- sena redovisas var för sig.

Allmänna intressen 13

Den bebyggda miljön 14

- Inledning 14
- Bebyggelsens kvaliteter och innehåll 14
 - Bebyggelseutveckling 24
 - Bebyggelsens funktioner 46
- Bebyggelsens problem och utmaningar 54

Den obebyggda miljön 63

- Regional och lokal grönstruktur 63
 - Järvafältet 66
 - Rösjöskogen 68
 - Törnskogen 70

Yt- och grundvatten 73

Mellankommunala och regionala intressen samt riksintressen 79

- Mellankommunala och regionala intressen 79
 - Riksintressen 79

Den bebyggda miljön

Inledning

Sollentuna befinner sig i ett epokskifte. Jungfrulig mark för bostadsbyggande är slut. Centralt pågår en utbyggnad av stadskvarter som mer för tankarna till stenstäderna i centrala delar av grannkommunerna i söder än till den traditionella bilden av förorten. Det som nu sker är resultatet av en medveten strategi sedan mitten av 1980-talet att förtäta områdena runt Sollentuna och Häggviks stationer. Utvecklingen stämmer väl med regionplanens strategi att utveckla regionala kärnor utanför Stockholms innerstad som ett led i att utveckla storstockholm till en hållbar storstad både utifrån ekologiska och konkurrensmässiga aspekter.

Utvecklingen ställer nya krav, samtidigt som vi vill värna om de traditionella delarna av kommunen, inte minst de fantastiska äldre villamiljöerna som också de är utsatta för ett stort förändringstryck när marktillgången blir alltmer begränsad.

I det här avsnittet diskuterar vi vilken karaktär olika delar av den byggda miljön ska ha i det framtida Sollentuna, var staden ska utvecklas, hur gamla villaområden kan bevaras och så vidare. Vi utvecklar också tankarna kring behovet av offentlig service, parker, mötesplatser m m och hur dessa ska utvecklas i olika delar av kommunen.

Bebyggelsens kvaliteter och innehåll

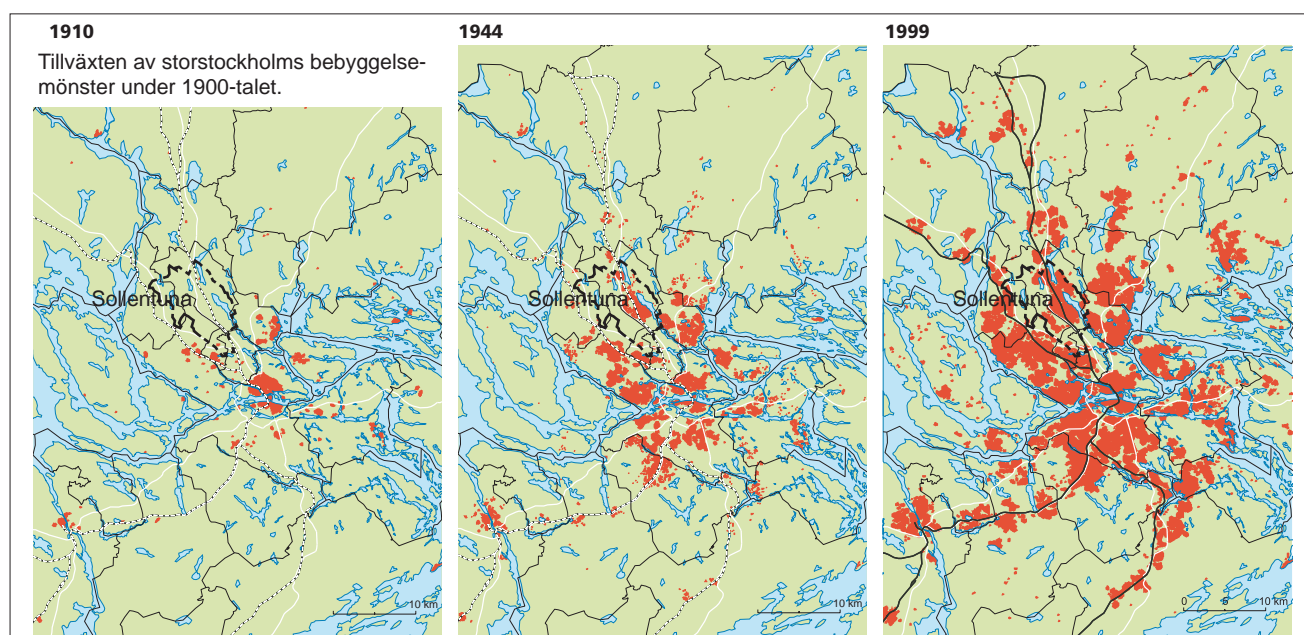
Staden

Den byggda miljön, oavsett om vi lever i den täta staden eller på landet, påverkar och formar oss. Den påverkar också på så sätt att vi är olika människor i olika miljöer. Arkitektur och stadsbyggnad är därför en viktig kulturfråga på ett djupare plan.

Staden blir tätare och mer mångfunktionell. FOTO: OKÄND

Sollentuna är sedan flera årtionden en del av Stockholms expanderande stadsbygd, både villastaden och våra mer tätbebyggda kommunaldelscentra. Den levande staden är i ständig förändring men den tidigare iveren att sanera, separera och standardisera staden har ersatts av viljan till den mer intensiva, täta och mångfunktionella staden. Vår moderna stadsmiljö kommer att se annorlunda ut på sikt.

Tillväxten av storstockholms bebyggelse har skett längs de radiella kommunikationsstråken. Under de senaste decennierna har den bebyggda arealen vuxit långsammare än befolkningen. Källa Rufs 2010 Samrådsförslag.

Sollentunas stadsbygd kommer att bli estetiskt rikare, mer uttrycksfull, komplex, tryggare och långsiktigt hållbar.

Stadens offentliga rum måste tillgodose en mångfald olika behov, ibland är behoven motsägelsefulla.

Stadens grundläggande element är kvarteret, gatan, torget och parken. Delarna är sinsemellan oskiljaktiga om staden ska fungera. Stadens offentliga rum ska vara tillgängliga för alla.

Kvarteret är i grunden den privata delen i stadsväven av gator och torg, som efter stadens riktlinjer kan exploateras. Historien visar att för det mesta är storleken på kvarteren likartade, oavsett om det handlar om villakvarter i Töjnan eller täta stenstads-kvarter i Köpenhamn. Gränsen mellan det privata och offentliga måste alltid vara tydligt gestaltad. Kvarterens bebyggelse ska ha entréer från gatan. De mer slutna stads-kvarter som växer fram när Sollentuna förtätas ska ha en grönskande gårds-sida, skyddad från gatans och omgivningens buller. Blandning av funktioner och användning i stads-kvarteren skapar mer liv och rörelse längs gatorna. Kvarter i centrala lägen ska ha olika verksamheter i bottenvåningen om de i övrigt består av bostäder.

Det offentliga rummet ska vara stimulerande och händelserikt

FOTO: JAN ENFORS

Gatan är den enskilda delen i det nätverk av gator som likt ett blodomlopp förbinder stadens olika delar. Gatan har olika utformning beroende på dess enskilda roll i stadens hierarki. I Sollentunas centrala delar görs stora insatser för att ge liv åt gatorna. Med kommersiella lokaler och verksamheter i bottenvåningarna, och betydligt fler bostäder, är avsikten att de offentliga rummen ska bli mer befolkade. I villakvarteren riktas insatserna mer mot att skapa tydliga och estetiskt tilltalande gränser mellan gata och kvarter.

Sollentunas större sammanbindande vägar ska "kultiveras" med alléplanteringar och biltrafiken blandas med övriga trafikslag. Detta skapar lugnare och vackrare gaturum utan att kapaciteten för biltrafiken minskas. Tryggheten för gående och cyklande kommer att öka med gång- och cykelbanor och lägre hastigheter. De större sammanbindande gatorna ska på sikt fungera som urbana spridningskorridorer mellan stadsdelar

Torget är stadens "vardagsrum", platsen där det är naturligt att stanna upp, mötas, få oväntade intryck,

Torg med olika karaktär skapar platser för olika sorters möten

FOTO: JAN ENFORS

reflektera och diskutera. Torget är den plats där man ska kunna ta olika roller som "aktör" eller "betraktare". På det kommersiellt intensiva torget kan man inte förvänta sig att vara helt ifred, söker man detta ska man kunna välja en sådan plats i närheten.

Torg kan vara av olika storlek och karaktär, från det mer intensiva och formella, till det lilla, lugna, infor-

Stadens offentliga rum ska vara tillgängligt för alla

FOTO: JAN ENFORS

mella torget utan särskilt mycket folkliv. Generellt är det bättre att öka torgets kvalitet än kvantitet. Ett större torg får lätt en känsla av ödslighet när det är folktomt, vilket inte inträffar på samma sätt när torget är mindre. Varje kommundelscentra ska ha

ett huvudtorg. Det kan kompletteras med sekundära torg av annan karaktär. Stadens väv av gator rytmiseras och varieras med bland annat torg och platsbildningar.

Parcken är den mest tillgängliga naturen. FOTO: JAN ENFORS

Parcken är en offentlig naturnära plats för olika former av rekreation och kontemplation. Stadslivets intensitet skapar ett stort behov av parkens lugn och individens möte med naturen. Parcken är den kultiverade naturen som är tillgänglig för stadens innevånare när som helst. Parcken ska vara för lek, promenad, en metafor för paradiset, natur, kultur, rofylld oas, utflykter, avskildhet, kontemplation, m m. Edsbergsparken med klipporna nedanför Stallbacken är en mycket stor tillgång för Sollentuna. Centrala parkstråket i Silverdal är ett lyckat exempel på nyanlagd park. Sollentunas två kyrkogårdar skulle kunna få ett mycket stort värde för rekreation och kontemplation om trafikbullret kunde reduceras. Många av Sollentunas parker behöver rustas upp och göras mer tillgängliga i takt med att staden blir tätare.

Den fysiska miljöns sociala effekter

Tillgänglighet

Sollentuna ska vara tillgängligt för alla.

Vid planering och nybyggnation av bebyggelse och gator, vägar, parkeringar och torg, naturområden m m samt också vid vårdandet och bevarandet av äldre hus ska stora ansträngningar göras för att tillgodose tillgänglighetskraven. Det finns många goda exempel på att det går att förena bevarandekvaliteter och tillgänglighet. Tillgänglighetsfrågorna bevakas bl a av kommunens **Handikappråd**.

nytt namn: Funktionshinderrådet

Trygghet och brottsförebyggande

Den fysiska miljön har stor betydelse för den upplevda trivseln och tryggheten. All stadsplanering som görs idag och framöver sammanfaller i sina ambitioner med att planera i brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv.

Skymda utrymmen ska undvikas, det ska vara rätt belysning med god färgåtergivning i det offentliga rummet, klotter och nedskräpning ska snabbt åtgärdas. Ålderssegregerade miljöer undviks och en blandning av bebyggelse typer och användningssätt eftersträvas, tydliga gränser mellan privat och offentligt, byggnadsmaterial m m som underlättar skötsel och helst inte inbjuder till skadegörelse.

Det är viktigt att undvika ålderssegregerade miljöer för att förebygga brott och öka tryggheten, t ex genom att pendeltågsstationer och torg befolkas av olika åldersgrupper under kvällar och nätter.

Programmet ”Brottsförebyggande stadsplanering i Sollentuna” är en arbetsmodell för hur trygghets-, säkerhets- och brottsförebyggande aspekter kan beaktas i stadsbyggnadsprocessen. Arbete kring dessa frågor pågår också genom det lokala brottsförebyggande rådet.

Otrygg miljö?

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Trygg miljö?

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Bebyggelsemiljön ska vara trygg alla tider på dygnet.

ILLUSTRATION: NCC

Barnperspektiv

Barnperspektivet ska finnas med vid planeringen av den fysiska miljön. Det handlar om att fånga in två olika aspekter – dels barnperspektivet som utgår från vuxenvärldens forskningsbaserade kunskap om vad som är bra för barn och dels barns perspektiv – dvs barnens egna upplevelser och erfarenheter och att dessa ska tas på allvar i enlighet med FN:s barnkonvention.

Exempel på frågor som är viktiga när det gäller barnperspektivet är god livskvalitet, trygga uppväxtmiljöer och tillgång till närrecreation, natur, utbud av lekplatser och ytor för spontanidrott. Säkra och trygga vägar mellan bostad, skola och fritidsaktiviteter är högt prioriterat.

Mångfald

Ur ett integrationsperspektiv är det viktigt att skapa fysiska miljöer med en mångfald vad avser exempelvis upplåtelseformer. Detta är emellertid inte ensamt en strategi som leder till ökad integration då huvudorsaken till segregation är att resursstarka väljer bort att bo i vissa områden. Åsa Bråmås avhandling ”Studies in the Dynamics of Residential Segregation”¹ visar att det är de resursstarkas flyttningsbeteende som driver segregationen. Det är genom de resursstarkas undvikande av, och flytt från, utsatta bostadsområden som segregationen upprätthålls. Luckor som uppstår fylls av personer med små möjligheter. För att främja en högre grad av integration är sannolikt ett starkt socialt kapital, det vill säga invånarnas tillit till varandra, myndigheter och politiska institutioner, ett betydelsefullt medel. För att

Väl utformade skyltar kan bidra till att skapa vackrare och mer inbjudande stadsrum.

FOTO: MIKAEL PARMENT

stärka det sociala kapitalet är det viktigt att bland annat kommunen agerar så att invånarnas förtroende upprätthålls eller ökar. Att i tidiga skeden möta invånarna exempelvis genom s k dialogmöten kan vara ett sätt att i planerings-sammanhang arbeta för detta. Grundläggande är att alla invånare behandlas lika och på ett förutsebart sätt.

Planeringen av den fysiska miljön kan sannolikt främst bidra genom att medge mångfald och skapa trygga miljöer.

Utsatta områden bör fysiskt utformas för att bli relativt sett mer attraktiva för bostads-sökande. Den fysiska planeringen bör skapa platser i form av parker, torg, idrottsplatser m m som ger förutsättningar för möten. För att människor ska kunna delta i möten och andra sammankomster är väl fungerande och trygga kommunikationer viktiga. En blandning av bostäder, arbetsplatser och handel kan bidra till en tryggare miljö som befrämjar möten och integration.

Kommersiell skyltning

Utgångspunkten är att allmänna platser, torg och gaturum ska hållas vårdade. All skyltning bör kännetecknas av omsorg och estetik och få en genomtänkt storlek och placering. Skyltning på byggnader ska samverka med byggnadernas arkitektur och karaktär. Kreativa idéer som genom ett konstnärligt egenvärde kan ge en upplevelse i sig välkomnas. Med en genomtänkt skyltdesign förmedlas den vision man vill föra fram och den kvalitet man erbjuder sina kunder. Rörlig, bländande eller på annat sätt störande skyltning bör undvikas. Utformningen av skyltar ska ske med hänsyn till byggnadens läge.

Fristående skyltar ska användas med återhållsamhet och skyltning ska normalt ej ske över takfot. Miljö- och byggnadsnämnden har antagit riktlinjer för kommersiell skyltning².

¹ presenterad i Uppsala under mars 2006

² Riktlinjer för kommersiell skyltning i Sollentuna, MBN 2011-04-14

Kommunal service i den täta bebyggelsen

Inom varje kommundel bör det finnas samhällsservice i form av barnomsorg, skolor och äldreomsorg. En fördel med skolor, liksom annan service, inom varje kommundel är att de kan nås till fots eller med cykel.

Förskolor ska placeras och utformas så att barnen har tillgång till en omväxlande utomhusmiljö, om möjligt i nära anslutning till park- eller naturområde. För att möjliggöra ett ökat nyttjande av våra grönområden ska stor kraft läggas på att skapa trygga gång- och cykelvägar.

Behov av lokaler

Sollentunas befolkning var 2011-12-31 nästan 66 000. Prognoserna visar på en befolkning om 75 500 invånare 2021. Antal barn (6 – 15 år) väntas öka med över 2 000 (ca 20 %) under den här perioden. Antalet äldre förväntas också öka. Ökningen av antalet barn kommer att generera ett ökat av behovet av skollokaler. Behovet av lokaler kan omfatta över 15 000 kvadratmeter de kommande tio åren, vilket motsvarar tre skolor av Sofielundsskolans storlek.

Vilken takt utbyggnaden av bostäder får är svår att förutse. Färdiga detaljplaner leder inte automatiskt till att bygggrätterna utnyttjas och framförallt inte till ett svar på frågan när de utnyttjas. Detta gör det svårt att förutse behovet av exempelvis förskolor.

En stor del av den mark som planläggs och exploateras, eller förädlas, i Sollentuna idag är privatägd. Tillgången till kommunalägd exploateringsbar mark framför allt i de centrala delarna är begränsad. Att planera för kommunal service när marken är privatägd ställer andra och delvis nya krav jämfört med när kommunen förfogar över marken.

Det är viktigt att i tidiga planskeden involvera fastighetsägarna i processen och uppmärksamma dem på att det kan finnas ett behov av kommunal service. I varje ny detaljplan som genererar möjlighet att bygga bostäder bör även tillräckliga utbyggnadsmöjligheter för förskolor och skolor behandlas. Detta skapar förutsättningar för att kommunen kan träffa överenskommelser med den som bygger om att de i god tid innan byggstart anmäler till kommunen vilka utbyggnadsplaner de har. Det ger i sin tur kommunen möjlighet att bedöma och ta ställning till om utbyggnaden medför behov av exempelvis nya förskolor. Om dessa förskolor inryms i samma byggprojekt som bostäderna garanteras ett samtidigt färdigställande av bostäderna och förskolorna.

Att utrymmet och möjligheterna till friliggande skolor, förskolor, äldreboenden etc minskar kan i sin tur innebära att enheterna inte kan vara så stora som idag. Utöver detta uppstår en konkurrens om den obebyggda marken inom kvarteren. Det behövs gårdar inte bara för skolor utan även för nya bostäder. Förskolor ska placeras och utformas så att barnen har tillgång till en omväxlande utomhusmiljö, om möjligt nära eller i direkt anslutning till park- eller naturområden. Följden kan bli att större kraft bör läggas på att skapa parker som kan utnyttjas för skolor och förskolor i området. Ändras efterfrågan på förskolor kan parkerna i högre grad användas för andra funktioner. Det är viktigt att i planeringen beakta barnens bästa, det vill säga barnperspektivet.

Skolgård i Vaxmora.

FOTO: EVA NILSSON

Vård- och omsorgsboenden

Vård- och omsorgsboenden samt trygghetsboenden och bostäder för personer med särskilda bostadsbehov ska också planeras in och integreras i den övriga bebyggelsen. Placeringen av bostäderna ska ta hänsyn till att de boende har olika behov. Bostäderna bör vara såväl centralt belägna, inrymmas på platser med småskalig närservice i villastäderna samt i naturnära miljöer. Ett varierat bostadsbestånd, som i högre grad uppfyller individernas önskemål, ökar tryggheten och den sociala gemenskapen ska eftersträvas. Samtidig ny bebyggelse ska tillgodose kravet på god tillgänglighet.

Plats för idrott

Ett tätare Sollentuna ställer också krav på att idrott och fritid får sina anspråk tillgodosedda. Med den omfattning på anläggningar det handlar om, måste utvecklingen ske utifrån en medveten strategi inte minst från ett markanvändningsperspektiv eftersom det finns risk för att utrymmet inte räcker till för de anläggningar som planeras. Frågan ska ställas, vilka synergieffekter som finns mellan skilda fritidsverksamheter och mellan dessa och den omgivande bebyggelsen.

De bostadsnära parkerna ska ha utrymme för spontanidrott, samtidigt vet vi att idrotten idag är organiserad från tidiga år och att behovet av moderna anläggningar för föreningsdrivna aktiviteter är stor, även om ledarbrist kanske är den största begränsningen i många idrotter. Sollentuna har under senare år gjort stora insatser för att förbättra läget genom utbyggnad av konstgräsplaner i, Edsberg, Helenelund, Norrviken, Rotebro, Tureberg och Viby. Allaktivitetshuset Satelliten med två idrotts-hallar i Sollentuna centrum och ny idrottshall i Silverdal har uppförts de senaste åren.

Större idrottsanläggningar

På Edsbergs sportfält skapas i den pågående planläggningen utrymme för nya framtida idrottsanläggningar och stödfunktioner. Vid Sollentunavallen finns en detaljplan färdig för en inomhushall för friidrott. Trots dessa satsningar är det viktigt att i planeringen bevaka framtida behov av mark för olika typer av anläggningar. Med tätare bebyggelse och stora delar av grönområdena skyddade som reservat kommer det att krävas fantasi och framförhållning för att inte hindra framtida expanderande idrotter att utvecklas.

Näridrottsplatser

Skolidrott och spontanidrott bör utöver de större anläggningarna tillgodoses med sk näridrottsplatser. De senare åren har sådana anläggningar byggts i Viby, Malmparken, Helenelund och i Kärrdal. Plats bör om möjligt reserveras för anläggningar i Vaxmora/Edsberg och Rotebro.

Motionsgårdar

Entréer till naturområdena behöver stärkas, exempelvis saknas idag möjlighet till omklädning m m i anslutning till våra stora friluftsområden (med undantag för en föreningslokal i Ytterby). En motionsgård skulle kunna rymmas inom sportfältet i Edsberg. Här är det nära både till Rösjöskogsre-

servatet och Törnaskogsreservatet och bland annat goda parkeringsmöjligheter. Vid Järvafältet är det svårare att se någon naturlig plats, Bögs gård skulle kunna vara ett alternativ men där är bland annat parkeringsmöjligheterna begränsade. Istället föreslås att nuvarande skjutbanan på Järvafältet omvandlas till en entréplats till Järvafältet. Här finns möjlighet att utöka kapaciteten för bilparkering och en ny från biltrafik separerad gång- och cykelentré.

Vintertid finns ett motsvarande behov för skridskoåkare vid Norrviken och Edsviken. En samordning med omklädning/värmestuga m m vid Norrvikens IP skulle kunna vara en möjlighet. Vid Edsviken finns Sollentunavallen.

Näridrottsplats i Viby.

FOTO: DAVID SAVEROS

Motionsspår

Motionsspår finns idag vid Rösjön, Tegelhagen, Ravalen, Fyndeskogen och Lillskogen. Då många, av bland annat trygghetsskäl, föredrar att motionera nära hemmet och i bebyggd miljö bör motions-slingor integreras i bebyggelsen när nya områden planeras och stärkas i den befintliga. Sådana slingor kan omväxlande gå längs gångbanor och i parker och mindre grönområden. De bör vara sammanhängande slingor och bland annat skyltade med dess längd.

Ridning

I kommunen finns tre ridanläggningar, vid Överby gård, i Viby och vid Loviselund vid Bollstanäsvägen.

Arrendet för anläggningen vid Loviselund upphör att gälla 2020. Förutsättningarna för en permanentning av ridanläggningen när det gäller utbredning och påverkan på omgivningen utreds under 2012 i samband med planläggning.

Eftersom ridvägar även kan skapa problem med förstörda stigar under delar av året, vilket hindrar övrigt friluftsliv, bör ridvägarna i kommunen märkas ut.

Bad- och båtplatser mm

Inom varje kommundel ska det finnas möjlighet till bad med god vattenkvalitet. Det ska vara möjligt att utveckla fritidsaktiviteter vid Edsviken, Norrviken och Rösjön.

Det finns stor efterfrågan på båtplatser i Norrviken och Edsviken. Det finns dock få lämpliga platser för nya småbåtshamnar eller större bryggor då de bland annat kräver möjlighet till parkering och genererar trafik till och från båtplatsen. I Norrviken kan en ytterligare båtplats i anslutning till Norrvikens IP kanske vara möjlig. Idag ligger många båtar oordnat vid stränderna, framför allt vid Norrviken, som förutom att de ofta ligger där olovligt också inkräktar på allmänhetens nyttjande av stränderna. Ett fåtal mindre bryggor med tillstånd finns idag och plats finns för ytterligare någon eller några.

Närnatur för närrekreation och fritid

Tillgång till rekreationsområden av hög kvalitet inom rimliga avstånd är en del av en god boendemiljö.

Att kommunens stora naturområden i de gröna kilarna, Järvafältet, Törnskogen och Rösjöskogen nu är naturreservat innebär att ca 30 % av kommunens yta fått ett långsiktigt skydd och att tillgången till större sammanhängande grönområden av olika karaktär är säkrad för framtiden. Reservatsföreskrifterna, framför allt när det gäller Rösjöskogens naturreservat, medger framtida anläggningar för idrott och friluftsliv. För att långsiktigt säkra tillgången på natur i södra kommundelen är Tegelhagsskogen föreslaget som kommunens fjärde naturreservat.

Från de större naturområdena sträcker sig mindre närnaturområden in i de mer bebyggda delarna av kommunen. Viktiga närnaturområden är till exempel Fyndetskogen, Amerikaskogen, Tegelhagskogen, Kvarnskogen, Bergendal, Sollentunaholm, Norrvikens nordvästra strand, Skillingeberget, Lillskogen och kulturmarkerna kring Svartinge-Överby-Skillinge. De stora naturområdena och entréerna till dessa samt några av närnaturområdena behandlas mer i avsnittet om den obebyggda miljön, naturmiljön, längre fram i planen.

För att göra naturområdena mer tillgängliga bör, förutom entréerna, stråk mellan bostadsområden och rekreationsområden utvecklas. Stråken kan utgöras av grönstruktur i bebyggelsen men också av stråk genom bebyggelse, det viktiga är att de håller en kvalitet som innebär att de är behagliga och

Vasaparken i Stockholm, exempel på stadspark...

FOTO: JAN ENFORS

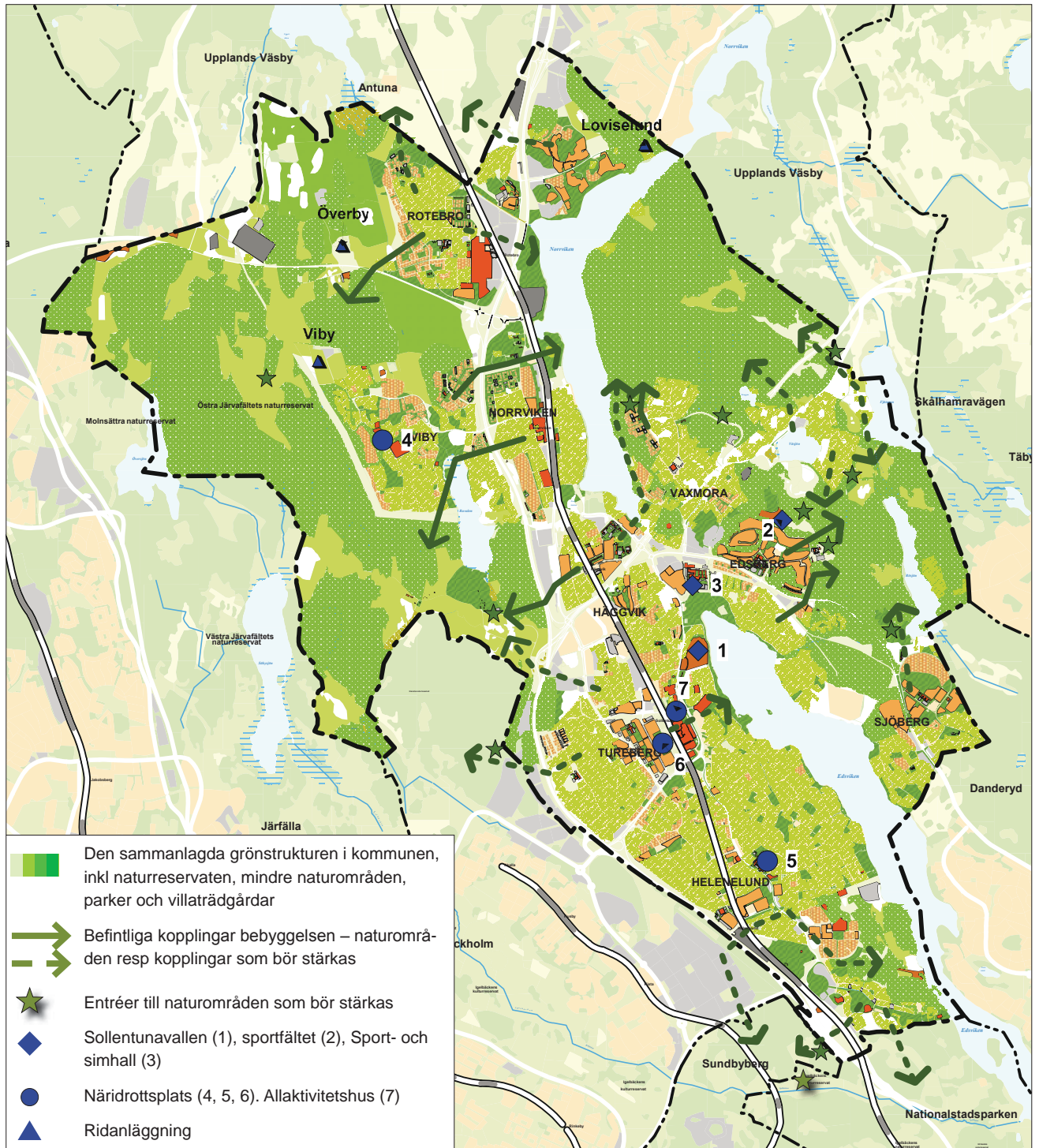
... men parker behöver inte vara stora. Exempel på "fickpark", Enköping.

FOTO: JAN ENFORS

bekväma, säkra och trygga att röra sig längs och att barriärer i form av större vägar och industriområden etc överbryggas.

När bebyggelsen blir tätare blir tillgången till parker, mindre grönområden eller liknande, små eller stora platser för rekreation och avkoppling, allt viktigare. Det ställs också andra krav på utformningen av parker etc. Att tillskapa områden för närrekreation kan ske på flera sätt, antingen avsätts lite större ytor för stadsparker där det är möjligt eller så arbetar man medvetet med att luckra upp den tätare bebyggelsen med mindre grönytor, fickparker och liknande.

Grönstrukturen består förutom av de stora och mindre naturområdena och parker även av trädaléer, fornlämningsområden, strandzoner och vilaträdgårdar m m som alla är viktiga för upplevelsen av och karaktären i olika områden liksom för den biologiska mångfalden. Skötseln av närnaturen utgår från ekologiska, kulturhistoriska och rekreativa värden. Vid nyexploatering bör möjligheten att kompensera för eventuell borttagen vegetation med nyplantering beaktas. Detta bl a för att minska klimatpåverkan genom att inte minska kolinlagringen i växande vegetation.

Som kartan ovan visar, när man inkluderar villaträdgårdarna, så är grönska det dominerande inslaget också i den bebyggda miljön, även om det när bebyggelsen blir tätare finns behov av att lokalt stärka och tillskapa parker och grönområden. Grönstrukturens funktion i den bebyggda miljön och hur den bäst tas tillvara och värnas föreslås utredas och resultera i en tematisk fördjupning, Urban grönsstruktur, av översiktsplanen som även innefattar naturområdena utan för den bebyggda miljön.

Det är idag möjligt att ta sig fram utmed flera strandpromenader i kommunen. De mest lättillgängliga stränderna finns vid Edsviken och Norrviken. Tillgängligheten till stränderna runt Väsjön och Fjäturens västra sida ska förbättras genom att strandstråk anläggs. Sammanhängande strandpromenader bör utvecklas längs Edsviken och lämpliga avsnitt av Norrviken. Strandzonerna sköts med en inriktning som utgår från de olika sjöarnas karaktär och omkringliggande bebyggelse.

Kulturmiljö

För att Sollentunas invånare ska kunna känna en förankring i kommunen krävs att kulturhistoriska miljöer finns kvar som förklarar och ger en kontinuitet åt samhällets utveckling. Med en i landskapet avläsbar utveckling, ökar möjligheten att känna trygghet i sin närmiljö. I takt med att samhället utvecklas och förändras både fysiskt och värderingsmässigt, kommer de miljöer som det finns skäl att spara och skydda att behöva kompletteras med exempel på nyare tiders bebyggelse, liksom med andra objekt som kanske varit okända eller vars värden står klara först efter lång tid.

Edsbergs slott har höga kulturhistoriska värden. Med sitt vackra läge intill vattnet är miljön kring Edsbergs slott även en oas för avkoppling för kommuninvånarna.

FOTO: PETER HOLSTAD

I Kulturmiljöplanen listas byggnader, områden och miljöer som ur ett kulturhistoriskt perspektiv är särskilt viktigt att värna och bevara. Andra byggnader och miljöer kan dock av andra skäl också anses värda att bevara. Konflikter kan uppstå mellan att bevara värdefull kulturmiljö och markanspråk som följer av en del av de föreslagna övergripande målen för översiktsplanen. I första hand kan konflikter uppstå i goda kollektivtrafiklägen där en förtätning kan vara önskvärd.

Riktlinjerna i Kulturmiljöplanen antagen 1993 samt Tillägg till kulturmiljöplan antaget 2002 ska tillämpas. En del förändringar och förtydliganden görs dock enligt nedan.

Västra Häggvik

Det gamla egnahemsområdet i Västra Häggvik (se karta, 1) som är upptaget i Kulturmiljöplanen har under senare år förändrats så mycket till följd av avstyckningar, nybyggnation och rivning av gamla byggnader att området har mist en stor del av det kulturhistoriska värdet. Området omfattas därför inte längre av Kulturmiljöplanen.

Norrvikens villastad

I kvarteren Mörten, Löjan och Braxen m. fl. (2) lyfts delar med lågt kulturmiljövärde ur Kulturmiljöplanen. I kvarteret Mörten ligger de tidigare järnvägsarbetarbostäderna vilka bör ligga kvar inom Kulturmiljöplanens skyddsområde. Förskolan inom Mörten 1 samt det obebbyggda området söder där om besitter inte några kulturmiljövärden.

I de norra delarna av Norrvikens villastad väster om järnvägen (3) kan förändringar i tomtindelningen medges efter prövning mot de kulturhistoriska värdena. Riktlinjen för minsta tomtstorlek om 800 kvadratmeter ska i så fall tillämpas.

Edsvikens villastad (4)

Förtätningar och avstyckningar bör endast tillåtas där det är förenligt med kulturmiljövärdena och Plan- och bygglagen 2 kap 6 §¹, d v s där det är möjligt utan att förändra, framför allt gatumiljöns, karaktär. Särskilt viktigt är placering av huvudbyggnader, garage och biluppställningsplatser samt utfarer. Det är också viktigt att bevara tomternas och gaturummens lummiga karaktär. De gröna stråken och parkerna ska bevaras. För områden som omfattas av Kulturmiljöplanen föreslås den generella riktlinjen om minsta tomtstorlek vara 1000 kvadratmeter förutom i områden där gällande detaljplaner anger 800 kvadratmeter.

Övrigt

Förändringar som påverkat det kulturhistoriska värdet har skett i ytterligare några mindre områden.

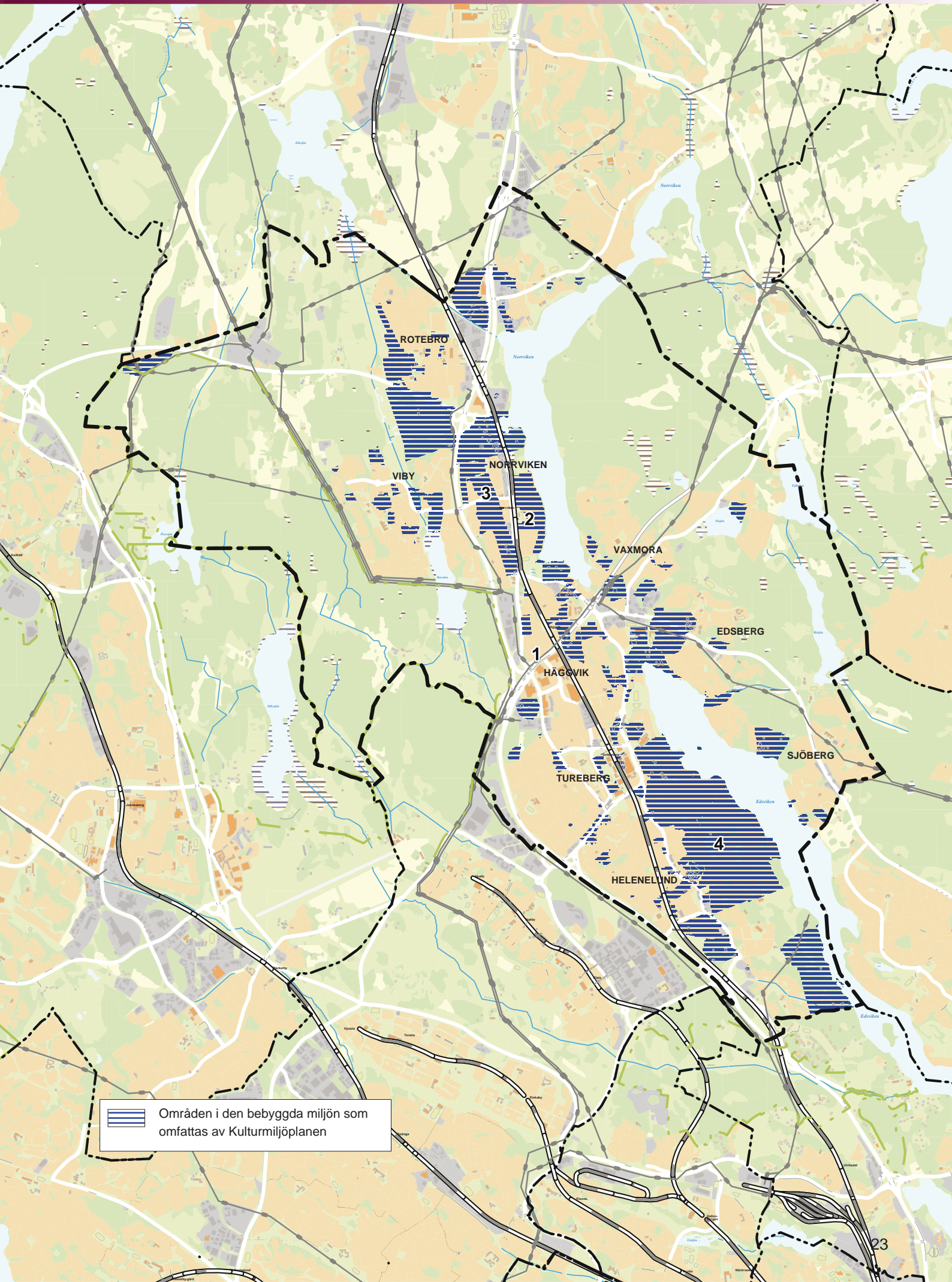
I övrigt ska Kulturmiljöplanen tillämpas, vilket bland annat betyder att avstyckningar och förtätningar inte ska tillåtas inom övriga Norrvikens villastad, Väderholmen, Skansen m fl områden där Kulturmiljöplanen anger att det ur kulturhistoriskt perspektiv är viktigt att områdenas karaktär behålls.

Fornlämningar

Samtliga fornlämningar, kända såväl som okända, är skyddade enligt kulturminneslagen. Utöver de kända fornlämningarna finns områden som identifierats som platser där boplatser funnits och där det skulle kunna finnas, ännu okända, fornlämningar².

¹ 2010:900

² Fornlämningarna finns som GIS-underlag

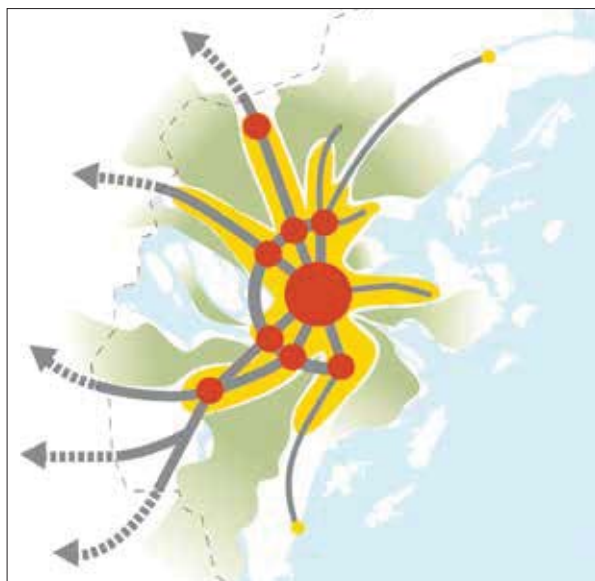

Bebyggelseutveckling

Den regionala stadskärnan

Av regionplanens olika strategier för en önskvärd utveckling av regionen är den att vidareutveckla flerkärnigheten den som har störst bäring på den fysiska planeringen. En regional stadskärna kan enkelt uttryckas som en stad i staden. Den koncentrerade bebyggelsen i stadskärnan skapar förutsättningar för miljövänliga transporter, ett innovativt företagsklimat, social gemenskap, ett rikt kulturliv med mera, av sådant som präglar den goda staden. Internationell forskning visar att det är gynnsamt för en långsiktigt hållbar utveckling av staden att det för en stad av Stockholms storlek skapas kärnor på ett avstånd av 15 till 30 kilometer från stadens centrum.

För att kärnor ska utvecklas krävs de rätta förutsättningarna men också en medveten politik. Sollentuna har anammat regionplanens idé och vill i översiktplanen skapa förutsättningar för stadskärnan Häggvik - Sollentuna - Kista tillväxt. För att kärnan ska bli stadsmässigt attraktiv och långsiktigt

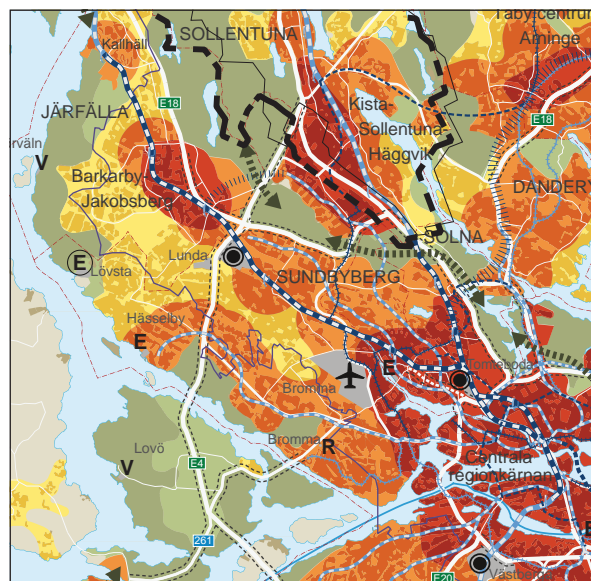

En flerkärnig region. Källa: RTK.

hållbar krävs att det skapas urbana kvaliteter avseende ekonomi, kultur, utbildning, miljö, lokala kommunikationer m m. En utvecklingsplan för stadskärnan Häggvik - Sollentuna - Kista bör skapas av berörda kommuner.

Kommundelscentra

Vid våra fem stationer, Rotebro, Norrviken, Häggvik, Sollentuna centrum och Helenelund, samt i Edsberg och Sjöberg har vi våra kommundelscentra.

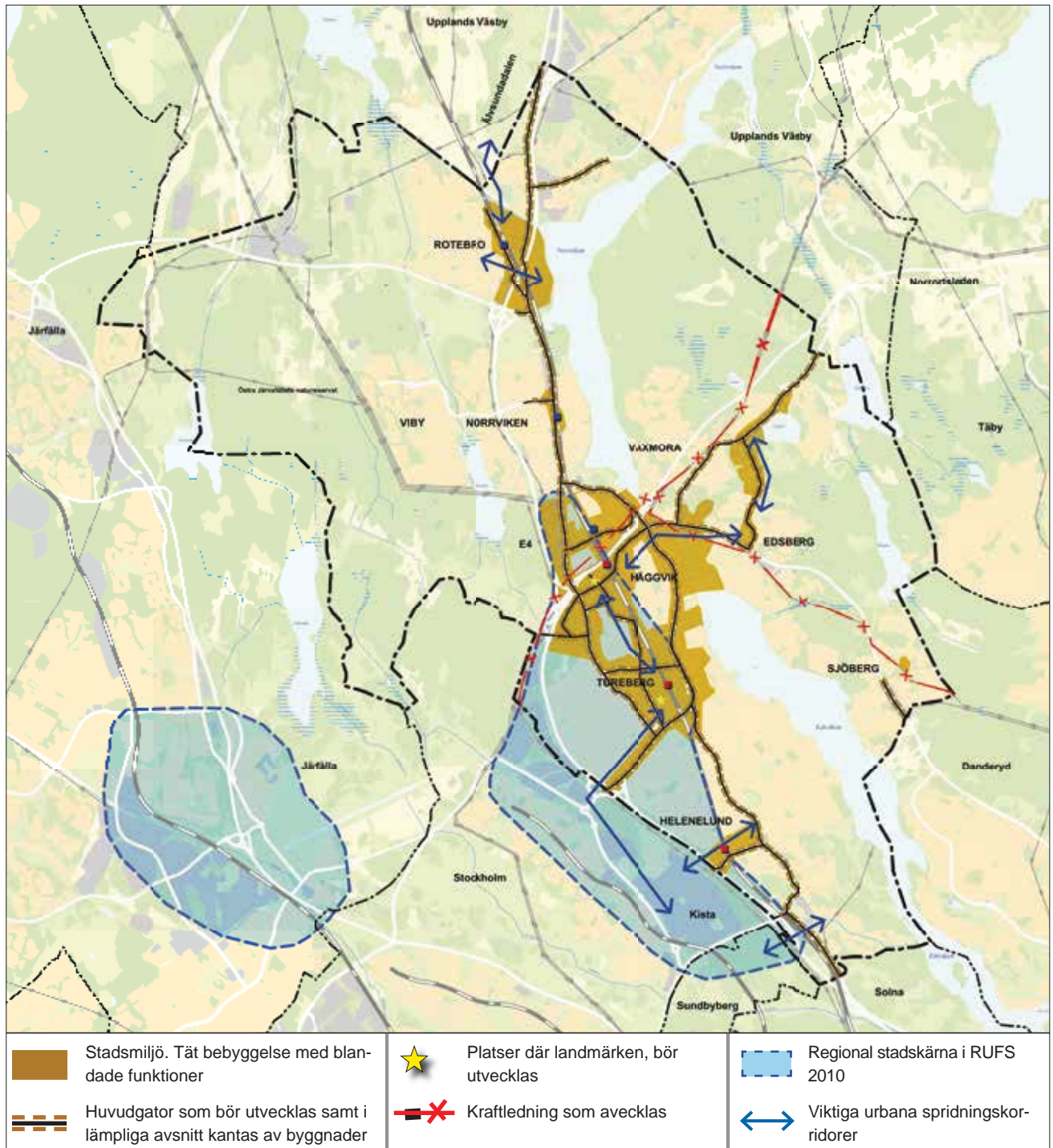
Regioncentrum och stadskärnorna Barkarby/Jakobsberg, Kista/Sollentuna och Täby/Arninge (mörkrött). Källa: RTK, Rufs 2010.

De har utvecklats under andra halvan av 1900-talet, präglade av den tidens ideal. Då var zonplaneringens teorier rätt, med öar av flerbostadshus kring en kommunikationspunkt med service och handel. Mellan öarna ofta ett ingemansland av industrier och trafikleder. Sollentunas tillväxt kommer huvudsakligen att ske genom att kommunen ”växer inåt”, inom redan exploaterade områden och i stråken mellan öarna. Stråken, som vi kallar urbana spridningskorridorer, länkar samman åtskilda områden och är en stor del av Sollentunas tillväxtpotential.

Urbana spridningskorridorer

De urbana spridningskorridorerna sammanfaller i de flesta fall med de större vägarna/gatorna i kommunen, Sollentunavägen, Norrvikenleden, Bagarbyvägen, Turebergsleden m fl men också med planerade gator som Turebergs allé och gatan, Edsbergs allé, mellan Väsjön och Edsberg. Dessa ska utvecklas, med fortsatt god trafikkapacitet, med trädalléer, gång- och cykelvägar och i lämpliga avsnitt kantas av bebyggelse med verksamheter och störningståliga bostäder. I vissa avsnitt ska de upplevas som gröna huvudgator genom villastaden och i andra som mer stadsmässiga och täta. Gemensamt är att de utformningsmässigt skall bidra till vistelse i ett inbjudande gaturum och binda samman kommunens olika delar med varandra. Även det sekundära lokala gatunätet omfattas av detta, men då med en småskalig gatukaraktär.

Väg- och gaturummen bör vara inbjudande framsidor som helar samhället i stället för att splittra.

Kommundelscentra med urbana spridningskorridorer. I centrala Sollentuna, liksom i övriga kommundelar, är inslagen av villakvarter, natur m m en viktig kvalitet i den täta stadsbebyggelsen.

Från de stora vägarna läser man landskapet och orienterar sig. Dessa bör därför utformas på ett tydligt och vackert sätt. Rondeller och platsbildningar skapas i viktiga vägmöten. Entrémotiv exempelvis i form av platsbildningar bör anordnas vid infarterna till Sollentunas tätortsbebyggelse för att markera början och slut.

Landmärken och höga hus

För att markera viktiga platser i Sollentuna, framför allt i kommunalscentra, kan utmärkande konstverk, verksamheter eller höga byggnader vara aktuella. Höga byggnader kan och ska där de uppförs, tillföra kvaliteter som inte uppnås på annat sätt, som ökad täthet, sociala och kulturella värden samt inte minst en högkvalitativ arkitektur, som motiverar att de exponeras för ett större omland. Höjden på byggnaderna ska relateras till varje enskild plats.

Områden vid kraftledning

Kraftledningarna genom Vaxmora, Edsberg och Sjöberg ska avvecklas. Kommunen har delfinansierat avvecklingen med hjälp av värdet på möjliga byggrätter på mark som frigörs när kraftledningarna tas bort. Områden som kan bli aktuella för bebyggelse är bland annat vid Sjöbergs centrum, längs Rudbecks väg, Djupdalsvägen och i Törnaskogen. Varje delområde anpassas efter områdets karaktär.

Avvecklad kraftledning frigör mark för bebyggelse.

Utbyggnad under lång tid

Utvecklingspotentialen genom förtätning är stor och utbyggnaden, som redan påbörjats, kommer pågå under lång tid. Stora delar ligger sannolikt väldigt långt fram i tiden, bortom 2030. Redan idag finns detaljplaner färdiga eller nästan färdiga med byggrätter för ca 4000 bostäder och detaljplaner på gång för ytterligare ca 500 bostäder, vilket motsvarar Sollentunas andel av regionens tillväxt fram till 2025.

Det kan konstateras att de detaljplanlagda byggrätterna till stor del ligger perifert. Vi behöver tillskapa större förtätningar i de södra kommundelarna, främst kring Helenelunds station och Sollentuna centrum väster om järnvägen.

På följande uppslag beskrivs bebyggelseutvecklingen i de olika kommundelarnas centrala områden och illustreras med framtidsbilder med möjlig utveckling mot 2030.

Allmänna mål för bostadsförsörjningen

Bebyggelsen ska anpassas efter befolkningen och det ska finnas bostäder anpassade för livets alla skeen. Det är viktigt att få fram ytterligare bostäder som är anpassade till ungdomar, studenter och andra som har begränsade resurser.

Sollentuna har ambitionen att tillgodose det behov av bostäder som genereras av den egna befolkningsökningen, men också ta ansvar för en proportionell andel av regionens tillväxt. Det innebär att förutsättningar ska skapas för att bygga mer än 300 lägenheter per år.

Sollentuna är positiv till nya studentbostäder, övriga ungdomars bostadsbehov ska i första hand lösas genom de successionskedjor som uppstår vid nyproduktion. Särskild strävan ska ändå finnas att förmå byggherrarna att producera små billiga lägenheter.

I samband med nyexploatering eftersträvas en blandning av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar, det ger variation och skapar förutsättningar för social integration. Den utgångspunkten gäller även vid omvandling, där ensartade områden gärna kan brytas av genom ändring av upplåtelseformer eller kompletteringsbebyggelse.

Sollentuna skall verka för ett gott samarbetsklimat med andra markägare och byggherrar, för att få dem att bidra till bostadsförsörjningen.

En sund utveckling av byggkostnaderna ska främjas genom konkurrensutsättning och mångfald.

Bostäder behövs för olika behov.

FOTO: PETER HOLSTAD

Mark ägd av kommunen

Genom markanvisning kan kommunen förmedla sin mark för bostäder och verksamheter till marknadens aktörer. Intresserade byggherrar kan på så sätt vara med och utveckla den mark som kommunen äger och därmed bidra till ett långsiktigt hållbart och attraktivt Sollentuna. Kommunens markreserv är begränsad varför det är av oerhörd vikt att varje försäljning av kommunal mark sker efter noggranna överväganden.

Enligt kommunens markanvisningspolicy ska Sollentuna kommun vid varje markanvisning efter-

sträva konkurrens, tillgodose kommunala och samhällsbehov genom tillkomst av specialbostäder, lokaler för barn- och äldreomsorg etc. Vidare ska alltid miljö- och klimatpåverkan, sett ur ett livscykelperspektiv, vägas in och förutsättningar skapas för att erbjuda variation vad gäller bl a upplåtelseformer och arkitektur. Vid varje markanvisning ska även beaktas hur exploatören tidigare presterat i kommunen.

I Kronåsen finns planlagd mark för verksamheter

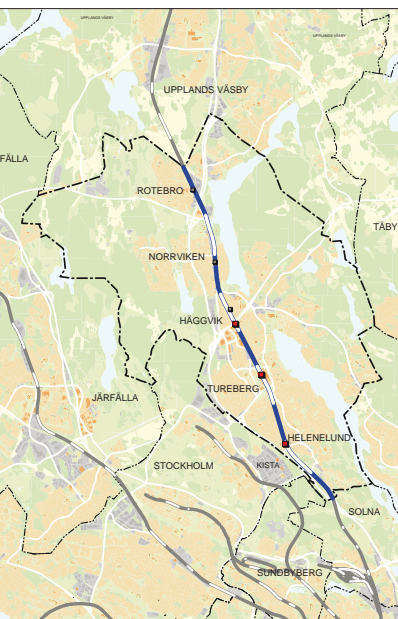
FOTO: BLOM

Vid prissättning av mark tillämpar kommunen i huvudsak marknadsvärdeprincipen.

Kommunen ska också arbeta fram en särskilt markstrategi med syfte att förtydliga hur kommunen kan verka långsiktigt för att möta det behov av utveckling som finns inom Sollentunas näringsliv. I detta markprogram bör också förtydligas hur de verksamheter som idag befinner sig i områden som planeras för annan utveckling kan evakueras och hur ersättningsmark kan hittas. Eftersom den kommunala markreserven är begränsad bör vid försäljning en noggrann avvägning göras mot eventuella framtida behov.

Utredningsområde Ostkustbanan

Nuvarande planeringsunderlag när det gäller Ostkustbanan, regionaltågstation och tvärbanan är inte tillräckligt för att kommunen fullt ut ska kunna ta ställning till utvecklingen i översiktsplanen. Genom att redovisa Ostkustbanan som ett utredningsområde inom vilket markanvändningen inte är helt klarlagd kan avgörandet skjutas på till efter antagandet av översiktsplanen.

Stockholms tillväxt och behovet av mer miljöanpassat resande ställer stora framtida krav på regionens spårinfrastruktur, bl a ser vi redan nu en bortre gräns för Ostkustbanans kapacitet i nuvarande utformning.

En utökning av riksintresseanspråket för Ostkustbanan till att omfatta ett område för sex spår genom Sollentuna (se sid 80, Riksintressen) är ett berättigat anspråk. Det kan samtidigt hämma en önskvärd utveckling i kollektivtrafiknära lägen. Sollentuna kommer att växa i takt med regionen i övrigt fram till dess det är aktuellt att genomföra en breddning av banan. Huvuddelen av denna tillväxt kommer att ske genom förtätning i centrala lägen i kommunen.

Trafikverket har beslutat om att riksintresset Ostkustbanan innefattar spårkapacitet motsvarande sex spår, dvs två spår utöver de fyra som finns idag och har inlett ett arbete med att precisera riksintresset. För att ge underlag till kommunen som kan klarlägga om och hur riksintresset kan förenas med en önskvärd bebyggelseutveckling i Sollentuna har Trafikverket och Sollentuna kommun kommit överens om att arbetet med preciseringen ska påskyndas.

Frågor som berörs av riksintresseanspråket men även oberoende av detta behöver hanteras i översiktsplanen är tvärspårvägen, regionaltågstopp och fler entréer till pendeltågstationerna.

Konsekvenser av reservat för och eventuell utbyggnad av två nya spår

En breddning av spårområdet och tillkomst av två nya spår genom Sollentuna får stora konsekvenser för både befintlig bebyggelse och miljö för den i text och illustrationer beskrivna utvecklingen av framför allt stationssamhällena som redovisas på följande sidor. Ett utvidgat riksintresseanspråk medför att planering av och förändrad markanvändning kommer att prövas mot anspråket och förhindras om det anses påtagligt försvåra eller förhindra tillkomsten eller utnyttjandet av riksintresset. En utbyggnad med ett femte och sjätte spår ligger sannolikt långt fram i tiden. Ett reservat får dock konsekvenser både för hur befintliga verksamheter och användning kan utvecklas och för en utveckling med större omvandling under tiden det är ett reser-

Konsekvenserna av ytterligare spår behöver utredas vidare.

FOTO: TRAFIKVERKET

vat. Det är därför viktigt att hitta rimliga avvägningar om bl a förändringars storlek, avskrivningstid och livslängd för bedömningen av om eventuella förändringar försvårar en utbyggnad med ett femte och sjätte spår.

*Preciseringen är gjord och frågan kommer att behandlas - se infogat dokument efter sidnummer 104: Uppdrag att revidera gällande översiktsplan i relevanta delar.

Bebyggelse

Befintlig bebyggelse samt önskvärd utveckling påverkas fysiskt mest i centrala Sollentuna (Sollentuna centrum - Turebergs allé - Södra Häggvik) och i Helenelund. Även övriga stationssamhällen, Häggvik, Norrviken och Rotebro, påverkas om än i mindre omfattning. Utanför stationsområdena påverkas i olika omfattning byggnader och gator närmast spårområdet.

Avgörande blir naturligtvis även hur barriäreffekter och andra miljökonsekvenser såsom bullerstörningar såväl under tiden fram till en utbyggnad som under byggskedet och därefter kan hanteras.

Buller och barriäreffekter behöver hanteras.

FOTO: ANDERS ROLFSSON

Tvärspårvägen

Översiktsplanen och regionplanen innehåller reserverat för Tvärspårväg Kista-Häggvik. Sollentuna har förberett en anslutning i Sollentuna centrum (och Häggvik) genom att placera den nya bebyggelsen på tillräckligt avstånd från järnvägen. Det är viktigt att preciseringen av riksintresset beaktar en utbyggnad av tvärspårvägen i enlighet med de utredningar och planer som tagits fram.

Regionaltågstation

Utöver ytterligare spår har Trafikverket också utrett var regionaltåg från t ex Gävle och Uppsala kan stanna. Enligt spårstudien finns fyra möjliga lägen för en regionaltågsstation, varav två ligger i anslut-

ning till den regionala stadskärnan Häggvik - Sollentuna - Kista och därmed i Sollentuna: Häggvik och Helenelund. Två ytterligare spår genom Sollentuna är enligt Trafikverket en förutsättning för ett regionaltågstopp. Det innebär också att ett regionaltågstopp inte kan tillkomma före de två nya spåren.

Pendeltågsstationer

Oavsett planering av regionaltågstation är det viktigt att Häggviks station får en uppgång i söder för att skapa förutsättningar för en önskvärd utveckling av södra Häggviksområdet. Även Helenelunds station bör få en sydlig entré för att bli skapa bättre tillgänglighet för Silverdal.

Kommunens ställningstagande i översiktsplanen

Kommunen tar i översiktsplanen inte ställning till om och hur riksintresset Ostkustbanan och placering av regionaltågstation kan tillgodoses. När en precisering av riksintresseanspråket gjorts av Trafikverket föreslås att den del av översiktsplanen som rör Ostkustbanan ändras genom en tematisk eller geografisk fördjupning (se även sid 93)*. Kommunen kan då pröva hur kommunen kan tillgodose riksintresset och plats för regionaltågsstation mot det nya underlaget.

Ostkustbanan redovisas som utredningsområde och plats reserveras för regionaltågstation i Häggvik i översiktsplanen. Helenelund och Sollentuna centrum redovisas som alternativa lägen för en regionaltågsstation. Tvärspårvägen redovisas som reservat mellan Kista och Sollentuna centrum och vidare mot Häggvik. En fortsättning österut från Häggvik mot Roslags Näsby i Täby i enlighet med RUF 2010 är intressant i den fortsatta planeringen.

Kommunen förutsätter att de principer och förslag som redovisas för bebyggelseutvecklingen i stationssamhällena i hög utsträckning kan förenas med spårreservat och en framtida utbyggd järnväg. Detta ska dock studeras närmare i den fördjupning av översiktsplanen som ska göras med Trafikverkets precisering som grund.

Centrala Sollentuna

Tureberg (Sollentuna centrum)

I Sollentuna centrum har den stora genomgripande stadsomvandlingen satt igång med full kraft. Öster om järnvägen är utbyggnaden av affärscentrum och allaktivitetshuset Satelliten klar och anläggandet av nya stadsgatan samt omfattande bostadsbyggande pågår. Upprustningen av Turebergs torg och park är igång och byggandet av ny kyrksal är klart. På västra sidan börjar Rättscentrum bli klart, ombyggnaden av Servicehuset har pågått en tid, Malmvägen har rustats i samband med att broarna rivits. Förbättringen av Malmparken har inletts med bollplan i söder och lekpark i norra delen. Bostadshus med lokaler kommer att byggas längs Malmparkens östra kant. Mer arkitektoniskt spekulativa tillskott kan prövas i parkens västra kant samt radhus på taken i kvarteret Traktörens södra del för att fullfölja stadsomvandlingen kring parken.

Trots mycket omfattande förändringsarbete i Sollentuna centrum finns utrymme och behov av ytterligare förbättringar av stadsmiljön. En av de stora frågorna är att föra in stadsmässiga element som bryter ner och varierar den massiva storskaligheten. Det kan vara både byggnader i mindre skala, men även enstaka inslag av högre landmärken.

Turebergs torg behöver bli ytterligare kringbyggt. I den

östra delen av torget föreslås en paviljong med serveringar uppföras. En byggnad mot järnvägen kommer att minska blåsigheten ytterligare, och torgrummet blir än mer tydligt och trivsamt.

Malmparken behöver rumsbildande bebyggelse på dess östra sida, samtidigt som parkens offentliga karaktär måste stärkas.

Det tidigare mässområdet ersätts med ny stadsmässig bebyggelse med blandning av bostäder, verksamheter och väsentligt inslag av publika lokaler som bidrar till att vara en viktig målpunkt i centrala Sollentuna. Malmvägen rätas ut och ansluts till Turebergsleden.

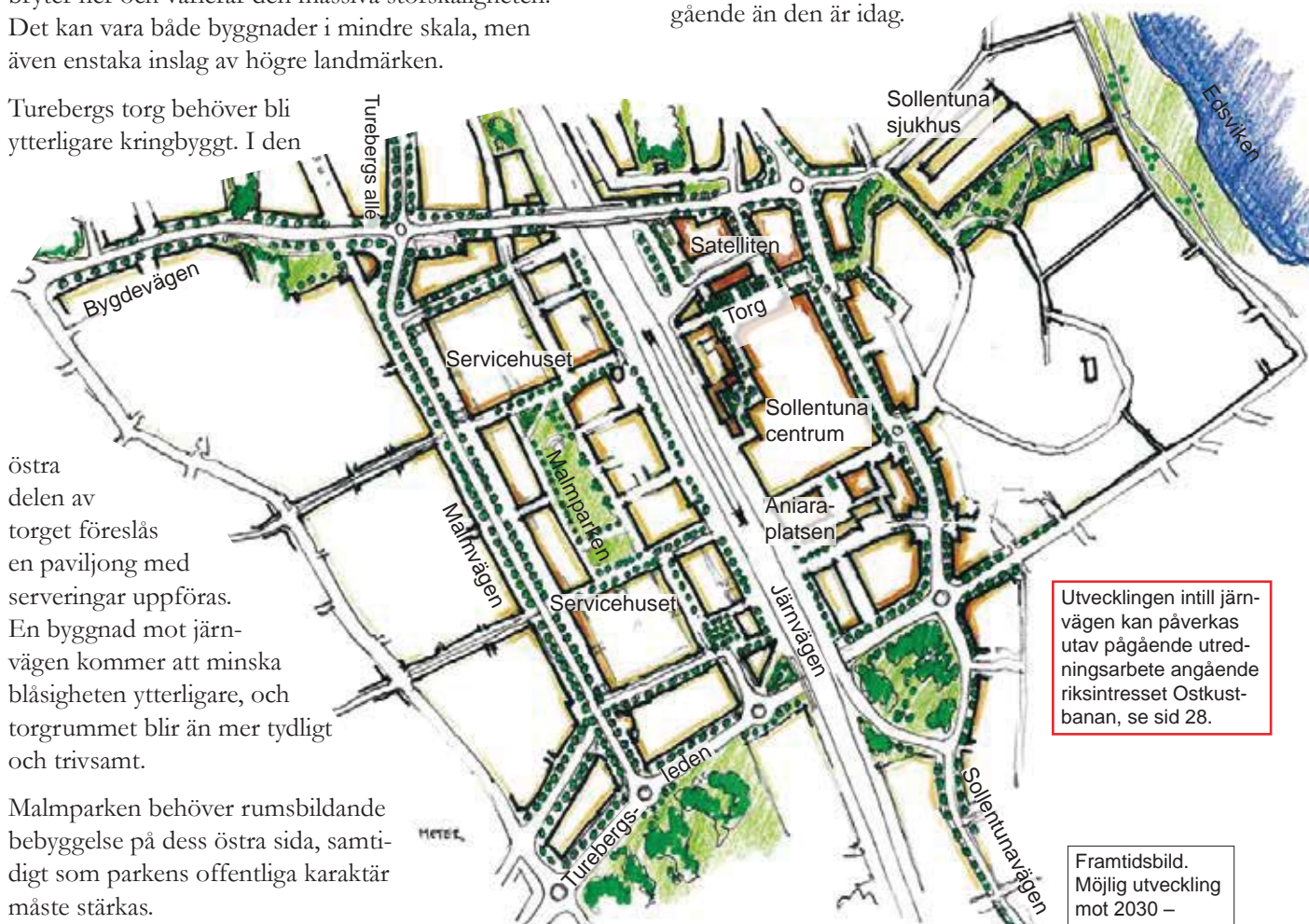
Stråken som förbinder viktiga målpunkter som Malmparken, Turebergs torg, Sollentunavägen och Aniaraplatsen måste var attraktiva för att bryta den barriäreffekt järnvägen har idag. På sikt bör järnvägsstationen förändras för att bli det landmärke en större tågstation bör vara.

Konst i centrala Sollentuna blir viktiga identitetsskapande och inkluderande landmärken.

Sollentuna centrum bör förbindas med Edsviken. Avståndet till vattnet är fysiskt nära, men idag saknas en attraktiv, tillgänglig och trygg väg dit.

Flera tillkommande bebyggelsekvarter längs Bygdevägen från bron till Malmvägen/Turebergs allé kommer att skapa en mycket viktig länk mellan Turebergs allé och Sollentuna centrum.

Allteftersom kommer även kopplingen till Sollentunavallen att bli bättre och mer inbjudande för gående än den är idag.

Södra Häggvik och Turebergs allé

Bakgrunden till Turebergs allé är insikten om att Södra Häggvik med sitt mycket goda kommunikationsläge kommer att utvecklas som ett kommersiellt centrum. För att få Sollentuna Centrum att dra nytta av en sådan utveckling grundlades tanken om Turebergs allé.

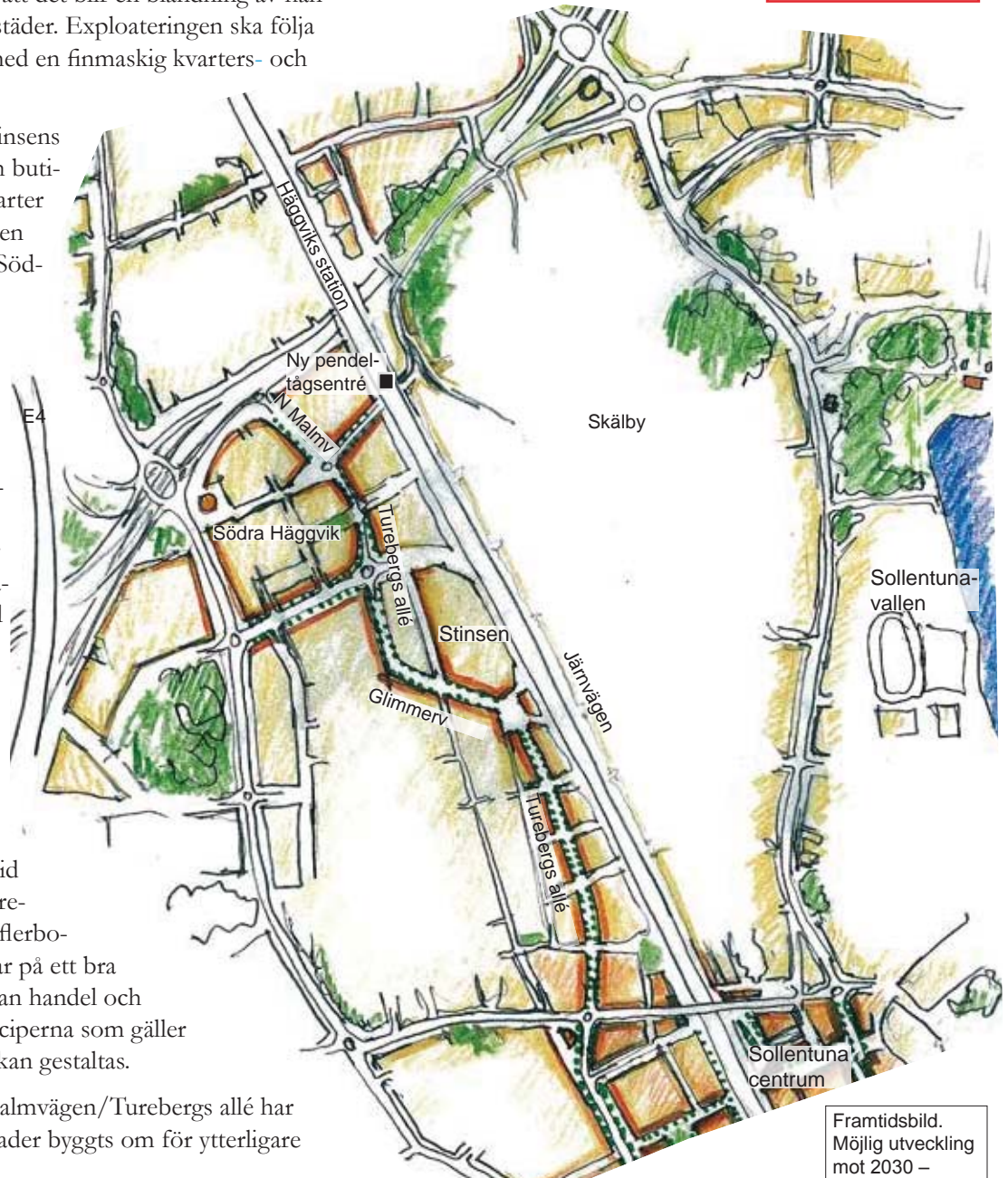
Avsikten är att Södra Häggvik långsiktigt inte enbart ska vara ett kommersiellt centrum dominerat av handel, utan en stadsmiljö med olika funktioner, det vill säga en blandning mellan handel, bostäder, kontor och centrumfunktioner. För delen väster om Norra Malmvägen/Turebergs allé, medger den relativt nya detaljplanen en mycket hög exploateringsnivå, förutsatt att det blir en blandning av handel, kontor och bostäder. Exploateringen ska följa stadens principer med en finmaskig kvarters- och gatustruktur.

Utbyggnaden av Stinsens shoppingcenter och butiker inom övriga kvarter gör att handeln tar en mycket stor plats i Södra Häggvik för närvarande. Även om Stinsens expansion har kunnat göras utan att fler markparkeringsplatser anlagts och tillkommande parkeringar lagts i garage under mark, har utbyggnaden inte bidragit till den stadsmässighet som eftersträvas i området. Samtidigt som utbyggnaden av Stinsen planlades, möjliggjordes även för bostäder söder om Stinsen vid Glimmervägen/Turebergs allé. Det nya flerbo-stadshuset illustrerar på ett bra sätt hur mötet mellan handel och bostäder, efter principerna som gäller för Turebergs allé, kan gestaltas.

Öster om Norra Malmvägen/Turebergs allé har tidigare lagerbyggnader byggts om för ytterligare

handel och delar rivits för att ge tillgång till befintlig tunnel under järnvägen. En gång- och cykelväg genom tunneln ordningsställdes 2009 som nu förbinder Södra Häggvik med Skälby och de östra delarna av Häggvik. I tunnelns läge finns möjligheter att anlägga en sydlig entré till Häggviks pendeltågsstation. Tillkomsten av kopplingen till tunneln och en ny entré till stationen är viktiga steg för att skapa förutsättningar för en vidare utveckling av området enligt de långsiktiga stadsbyggnadsprinciperna.

Utvecklingen intill järnvägen kan påverkas utav pågående utredningsarbete angående riksintresset Ostkustbanan, se sid 28.

Framtidsbild.
Möjlig utveckling
mot 2030 –

Häggvik

Häggviks centrum har rustats upp under senare tid, samtidigt som servicen har försämrats markant när livsmedelsbutiken lades ner. Bebyggelsen i centrum är tidstypisk och av bra kvalitet från 1950- till 1980-tal. Utrymme för förtätningar finns.

En tillkommande kvartersbebyggelse närmast järnvägen skulle minska bullerstörningarna för befintliga bostäder. Samtidigt skulle centrum få ett tillskott av bostäder och lokaler för verksamheter och handel. Torg och gator skulle bli mer attraktiva för vistelse.

Väster om järnvägen finns utrymmer för bebyggelseförtätningar längs Andelsvägen. Den vackra allén talar för att Andelsvägen slutar med ett litet torg och en fondbyggnad vid stationen.

Kopplingen mellan Häggviks centrum och Södra Häggvik förstärks genom att sammanbindande stråk skapas mellan de två delarna så att de blir en helhet. En viktig förutsättning är att det öppnas en södra entré till Häggviks station och att bostäder byggs i södra Häggvik.

Området mellan Hammarbacken och Norrvikenleden kommer att bebyggas med huvudsakligen kontor med inslag av lätt industri som inte stör bostäder, samt markanta inslag av grönskande park. Kvarteret ska ha en stadsmässig front mot öster i ca fyra våningar. Norrvikenleden rustas upp till stadsmässig gata med alléplantering i samband med detta, både avseende trafiksäkerhet och skönhet. Det smala stråket mellan Norrvikenleden och flerbostadshuset i Klasro kan på sikt rymma småskalig bebyggelse.

Häggviks gröna lummiga karaktär ska värnas och eftersträvas i tillkommande projekt i kommundelen.

Dominansen av Tunbergets trafikplats ska minskas genom bebyggelse och plantering.

Utvecklingen intill järnvägen kan påverkas av pågående utredningsarbete angående riksintresset Ostkustbanan, se sid 28.

Framtidsbild.
Möjlig utveckling
mot 2030 -

Edsberg och Väsjön

Edsberg centrum har det senaste årtiondet genomgått en markant förtätnings- och upprustningsprocess. Edsberg som kommunedel har stora kvaliteter med varierade hushöjder och byggnadstyper. Naturen är en viktig del i upplevelsen av Edsbergs miljöer.

Edsbergs centrum har förtätats på ett mycket förtjänstfullt sätt med god arkitektur, som samspelar bra med 50-talsarkitekturen strax intill.

Torget har blivit arkitektoniskt och rumsligt ännu bättre efter förtätningarna. De ambitioner som legat till grund för Edsbergs torg kan vara förebild för flera andra torg i Sollentuna, som Häggvik, Norrviken, Helenelund, i viss mån även Rotsunda.

Ytterligare förtätningar i Edsbergs centrum bör ske efter Danderydsvägen. Där finns ett stort utrymme för tillkommande bebyggelse, som även skulle skydda skolan från buller.

Väsjöområdet planeras i direkt anslutning till Edsberg. Det kommer att innehålla **omkring 2 800** bostäder, arbetsplatser, lokaler och idrottsverksamheter. Det blir en utbyggnad av stor betydelse för Sollentuna. Men genomförandet kommer att ta flera årtionden.

Den nya bebyggelsen får sin tyngdpunkt kring huvudgatan, kanske kallad Edsbergs allé, från Ribbings väg till Frestavägen, och kring stadstorget som sträcker sig ner mot Väsjön.

Edsbergs centrum har förtätats och rustats upp.
FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Väsjöområdet kommer i framtiden att se vissa delar förtätas till mer typiska villastadsdelar, och västerut från Väsjön och upp mot Edsberg, kommer en mer urban och småskalig kvartersbebyggelse att skapa den nya kommundelen.

För området kring Edsbergs sportfält pågår under 2012 och 2013 fortsatt planarbete som syftar till att behoven av utvecklade idrottsanläggningar, ny vägförbindelse, bostadsbebyggelse och plats för spontana fritidsaktiviteter ska rymmas.

Framtidsbild.
Möjlig utveckling
mot 2030 –

Rotebro

Rotebro centrum har under den senaste 10-årsperioden fått tillskott av nya bostäder och service samt ett upprustat och omdanat torg. Ett stort behov finns att fortsätta den påbörjade stadsförnyelsen för att skapa ett attraktivare Rotebro. Torget kan göras mer kringbyggt utan att kontakten med andra sidan järnvägen bryts, varken visuellt eller fysiskt. Rotebrovägen bör rustas upp till en stadsgata, den bör göras vackrare och förses med kantstensparkering. Längs Rotebrovägen finns gott om utrymme för kompletteringsbebyggelse av olika slag, från bostäder till verksamheter för idrott.

Öster om järnvägen bör den fördjupade översiktsplanen från 1993 ligga till grund för fortsatta stadsbyggnadsstudier. Planens striktare gatuväv och kvartersindelning kan troligen komma ännu närmare järnväg och väg E4. I samband med detta rustas denna del av Norrvikenleden upp till stadsgata. Området ska även i fortsättningen i huvudsak vara ett verksamhetsområde. Bostäder bör kunna prövas i mindre omfattning för att koppla samman gamla Rotsunda med Rotebro centrum, vilket skulle ge området mer

liv och rörelse. Beroende på hur Upplands Väsby kommuns planer på bebyggelse i Älvsundadalen utvecklas bör på sikt en urban spridningskorridor, bestående av ett stråk med goda kollektiva- och gång- och cykelförbindelser i blandad bebyggelse, utvecklas mellan Rotebro centrum och bebyggelsen i Älvsundadalen. Förbindelsen måste passera väster om Rotsundas villabebyggelse mot järnvägen.

Mellan väg E4 och Norrviken studeras vidare hur bebyggelsen på sikt kan sträcka sig ner till vattnet och koppla samman centrala Rotebro med Norrvikens vatten. Stora krav måste här ställas på utformning och på att verksamheter vid vattnet lockar människor från hela kommundelen. Stranden som ska vara en del av ett större sammanhängande stråk, ska även framledes ha en lummig grön karaktär. För närvarande råder viss osäkerhet om hur ny bebyggelse och jästfabrikens verksamhet kan kombineras. Kommunens uppfattning är dock att det går att komma tillrätta med doftproblematiken, som hittills vållat bekymmer, och att jästfabriken på sikt inte skall behöva vara ett hinder för en utveckling av området. *Länsstyrelsen har avvikande uppfattning, se granskningsyttrandet sid 97.*

Norrviken

I Norrvikens centrum finns en stor potential till förbättring. Det lilla torget bör bebyggas så att det inte är öppet mot järnvägen. Då skapas ett skyddat och ombonat, småskaligt torg med stadskaraktär. Med bättre belysning får Västra Stationsvägen och dess lilla fickpark en hög kvalitet. Norrvikenleden bör kultiveras med alléplanteringar för att bli en vacker huvudgata längs järnvägen. En karaktärsförändring som gör att Norrvikenleden i framtiden kanske bättre benämns Norrvikens allé. Utrymme finns för kompletteringsbebyggelse väster om järnvägen längs Norrvikenleden, om befintliga parkeringar kan läggas i garage.

Öster om järnvägen kan endast mindre byggnadskompletteringar komma ifråga. De ska vara av småskalig karaktär, helst verksamheter av servicekaraktär för kommundelen.

Västra Stationsvägens småstadskaraktär kan stärkas.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Utvecklingen intill järnvägen kan påverkas av pågående utredningsarbete angående riksintresset Ostkustbanan, se sid 28.

Framtidsbild.
Möjlig utveckling
mot 2030 –

Helenehund

Centrala Helenehund har under den senaste 10-årsperioden fått tillskott av nya äldreboende och ett upprustat och omdanad torg. Trots detta och flera arkitektoniskt bra tillägg längs Stupvägen är helhetsmiljön fortfarande påfallande påver, präglad av det sena 60-talets storskaliga och monotona bebyggelse och markparkeringar. Området mellan järnvägen och motorvägen är präglad av kvarteret Svalgängen, en trist bussgata och ett ödsligt markområde direkt öster om stationen.

Helenehunds centrum har en direkt och nära koppling till Kista centrum, via Kistagången. På Stockholmsidan har Kistamässan etablerats och ett 35-våningars hotell uppförs strax intill motorvägen vid Kistagången som rustas upp. Kistas kvartersbebyggelse kommer på sikt att växa fram till motorvägen.

Trots sitt mycket centrala läge upplevs Helenehund centrum som att det ligger lite vid sidan av genom att mycket av trafikflödena västerut inte fungerar bra.

I Helenehund finns stor potential att kompletteringsbygga, främst i området mellan motorväg och järnväg. Längs Stupvägen skulle bebyggelse och alléplanteringar skapa en vacker stationsgata, kanske kallad Helenehunds allé, från Sollentunavägen till stationen vidare under mo-

Stråket mellan Sollentunavägen och Kista kan utvecklas till alléplanterad stadsgata. Bild från Frösunda.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

torvägen till via Kistagången rakt fram till Kista.

Längs Stupvägen ska bebyggelsen vara småskalig. Väster om järnvägen, söder om Kistagången, kan enstaka högre byggnader uppföras som tillvaratar möjligheten att exponeras mot E4an. Här finns även utrymme för en mindre multiarena för konserter, mässevent, idrott m. m.

Utvecklingen intill järnvägen kan påverkas av pågående utredningsarbete angående riksintresset Ostkustbanan, se sid 28.

Framtidsbild. Möjlig utveckling mot 2030 –

I Silverdal är Silverdals torg färdigt, liksom uppförandet av idrottshallen, Silverdalshallen, ett stenkast från torget. Utbyggnaden i den västra delen av Silverdal kommer att fortsätta, och ett planarbete för en förtätning är påbörjat i denna del.

I Södra Silverdal pågår arbete med att uppföra bostäder i kvarteren öster om Linvärvägen och Johannebergspan. På sikt bör en naturlig utbyggnad av Silverdal ske västerut dels inom "Kilen" mellan motorväg och järnväg, samt dels direkt väster om motorvägen mot Kymlinge. Det senare skapar en högkvalitativ möjlighet till öst-västlig förbindelse över två stora barriärer som idag hindrar förbindelser mellan Edsviken och Järvafältet.

Trafikverket utreder förutsättningarna för två ytterligare spår längs ostkustbanan samt plats för en regionalstågstation i anslutning till den regionala kärnan Häggvik - Sollentuna - Kista, se även sid 28. En södra uppgång från pendeltåget redan idag skulle ge bättre tillgänglighet till kollektivtrafik för Silverdal.

Tvärbanan planeras att i en första etapp byggas ut från Alvik till Helenelund.

Sjöberg

De första villatomterna avstyckades redan under 1920-talet. Men Sjöberg präglades ändå fram till 1960-talet av skog och fritidsbebyggelse, förutom de två mycket kulturhistoriskt värdefulla gårdarna, Bergendal och Sjöbergs gård.

Den stora exploateringen av Sjöberg har huvudsakligen skett under 1970-90-tal. Bebyggelsen är tidstypisk med en blandning av villor, radhus och flerbostadshus. Arbetsplatser längs Danderydsvägen och ett mindre centrum, Kärrdals centrum.

Vid Sjöbergs centrum skulle en stadsförnyelse med måttfull förtätning och framförallt upprustning vara välbehövlig. Under senare tid har ett flerbostadshus uppförts i centrum. Det finns utrymme för fler kompletteringar av den arten. Kraftledningen som går tvärs igenom centrum och stadsdelen föreslås i utredningen Stockholms ström avvecklas, som en del i utbyggnaden av ett nytt modernt ledningsnät runt Stockholm.

Sjöbergs centrum kan förtätas och rustas upp.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Längs Danderydsvägen kan kompletteringar med huvudsakligen arbetsplatser i mindre skala vara möjliga på sikt.

Villastaden

Lika viktigt som att utveckla den täta staden i de centrala delarna, är att Sollentuna bevarar den prägel av villastad som växte fram under nittonhundratalets första hälft. I vissa avseenden är det ingen svår uppgift, de områden som omfattas av villabyggelse idag ska förbli villaområden i framtiden. Om detta råder stor enighet.

Villastadsdelarna har tidigt fått fungerande struktur i form av gator och kvartersstorlekar. Strukturen är robust (i kvartersformen mycket lik stenstaden) och består, trots senare årtiondens många avstyckningar och förtätningar. Däremot kan den gröna lummigheten som präglar området särskilt under den ljusa tiden av året, förstöras av en alltför stark förtätning. På kartan nedan framgår nuvarande tomtstorlek, rödare färg, större tomter. Idag vill många stycka tomter ner mot 600 kvadratmeter och därunder. Det är inte svårt att förstå att det skulle påverka upplevelsen av områdena.

Det är av stor vikt att balansen mellan bebyggelse och den gröna lummigheten bibehålls vid förtätningar. Sollentunas nuvarande gröna och lummiga villastadskaraktär ska värdas samt skyddas där det är kulturhistoriskt motiverat enligt kulturmiljöplanen.

Tomter under 800 kvadratmeter¹ bör inte tillkomma generellt, utan föregås av planläggning för ett större område eller kvarter, där särskild hänsyn kan tas till befintlig karaktär och vegetation och där bebyggelsen kan styras medvetet bland annat vad avser storleken på byggrätten och placering av byggnader.

För ca 1200 av kommunens runt 10 000 villafastigheter har planerna en sådan ålder att de inte styr tomtstorlekarna på samma sätt som moderna planer. Där har det varit svårare att hävda den generella linjen. Dessa planer varav många är så kallade avstyckningsplaner bör upphävas eller förses med

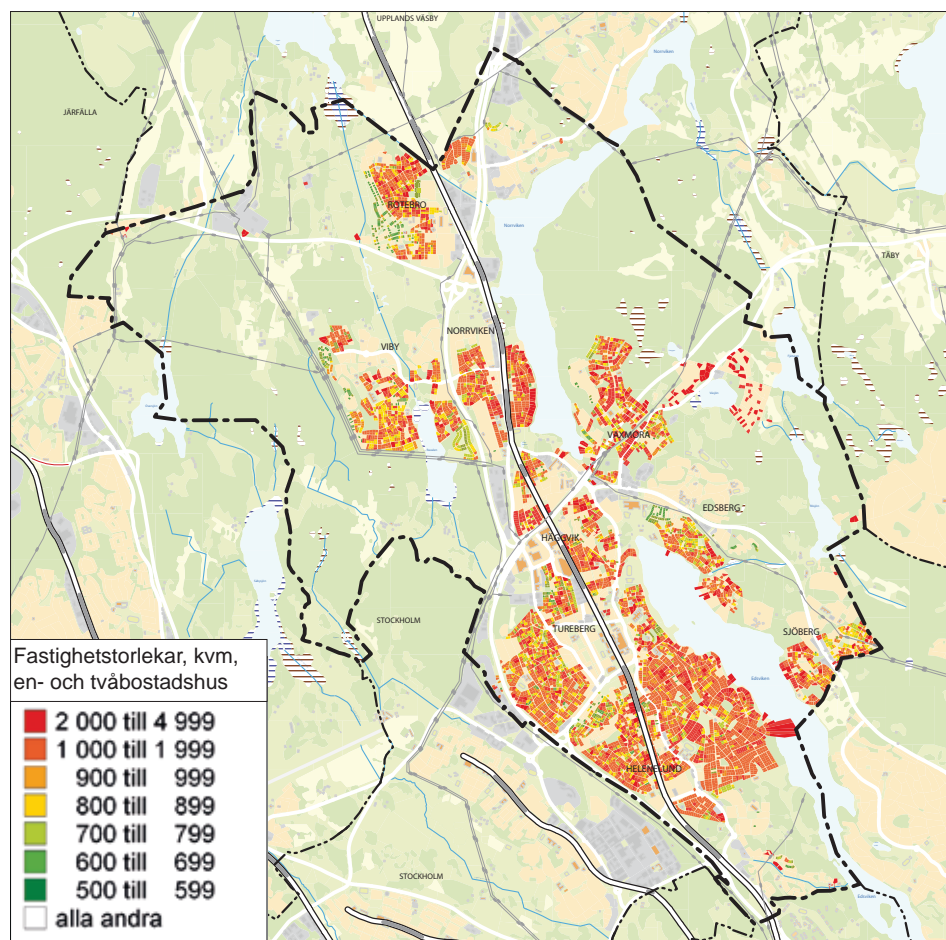
tilläggsbestämmelser som reglerar bland annat tomtstorlek och byggrätt där så inte redan skett. Det ger kommunen större rådgivning över tillkommande bebyggelse, men naturligtvis också den enskilde fastighetsägaren mindre dito.

Kartan på vidstående sida visar de delar av villabyggelsen som omfattas av kulturmiljöplanen och delar där avstyckningsplan gäller och tilläggsbestämmelser ännu inte är antagna.

Småskalig närservice kan vara en viktig del av villastadens karaktär. Lokalt baserad service innebär, förutom miljömässiga fördelar, också en ökad tillgänglighet. Småskalig närservice finns ofta angiven i äldre planer från områdenas tillkomst på tjugooch trettiotalen men har inte alltid blivit genomförda.

I mångt och mycket hänger det på fastighetsägarna att själva värna karaktären. Kvartersstrukturen bygger grunden. Här följer några enkla regler som ytterligare bidrar till att behålla våra vackra villaområden:

Tomterna ska ha en tydlig gräns mot gaturummet med vackra häckar, enkla staket eller mycket låga murar i vissa fall.

¹ se även avsnitt Kulturmiljö "Edsvikens villastad (4)" på sida 22

Plank mot gatan ska undvikas, utom i undantagsfall mot större vägar av bullerskäl.

Gatumiljöernas småskaliga karaktär i villastaden ska bevaras och grusvägar behålls till sin karaktär där de finns kvar.

Garage och andra sekundära byggnader ska inte dominera över huvudbyggnader eller framträda markant i gaturummet.

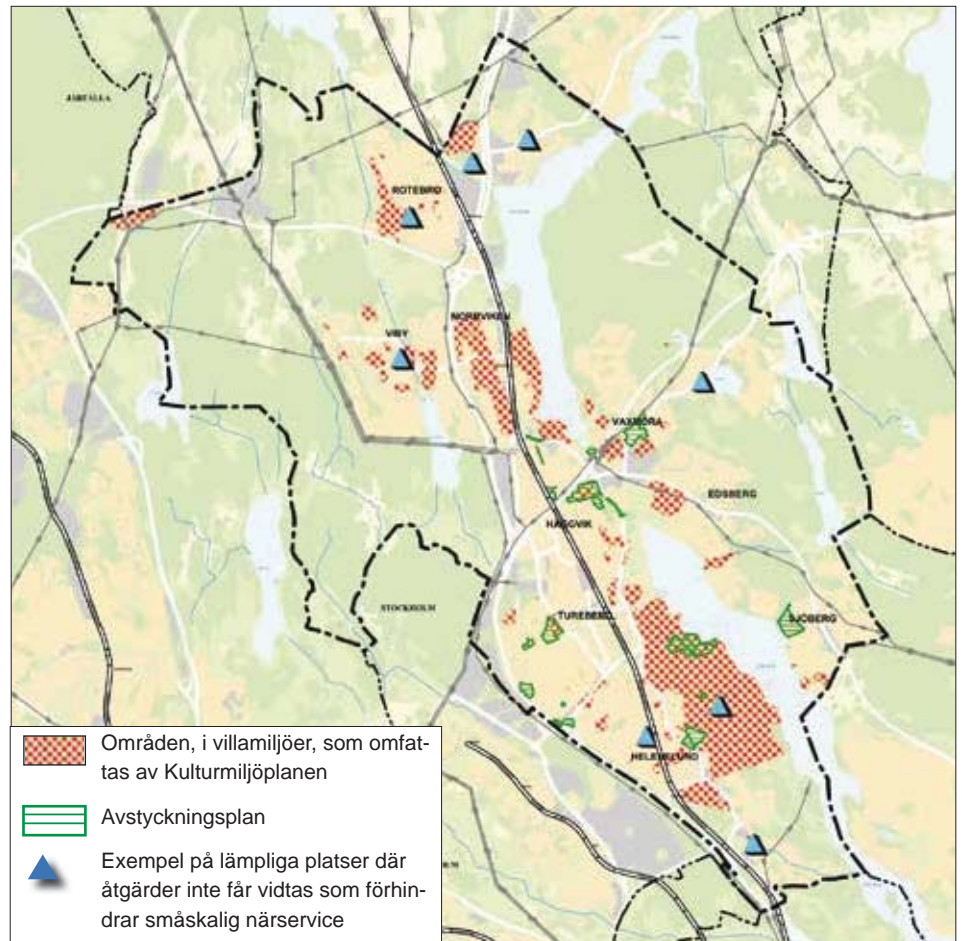
Nya byggnader ska anpassas till tomtens naturliga topografi. Detta blir särskilt viktigt när tomtstorlekarna blir mindre.

Radhus och sammanhållna grupper av enfamiljshus kan kontinuerligt förändras, men det ställer krav på att varje förändring bidrar positivt till helhetsupplevelsen av gruppen av hus.

Ett arkitektoniskt sammanhållet och harmoniskt gaturum skapar större individuell frihet på den privata sidan av husen.

I områden som saknar detaljplanebestämmelser om bygg rätt och minsta tomtstorlek ska följande generella riktlinjer tillämpas:

Byggnadsarean maximeras till 1/5 av tomtytan, dock högst 200 kvadratmeter byggnadsarea (BYA). Huvudbyggnad får innehålla högst två bostadslägenheter. Inom byggnadsrätten ska minst en taktäckt biluppsamlingsplats rymmas.

Häckar och andra rumsliga avgränsningar längs gatan skapar ett trivsammare gaturum. FOTO: JAN ENFORS

Kvarter för arbete

När stadsbygden växer och förtätas breder bostads-kvarteren ut sig till dess att de möter etablerade arbetsområden. I gränzonerna kan ofta konflikter uppstå när verksamheterna alstrar trafik och buller. Tidigare har en vanlig utveckling varit att verksamheter då flyttar till mer perifera områden, och huvudsakligen bostäder tar över.

Vi kan idag se att mycket av verksamheterna i dessa arbetsområden är till stor nytta som lokal service i Sollentuna. Vi vet också att äldre lokaler med rimliga hyresnivåer har betydelse för att nya företag ska uppstå. Därför är det viktigt att skapa förutsättningar för att bostäder och arbetsområden kan ligga nära varandra inom stadsstrukturen utan att stora konflikter uppstår.

I Sollentuna kommun finns idag närmare 4 000 registrerade företag. Kommunen har ett robust och varierat näringsliv med många små och medelstora företag och även inslag av profilskapande eller marknadsledande företag. Detta är något som ska tas till vara och utvecklas.

Läget i regionen, de goda kommunikationerna, entreprenörsanda, bra bostäder samt välutbildad arbetskraft är några av de viktigaste faktorerna för det goda företagsklimatet. Stor efterfrågan på bostäder och allt högre markpriser gör dock att många ägare till centralt belägna industrifastigheter vill omvandla dem till bostadsfastigheter. Det innebär att företag som verkar inom dessa fastigheter tvingas flytta, och företagen har många gånger svårt att hitta nya lämpliga lokaler inom kommunen.

Exploatörerna är sällan intresserade av att bygga en blandning av arbetsplatser och bostäder. Dessutom framförs ofta invändningar mot blandade användningssätt med hänsyn till risk för störningar. Det innebär att vid omvandling av industri-mark till bostadsändamål återskapas sällan nya arbetslokaler. Det finns kvar ett antal industriområden i de centrala delarna av Sollentuna, bl a Edsbergs industriområde, Klasro och Rotebro industriområde. För att inte alla centralt belägna arbetsplatsområden ska omvandlas till bostadsområden ska industriområdena vid planändring i första hand planläggas för utvecklad eller ny verksamhet.

I vissa fall förekommer dock störning av befintliga bostäder från

industriområdena. I dessa fall ska en omvandling till störningståliga bostäder kunna ske, efter att störningsriskerna belysts närmare, i gränsområdena mellan industrimarken och bostäderna. För att minimera störningarna kan även annan mindre störande bebyggelse eller vegetation exempelvis i form av träridåer avgränsa industriområdena.

Vid omvandling av verksamhetsområden ska möjligheten att inrymma befintliga verksamheter i den nya bebyggelsen prövas.

För de störande och ytkrävande verksamheter som inte är lämpliga i närheten av bostäder pågår planläggning för nya och utvidgade industriområden i perifera lägen där bostäder inte störs, bl a en utvidgning av de befintliga industriområdena Kapetorp och Bredden, och ett nytt industriområde i Norrsåtra. Dessa områden planläggs i förväg, så att det finns en beredskap att erbjuda mark när behov uppstår. Efter upplåtelsen av dessa områden kommer det att uppstå brist på mark för denna typ av verksamhet i Sollentuna.

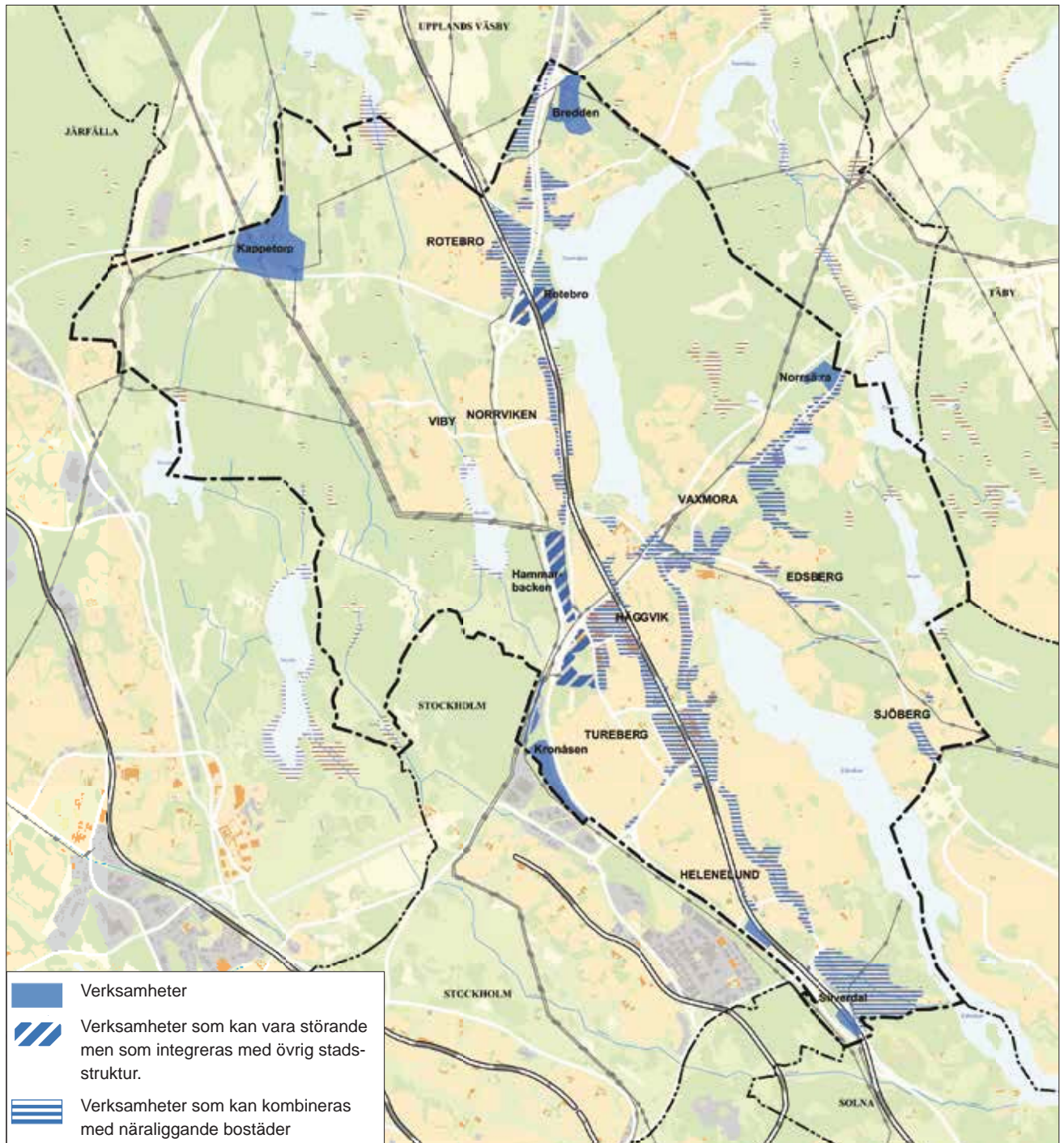
De centrala områden inom kommunen som planläggs för bostäder ska så långt som möjligt blandas med icke störande verksamheter, t ex i bottenvåningar. Detaljplanerna i de centrala områdena bör därför föreskriva en blandning av bostäder och verksamheter. Det är viktigt att de lokaler som ska pas efterfrågas av marknaden.

En utveckling mot mer stadskaraktär kan ge nya förutsättningar både på kort och lite längre sikt för verksamheter och lokaler som kanske inte efterfrågas idag. En blandning mellan verksamheter och bostäder kan också höja värdet på bebyggelsen i stort.

Byggnader och mark i exponerade lägen ska utformas med hög kvalitet.

ILLUSTRATION: WESTER + ELSNER ARKITEKTER

Gestaltning

Gatunätet inom, och i kanten av, arbetsområden ska utformas med samma ambitioner som i övriga bebyggelseområden där bostäder dominerar.

Gränserna mellan kvartersmark och gatumark utformas med urbana medel. Byggnader, låga murar eller andra åtgärder definierar tydligt gränsen istället för öppna ytor och stängsel. Detta leder till att gaturummet upplevs harmoniskt, utan att framkomlighet eller säkerhet försämras. Gatorna utformas med trädalléer. Med mer vackert utformade gaturum kan

våra arbetsområden bli en införlivad del i stadsbygden och utvecklas som andra bebyggelseområden.

Flera av våra arbetsområden ligger i lägen mot större vägar. Där bör byggnaderna ta till vara dessa attraktiva skyltlägen genom att visa upp en attraktiv arkitektur mot vägen.

Samlad och enhetlig infartsskyltning och översiktsskyltar samt en i övrigt återhållen skyltning skapar större harmoni i områdena¹.

¹ Riktlinjer för kommersiell skyltning finns (Miljö- och byggnadsnämnden 2011)

Service och handel

Handeln växer oerhört snabbt, bara i Sollentuna har, under slutet av första decenniet på 2 000-talet, Stinsen byggt ut med över 15 000 kvm och Sollentuna centrum färdigställt en utbyggnad med lika mycket samtidigt som ytterligare handel etableras i Häggvik. Utvecklingen är inte bara förknippad med en ökande befolkning och ett ökat behov av varor utan också kopplat till livsstilsförändringar, vilket knappast gör förutsägelser om utvecklingen lättare.

Frågan berör ett antal viktiga och till synes konkurrerande politikområden som fri konkurrens, hållbar utveckling med ambitioner om mindre transportbehov samt önskemål att bevara lokal handel, inte minst för äldre och funktionshindrade.

Förutsättningar för service ska skapas i kommundelarna.

Närhet till bl a handel och service utgör grunden för stads- och tätortsbildning. Kommundelarna bör planeras så att förutsättningar skapas för en god kommersiell service i varje kommundel, även om det till stor del är andra faktorer som styr var service etableras som nämnts ovan. Servicen bör i första hand lokaliseras till kommundelarnas centrum.

Handeln i framtiden

För handeln är förnyelse nödvändigt och en drivande faktor för både utbudet och omsättningsutvecklingen. I dagens hårda konkurrens är ett förnyelseintervall för köpcentrum på ner mot fem år inte ovanligt. Detaljhandelsutvecklingen i Sverige och även i utlandet kännetecknas av koncentration – både avseende geografisk lokalisering och antalet företag (butiker). Handeln samlas i stora handelsplatser i stora stadskärnor, köpcentra (ofta inbyggda) eller mycket stora stadsdelscentra eller i s k retail parks med friliggande ofta stora butiker med volymhandel och ibland dagligvaror.

Få mindre dagligvarubutiker (under 2 000 till 3 000 m²) etableras idag med undantag för Lidl, Netto och servicehandel.

Utvecklingen i Sollentuna

De handelsetableringar som planeras i länet uppskattas leda till en överetablering av handel (med ca 10-15%) i norra storstockholm och Sollentuna kommun. För sällanköpsvaror har marknaden troligtvis kommit ikapp kring 2015 och för dagligvaror 2015-2020.

Som konsekvenser av överetableringen kommer rimligtvis svagare handelsplatser att slås ut eller försvagas och en del av de planerade etableringarna inte bli av. Efterfrågan kan dock komma att växa snabbare än beräknat. Bakom uppskattningen av utvecklingen ligger värden som ger en ordentlig säkerhetsmarginal jämfört med utvecklingen de senaste åren. Vidare kommer Stockholms innerstad p g a platsbrist ha svårt att bygga ut och ta hand om sin efterfrågeökning.

Handeln i Sollentuna kommer i framtiden koncentras huvudsakligen till Häggvik och Sollentuna centrum. Området blir en av de starkaste handelsplatserna i storstockholm och tillsammans med Kista Galleria en dominant utmed E4. En svaghet för handeln kan vara biltillgängligheten om vägkapaciteten inte räcker till i Häggvik och/eller Sollentuna centrum.

Om en stor energiprisökning skulle generera förändrade köpmönster, p g a minskad bilanvändning, skulle Häggvik klara sig relativt bra och Sollentuna centrum skulle nog till och med kunna tjäna på ökade energipriser.

Köpcentrum ska integreras i stadsmiljön.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Detaljhandeln samspelar med andra besöksintensiva näringar, främst inom upplevelsesegmentet. Det

geografiska läge som Sollentuna har, mitt i en tillväxtregion med tillgänglighet för alla typer av besökare, ger stora möjligheter.

Gestaltning

På samma sätt som arbetsområden är handelsområden en del av staden. Vi måste införliva dessa i stadssammanhanget oavsett om det är på kort eller lång sikt. Därför är det viktigt att skapa förutsättningar för att bostäder och handel kan ligga nära varandra inom stadsstrukturen utan att stora konflikter uppstår. Gatunätet i kanten av, och inom, handelsområden utformas med samma ambitioner som i övriga bebyggelseområden där bostäder dominerar.

Parkeringsplatser behöver inte utformas och upplevas som stora, ödsliga och torftiga miljöer. FOTO: DAVID SAVEROS

Gränserna mellan kvartersmark och gatumark utformas med urbana medel så att gaturummet upplevs harmoniskt. Ofta dominerar vidsträckta parkeringar markytorna vilka ofta upplevs som arkitektoniskt torftiga och enahanda. Genom att parkeringarna får tydliga och vackra gränser utåt, väl utformade trädplanterade körstråk inom parkeringen samt en relativt småskalig och god belysning, blir inte handelsområden stora estetiska problem i stadsbygden.

Skytprogram behöver upprättas för handelsområden. Infartsskytning, tydliga översiktsskytlar samt en i övrigt arkitektoniskt samlad och välgjord skytning skapar större harmoni i områdena¹.

¹ Riktlinjer för kommersiell skytning finns (Miljö- och byggnadsnämnden 2011)

Område vid Stäketvägen, Kappetorp

Stäketvägen är en regional trafikled av stor betydelse bl a för Mälardalens förbindelse med Arlanda. Området runt vägen lämpar sig väl för ytkrävande verksamheter samtidigt som det utgör den yttre delen av Järvakilen. I området finns värdefull natur och områden för rörligt friluftsliv samt kulturlandskap med bl a gårdarna Svartinge och Överby. Här finns även flera gravfält från yngre järnålder och vikingatid.

I Kappetorps industriområde pågår ett antal olika industriverksamheter, bl a en betongfabrik, metall-låtervinning, entreprenadföretag och upplag. Det finns önskemål om ytterligare etableringar av industriverksamheter här, bl a för att industrimark i de centrala delarna av kommunen omvandlas till bostads- och kontorsändamål. Utbyggnaden av industriområdet kan dock komma i konflikt med ambitionerna att bevara natur, kulturlandskap och fornlämningar.

Stäketvägens kapacitet kommer att ökas genom breddning av vägen till tre eller fyra körfält, och ombyggnad av vägkorsningarna. Trafikverket har under 2012 inlett arbete med en arbetsplan.

I Upplands Väsby har under 2012 samråd hållits

I detaljplaneprogrammet har avvägning gjorts mellan bebyggelse, naturvärden och friluftsliv.

FOTO: MATS LINDSTRÖM (övre bilden) OCH AINO VIRTÄ (nedre bilden)

om en fördjupning av översiktsplanen för sydvästra kommundelen i anslutning till gränsen mot Sollentuna (FÖP Vällsta). Detta för att utreda möjligheterna att bebygga området med bl a bostäder och Järfälla har påbörjat planläggning för ett verksamhetsområde öster om Stäkets trafikplats.

Under 2011 har Sollentuna kommun genomfört programsamråd för Kappetorp mm. Syftet med programarbetet är att lägga fast en struktur för markanvändningen inom området. Dessutom är syftet att redovisa bl a lämplig bebyggelseutveckling och hur områdets natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas, samt att samordna förslag gällande markanvändning med grannkommunerna. Detaljplaneprogrammet kommer att utgöra underlag för detaljplanering inom området.

I programmet föreslås bl a följande riktlinjer:

Området föreslås utvecklas med bibehållande av landskapets öppna karaktär.

Området ska vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet.

Stor del av området ska fortsätta utvecklas för golfändamål och rörligt friluftsliv.

Grönkilens funktion och naturvärden ska värnas.

Området mellan Kappetorp och Rotebro är viktigt för grönkilens funktion och bebyggelse bör undvikas så långt som möjligt inom detta område.

Ny bebyggelse ska placeras i anslutning till redan bebyggda områden med hänsyn till historiska värden och landskapsbild.

Gång- och cykelförbindelsen utmed Stäketvägen ska förbättras.

Stäketvägens barriäreffekt ska minskas med faunapassager och fler gång- och cykelförbindelser.

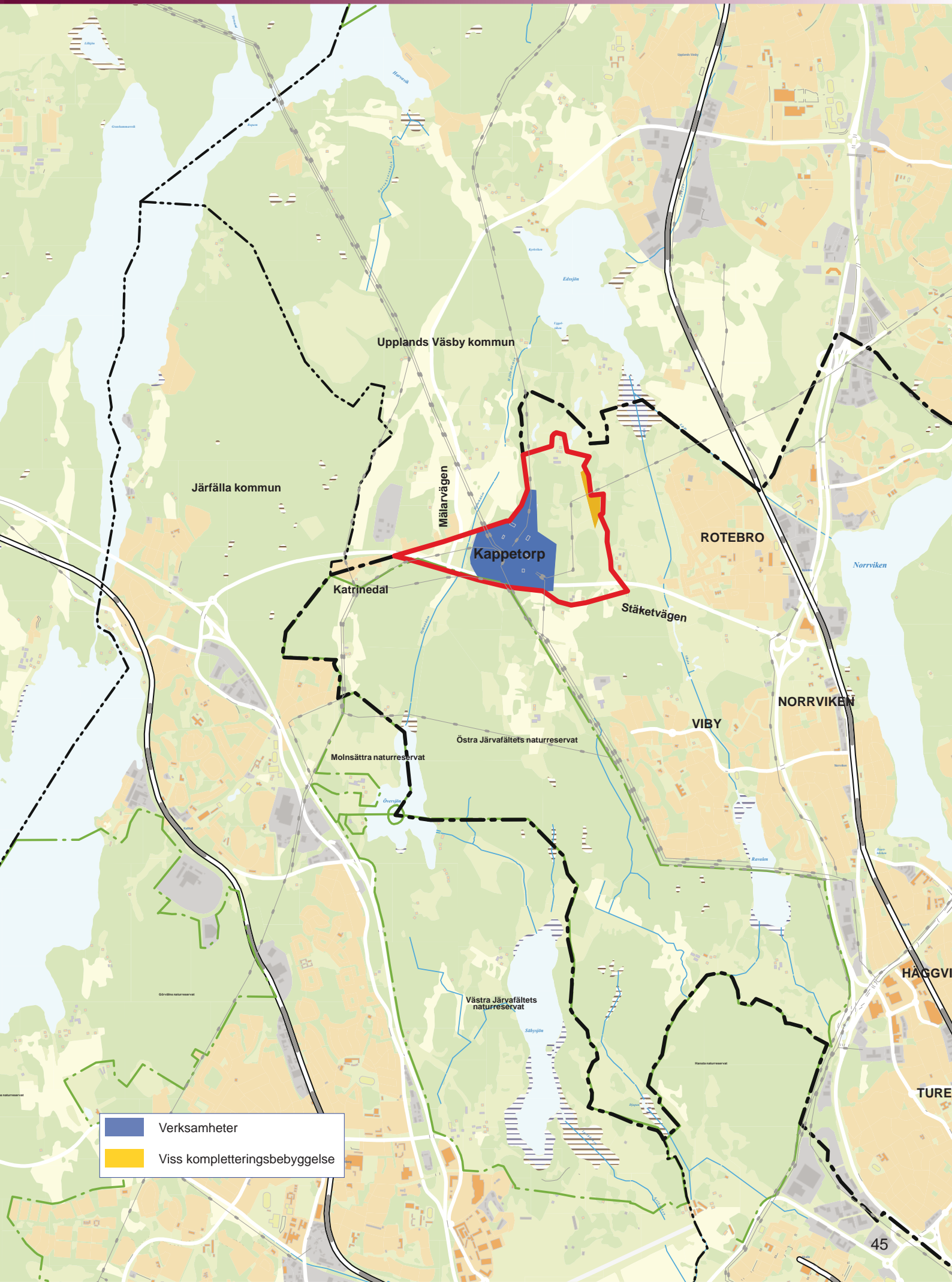
En viss utökning av Kappetorpsområdet med verksamheter som inte stör omgivningen bör prövas.

Vegetationsfronter ska finnas mot det öppna landskapet vid Kappetorp och mot Stäketvägen där verksamheter är visuellt störande.

Upplands Väsby och Sollentuna har samarbetat och anpassat sina respektive planer så att de mellankommunala intressena tillgodosetts liksom RUFSA anspråk på anpassning till den regionala grönkilen.

Bebyggelseutveckling

Område väster om Rotebro

- Verksamheter
- Viss kompletteringsbebyggelse

Bebyggelsens funktioner

Kommunikationer

Gång- och cykelvägar

I takt med att Sollentuna växer ska gång- och cykelvägnätet byggas ut. Framkomligheten för gående och cyklister ska prioriteras framför andra transportslag vid lokala resor. Det är särskilt viktigt att lokala målpunkter kan nå säkert, tryggt och bekvämt. Viktiga målpunkter är bl a förskolor, skolor, vårdcentraler, idrottsanläggningar, kommundelscentrum, pendeltågsstationer och rekreationsområden. Framkomligheten för äldre och funktionshindrade ska prioriteras utifrån de tillgänglighetskrav som gäller.

Det är också viktigt att gång- och cykelvägnätet anpassas för den långväga cykelpendlingen med bl a kopplingar till grannkommunerna. Regionala mål bör kunna nås i gena sträckningar, där gång- och cykeltrafiken är separerad från andra trafikslag. Exempelvis bör det till Täby finnas en gång- och cykelpassage söder om Rösjön. En passage under E4 i Bokvägens förlängning i Helenelund till Kista är också önskvärd. Mot Järfälla är det möjligt att utnyttja det befintliga gång- och cykelvägnätet på Järvafältet. Det övergripande gång- och cykelvägnätet ska främst byggas ut längs med bilhuvudvägnätet.

Gång- och cykelförbindelserna mellan Töjnan och Hansta och Järvafältets naturreservat ska förbättras och göras trygga och bekväma i samband med tillkomsten av Förbifart Stockholm för att motverka förbifartens barriäreffekt.

Trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter ska prioriteras framför biltrafikens framkomlighet. För att möjliggöra detta bör lokalvägnätet utformas så att gående och cyklister prioriteras och huvudvägnätet måste kunna korsas på ett trafiksäkert sätt.

Kollektivtrafik

Inom kommunen ska det skapas attraktiva kommunikationsstråk där kollektivtrafiken prioriteras framför övrig motorfordonstrafik. Det kan innebära såväl särskilda bussgator och bussfiler på befintliga vägar som spårreservat för Tvärbanan.

Sollentunaborna ska uppleva kollektivtrafiksystemet som ett attraktivt färdmedel. Alla sollentunabor bör ha tillgång till kollektiva färdmedel inom gångavstånd. Det är också viktigt med en hög turtäthet och att olika kollektiva färdmedel är synkroniserade. Gång- och cykelförbindelserna till och från kollektiva färd-

medel ska hålla en hög standard och kollektivtrafikknutpunkter utvecklas med säker och bekväm cykeluppställning. Ett utbyggt servicelinjenät är viktigt för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Resandet med pendeltågen ska stärkas. Häggviks station måste också få en uppgång i söder för att skapa förutsättningar för en önskvärd utveckling av Södra Häggviksområdet. Även Helenelunds station bör få en sydlig entré för att bl a skapa bättre tillgänglighet för Silverdal. I Häggvik, Sollentuna centrum eller i Helenelund ska en regionaltågsstation kunna uppföras i anslutning till befintlig pendeltågsstation. Se även utredningsområde Ostkustbanan sid 28.

Stombusslinjen mellan Vällingby och Täby via Kista och Sollentuna med tät och snabb trafik, ska i samråd med SL utvecklas som en viktig del i kollektivtrafikutbudet. En stombusslinje på kommande Förbifart Stockholm ska angöra centrala Sollentuna, antingen i Sollentuna centrum eller Södra Häggvik vid den nya södra uppgången till pendeltågsstationen. Även tvärförbindelserna med bl a Järfälla och Täby (Arninge) bör förstärkas.

I och med tillkomsten av Turebergs allé och utbyggnaden av bebyggelsen kring denna bör busstrafiken på västra sidan järnvägen förstärkas då det är där den stora befolkningskoncentrationen i centrala Sollentuna kommer att finnas.

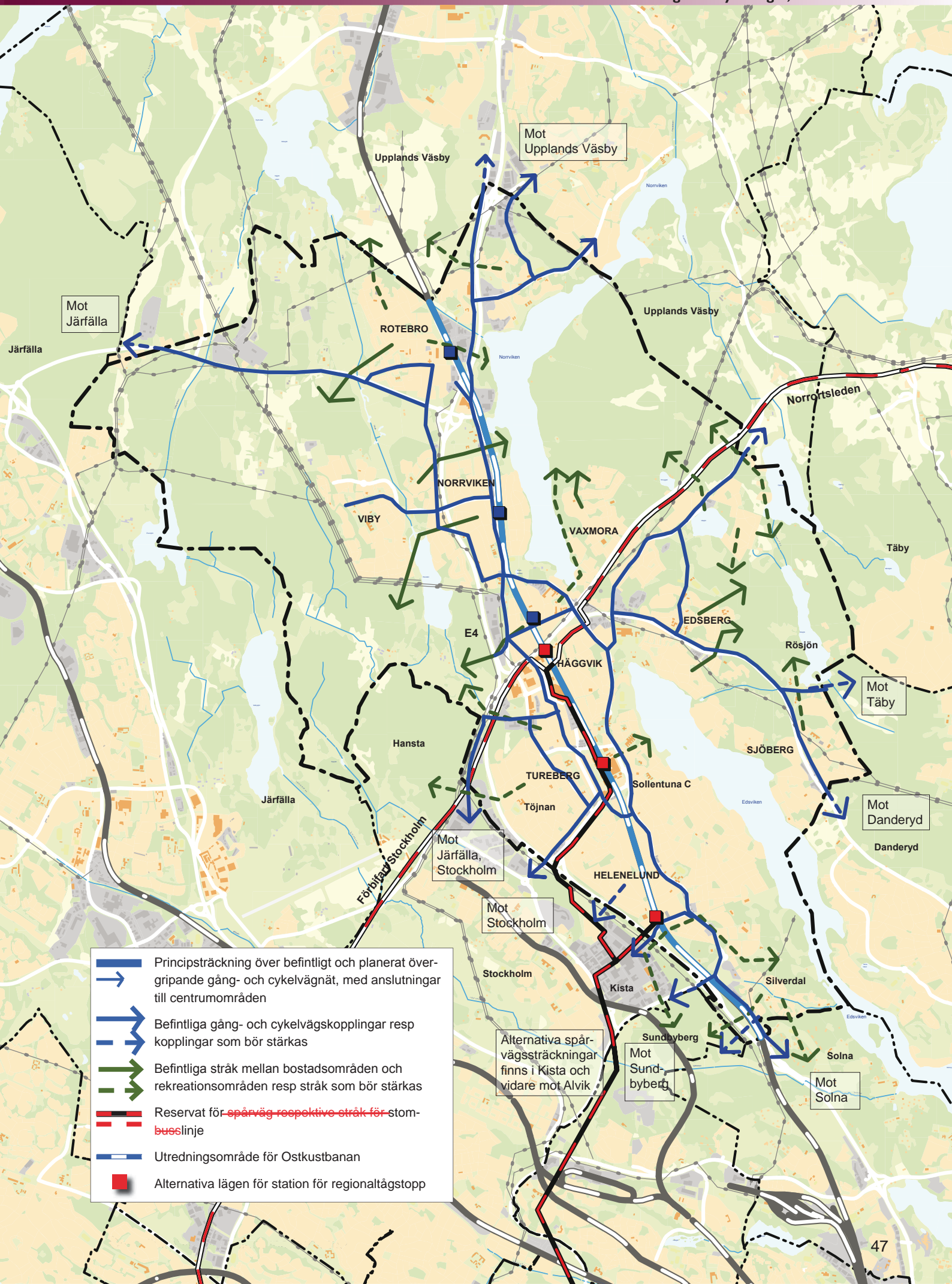
Tvärbanan planeras i en första etapp att byggas ut från Alvik till Helenelund. Utbyggnaden bör sedan fortsätta till Sollentuna centrum via Turebergsleden och Tingsvägen och vidare till Häggvik. En fortsättning österut från Häggvik mot Roslags Näsby i Täby i enlighet med RUFSS är intressant i den fortsatta planeringen.

Det finns stor efterfrågan på infartsparkeringar vid pendeltågsstationerna men konkurrensen om marken är stor och marken behöver användas effektivt i dessa lägen. Detta innebär att markparkeringar är fel, framför allt ur miljösynpunkt. Behovet av infartsparkering behöver istället lösas genom samutnyttjande av parkeringsplatser i befintliga eller nya parkeringsanläggningar. Detta innebär samtidigt högre kostnader.

Kommunen bör tillsammans med SL verka för att ge invånarna möjlighet att i större utsträckning nyttja kollektivtrafik till pendeltåget.

Bebyggelsens funktioner

Gång- och cykelvägar, Kollektivtrafik

- Principsträckning över befintligt och planerat övergripande gång- och cykelvägnät, med anslutningar till centrumområden
- ➔ Befintliga gång- och cykelvägskopplingar resp kopplingar som bör stärkas
- ➔ Befintliga stråk mellan bostadsområden och rekreationsområden resp stråk som bör stärkas
- Reservat för ~~spårväg~~ respektive stråk för ~~stombusslinje~~
- Utredningsområde för Ostkustbanan
- Alternativa lägen för station för regionalstågstopp

Gator och vägar

För trafik som passerar kommunen finns ett övergripande vägnät av hög standard, som staten genom Trafikverket är huvudman för. Till denna nivå hör, utöver Europaväg 4 och Norrortsleden även Danderydsvägen och Ståketvägen samt kommande Förbifart Stockholm. Det regionala vägnätet ska utformas så att varje sektor (nordvästsektorn, som inkluderar bl a Upplands Bro och Järfälla, norrsektorn som Sollentuna ingår i och nordostsektorn, som bl a inkluderar Täby) in mot regionens kärna ska förses med vägar för att försörja sina egna trafikbehov.

På den lägre nivån finns det kommunala huvudvägnätet som ombesörjer trafiken inom kommunens olika delar och till och från det statliga vägnätet. Det kommunala huvudvägnätet behöver förstärkas för att klara ett växande Sollentuna och trafikflödet till och från det statliga vägnätet. Kapaciteten i huvudvägnätet ska säkerställas genom utbyggnad av ett finmaskigare vägnät. Ett starkt huvudvägnät är nödvändigt för att undvika smitvägar genom bostadsområden.

Följande korsningar och sträckor i huvudvägnätet ska prioriteras:

trafikplats Häggvik (se karta, 1) måste ses över för att anpassas till utbyggnaden av Södra Häggvik och Förbifart Stockholm,

Norra Kolonnvägen och Knistavägen med anslutning till Bagarbyvägen (2) behöver breddas och förstärkas och utgöra en del i huvudvägnätet. Passagen under E4 behöver också breddas i samband med detta, vilket planeras ske i samband med förbifartens utbyggnad,

en ny vägförbindelse mellan Norra Malmvägen och Danderydsvägen (3) behöver skapas,

Danderydsvägens (4) utformning och funktion behöver ses över bl a när det gäller framkomlighet i korsningar och gång- och cykeltrafik.

Huvudvägnätet ska ha en god framkomlighet för både den genomgående och den anslutande trafiken. Huvudvägnätets utformning ska anpassas till den stadsbyggnadskaraktär som eftersträvas inom kommunens olika utvecklingsområden. Trafiksäkerheten ska öka och trafikbullret minska.

Inom kommundelarna finns sekundärgator och lokalgator. För sekundärgatunätet, där det också finns busstrafik, ska trafiksäkerheten höjas bl a

genom att gång- och cykelvägar anläggs där det är motiverat. Nya sekundärgator planeras mellan Edsberg och Frestavägen samt för fortsättningen på Turebergs allé från Engelbrekts väg till Stinsen/Södra Häggvik, vilken ska ersätta Engelbrekts väg som sekundärgata.

Lokalgator nyttjas av ett begränsat antal användare inom ett grannskap med lägre trafikflöden. Lokalgatorna ska vara utformade så att cyklisterna och gående prioriteras och så att smittrafik undviks. Gång- och cykeltrafiken kan blandas med biltrafiken. För det lokala gatunätet gäller låga hastigheter.

Transportleder för farligt gods

Delar av vägnätet är utpekade som transportleder för farligt gods. De rekommenderade vägarna utgörs av primära och sekundära transportleder. De primära transportlederna vilka utgörs av de nationella och regionala vägarna bildar ett huvudvägnät för genomfartstrafik och ska användas så långt det är möjligt. De sekundära transportlederna är avsedda för lokala transporter från och till de primära transportlederna.

Sollentunavägen mellan Edsbackarondellen och Norrvikenleden föreslås ersättas som sekundärled av Norrvikenleden mellan Häggviks trafikplats och Sollentunavägen, se karta. På så sätt nås drivmedelsstationen vid Hammarbacken av en sekundärled. Dessutom frigörs utvecklingsområdet östra Häggvik från restriktioner med hänsyn till transporter.

Omledningsvägar

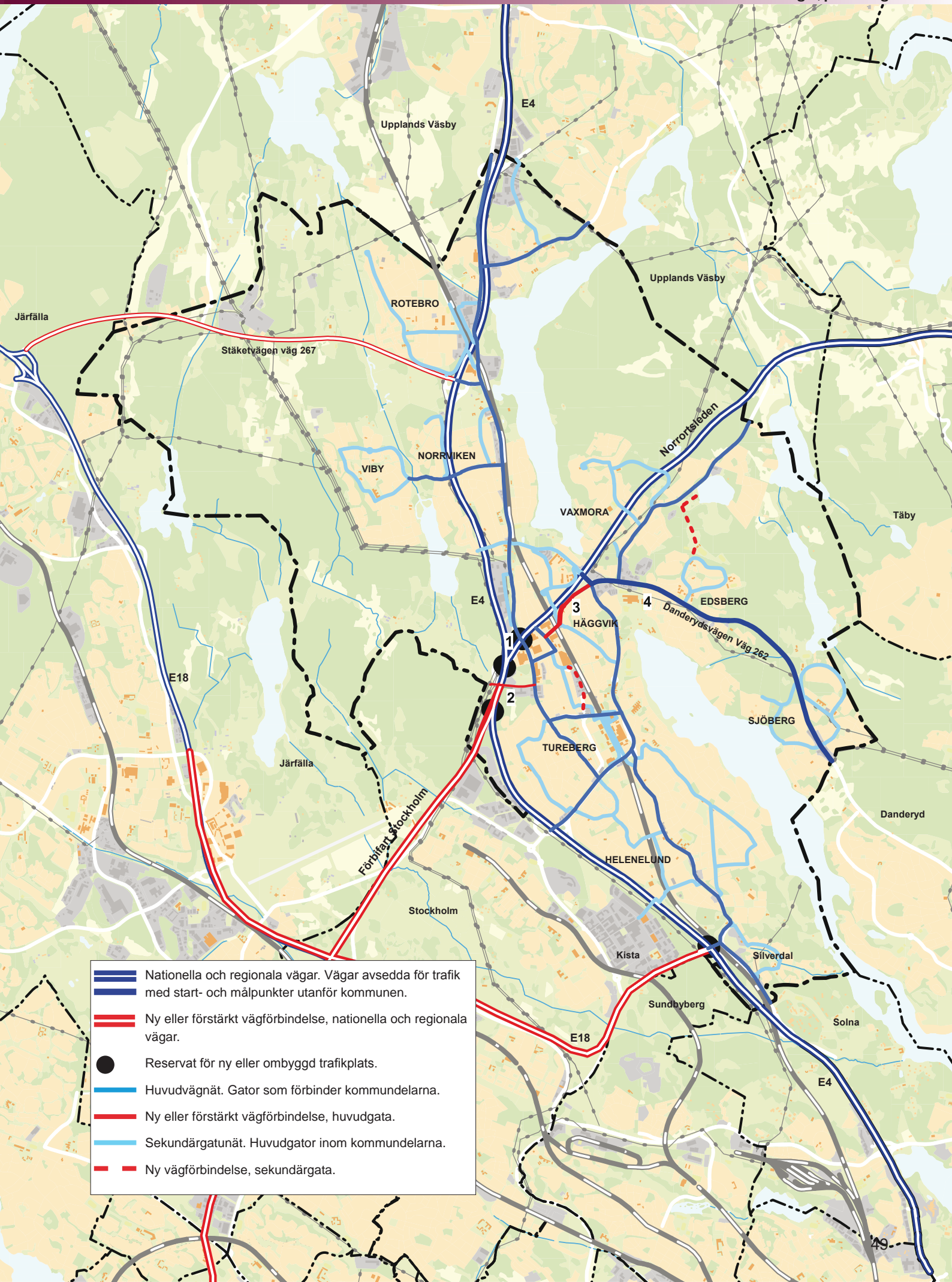
Delar av huvudvägnätet kan användas som omledningsvägar under kortare perioder för den regionala trafiken i händelse att det regionala vägnätet är avstängt. Detta under förutsättning att eventuell anpassning av gatorna är förenlig med utformningen enligt planerad stadsbyggnadskaraktär och inte medför högre krav bl a med hänsyn till eventuella transporter av farligt gods.

Parkering

~~Sollentuna tillämpar inte någon generell parkeringsnorm.~~ Bostäders och verksamheters parkeringsbehov ska lösas inom kvartersmark. Parkering på allmän plats såsom kantstensparkering är avsedd för besöksparkering. Vid detaljplanläggning och bygglovsprövning ska parkeringsbehovet redovisas i varje enskilt fall.

Bebyggelsens funktioner

Gator och vägar, parkering

- Nationella och regionala vägar. Vägar avsedda för trafik med start- och målpunkter utanför kommunen.
- Ny eller förstärkt vägförbindelse, nationella och regionala vägar.
- Reservat för ny eller ombyggd trafikplats.
- Huvudvägnät. Gator som förbinder kommundelarna.
- Ny eller förstärkt vägförbindelse, huvudgata.
- Sekundärgatunät. Huvudgator inom kommundelarna.
- Ny vägförbindelse, sekundärgata.

Försörjningssystem

Hållbar energianvändning

För en långsiktigt hållbar energiproduktion måste en omställning ske till förnyelsebara energikällor. Detta gäller för såväl fjärrvärme, enskild uppvärmning som elproduktion. Oavsett vilken energikälla som används är det viktigt med en låg energiförbrukning. Den viktigaste faktorn för att minska energiförbrukningen är ett ändrat beteende. Energisnål teknisk utrustning är också av stor vikt.

Medel för att åstadkomma en önskvärd minskning av den totala energianvändningen inom kommunen är att planera för en tät och funktionsintegrerad bebyggelse i centrala lägen. Detta bidrar till att reducera transportbehovet och skapa konkurrensfördelar för gående, cyklande och kollektivtrafik. Vidare kan kommunen beakta lokalklimatet vid lokaliseringen och utformning av bebyggelse både vad avser värmebehov som kylbehov, ge energi- och klimatråd samt uppmuntra till återanvändning av material som inte innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen.

För att begränsa energianvändningens klimatpåverkan bör användningen av förnyelsebara energikällor stimuleras. Detta genom att fortsätta utbyggnaden av fjärrvärme, utnyttja miljövänlig fjärrkyla eller absorptionskyla, samt skapa förutsättningar för att använda andra förnyelsebara energikällor, så som bergvärme och solenergi.

I valet mellan olika åtgärder för att begränsa energianvändningens klimatpåverkan är det viktigt med en helhetssyn. Vid uppförandet av en byggnad måste byggmaterial, produktion och drift av huset innefattas för att beskriva den totala klimatpåverkan. För att uppnå denna helhetssyn krävs att en livscykelansats intas. Det är exempelvis inte självklart att bergvärme alltid är det mest klimatvänliga alternativet. Hur klimatvänlig bergvärmens är beror på hur den energi som driver de pumpar som krävs för bergvärmens, är producerad. Ju mindre energi en byggnad fordrar för uppvärmning och drift desto större blir byggnadsmaterialens andel av en byggnads totala miljö- och klimatpåverkan. Genom att inta ett livscykelperspektiv kan dessa aspekter vägas samman.

Parallellt med översiktsplanarbetet har en klimatstrategi för kommunen tagits fram. Klimatstrategin antogs under 2010 och förutsätter en årligen uppdaterad åtgärdsplan. En energiplan antogs under 2005.

Fjärrvärme

Både el- och fjärrvärmenäten är väl utbyggda i kommunen. Övergången till fjärrvärme har medfört att många små värmepannor ersätts av större produktionsanläggningar med högre grad av rening av utsläpp. Luftkvaliteten har därigenom förbättrats. Fjärrvärmens i kommunen produceras i huvudsak av biobränsle och värmepumpar. År 2008 användes 92 % biobränsle. Andelen biobränslen har successivt ökat och det är viktigt att denna utveckling fortsätter.

Elförsörjning

Elförsörjningen av Stockholmsområdet utreds av Svenska Kraftnät på regeringens uppdrag. En omstrukturering enligt förslaget, där en ring med 400 kv-ledningar sluts runt Stockholm, CityLink, får positiva konsekvenser för Sollentuna och frigör mark för exploatering i och med att kraftledningen som går genom Törnaskogen, Häggvik, Edsberg och Sjöberg tas bort. En ny kraftledning (markkabel), som en del av CityLink, kommer att byggas öster om Rösjön. Kommunen och Svenska Kraftnät, Vattenfall och Fortum har tecknat en överenskommelse om genomförandet. Se även sid 79.

Drivmedelsstationer

Det finns ett relativt stort tryck på etablering av nya drivmedelsstationer i kommunen. Utöver det senaste tillskottet vid Stäketvägen/Mälarvägen så finns få, om ens några, lämpliga platser. Tvärtom så ifrågasätts då och då några av de befintliga stationerna med hänvisning till bl a riskaspekten, både med anledning av stationerna i sig men även transporter till dem. Vid Tunbergets trafikplats planeras för en drivmedelsstation med bl a biogas.

Fler försäljningsställen för biogas bör tillkomma inom kommunen. I första hand bör befintliga drivmedelsstationer kompletteras, under förutsättning att risksituationen inte försämras.

IT och telekommunikationer

Det är viktigt att hela Sollentuna har tillgång till ett väl fungerande mobilnät. Samverkan mellan telekomoperatörer m fl ska ske för att minimera antalet mobiltelefonmaster och dess påverkan på stads- och landskapsbild.

Avfall, sortering och materialåtervinning

Sollentunas avfallshantering ska även fortsättningsvis präglas av långsiktighet, miljöhänsyn och kretsloppstänkande. Sollentuna var tidigt igång med utsortering av matavfall för återvinning genom biologisk behandling. Redan 1994 infördes ”Sollentunamodellen”, vilken erbjuder hushåll i enbostadshus, flerbostadshus samt verksamheter möjlighet att sortera ut matavfall. Matavfallet behandlas genom rötning för produktion av biogas.

En stor del av dagens hushållsavfall ingår i det s k producentansvaret. Detta innebär att producenterna ansvarar för och bekostar insamling och återvinning. Det avfall från hushåll som inte lämnas till producenternas samlingsställen ansvarar kommunen för och det räknas som hushållsavfall. Producentansvaret är omdiskuterat och ett förslag om att ge kommunerna större ansvar för insamling av avfall har väckts under 2012.

Stora mängder trädgårdsavfall lämnas varje år till Kronåsens kompostanläggning, varav en del flisas till bränsle och en del omvandlas till jordförbättringsmedel. Samtidigt har miljöskadlig förbränning av trädgårdsavfall kraftigt minskat i villaområdena.

Hur hushållsavfallet med kommunalt ansvar ska hanteras och behandlas samordnas i en gemensam avfallsplan¹ för Sörab-regionen som antogs 2008 och som är en bilaga till de lokala renhållningsföreskrifterna.

Plats för ny återvinningscentral

Återvinningscentraler, d v s större samlingsplatser för grovavfall från hushåll finns idag bl a i Hagby i Täby och i Smedby i Upplands Väsby. Det finns behov av plats för en ytterligare återvinningscentral med placering i Sollentuna samtidigt som anläggningen för trädgårdsavfall vid Norra Kolonnvägen behöver omlokaliseras i närområdet i samband med tillkomsten av Förbifart Stockholm.

Det är inte alldeles lätt att hitta lämpliga platser för återvinningscentraler. Anläggningarna är yrkrävande och förknippade med hantering av stora mängder material och ett stort flöde av transporter och besökare. Dessa anläggningar lämpar sig inte i närheten av den mer ordnade stadsbebyggelsen med bl a bostäder, samtidigt som de bör erbjuda stor tillgänglighet för besökare. Även för de platser som återstår, såsom intill större vägar eller i verksamhetsområden finns konkurrerande, oftast

mer yteffektiva, användningsändamål eller också är platserna väldigt exponerade och där ställs höga gestaltningskrav. I översiktsplanen föreslås mark för återvinningscentral reserveras i området vid Norra Kolonnvägen. Området är dock ytterst exponerat när Förbifarten är klar vilket ställer krav på utformning och placering.

Återvinningscentralerna behöver utvecklas och anpassas bl a utformningsmässigt för att bättre passa in i stadsmiljön.

Återvinningsstationer integrerade i bebyggelsen

Återvinningsstationer eller plats för återvinningsbehållare, d v s mindre platser för insamling av glas, papper, plast m m, bör placeras vid handelsetableringar samt lösas fastighetsnära. Exempel på bra lösningar finns framför allt när det gäller grupphusområden och flerbostadshus.

FTI (Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB) ansvarar för insamlingen och för återvinningsstationerna. FTIs hantering förutsätter att alla fraktioner finns på samma ställe liksom angöring med lastbil vilket bl a medför att stationerna tar relativt stora markområden i anspråk, mark som inte är alldeles

Ovan: återvinningsstation FOTO: FTI.

Nedan: behållare huvudsakligen under mark. Exempel från Amsterdam. FOTO: DAVID SAVEROS

¹ Plan för avfallshantering i ett hållbart samhälle 2009-2020

lätt att åstadkomma, framför allt i den befintliga bebyggelsen.

Vid planläggning för och uppförande av ny bebyggelse för arbetsplatser och bostäder bör utrymme skapas för återvinningsstationer. Dessa bör integreras i bebyggelsen och utformas för att minimera störningar och som ett stadsbyggnadselement som kan motivera sin plats i bebyggelsemiljön, exempelvis i form av väl utformade markbehållare.

Vatten och avlopp

Vattenförsörjningen sköts genom kommunförbundet Norrvatten som från vattenverket vid Görväln i Mälaren distribuerar vatten i ledningar till bl a Sollentuna. Norrvatten ansvarar även för vattenreservoarerna på Tunberget och i Helenelund.

Avloppsvattnet omhändertas av kommunförbundet Käppala som via ett par stora tunnlar genom kommunen leder avloppsvattnet vidare till Käppalas reningsverk på Lidingö.

Det kommunala bolaget Sollentuna Energi AB sköter vatten- och avloppsanslutningarna i kommunen mellan kvartersmark och kommunförbundets ledningsnät. Dagvatten från kvartersmark som inte omhändertas lokalt ansluts till det kommunala nätet.

Snödeponi

Det frusna dagvattnet, snön, bör i första hand tas omhand lokalt på samma sätt som det vanliga dagvattnet. Snörika vintrar, eller där detta inte är möjligt eller lämpligt, behövs istället en anpassad plats där snön kan deponeras och dagvattnet renas. Idag deponeras snön i Sjöberg väster om Danderydsvägen vid Landsnoravägen. Det är inte självklart att denna plats är den bäst lämpade på längre sikt. Ytterligare alternativ behöver därför utredas. Det är dock svårt att finna mark för den här typen av verksamhet då den mesta av marken inom kommunen antingen är bebyggd eller avsatt som naturreservat.

Grustäkter och masshantering

Värdefulla ämnen och mineral

De kända värdefulla ämnen och mineral som finns i kommunen är framför allt gruset i Brunkebergsåsen. Takt av naturgrus innebär uttag av en ändlig resurs och medför stora ingrepp i naturen. Användning av naturgrus och natursand ska, oavsett var den utvinns begränsas inom kommunen.

Från naturvårdssynpunkt ska Sollentunas del av Brunkebergsåsen bevaras. Några ytterligare uttag av naturgrus bör inte tillåtas. Nya bergtäkter bör prövas restriktivt.

Masshantering

Masshantering är ett regionalt problem som innefattar ett stort transportarbete i regionen. Vid byggnationen av förbifart Stockholm kommer stora mängder massor att behöva transporteras och placeras. Någon lämplig permanent plats för masshantering bedöms dock inte finnas inom kommunen.

Räddningstjänst

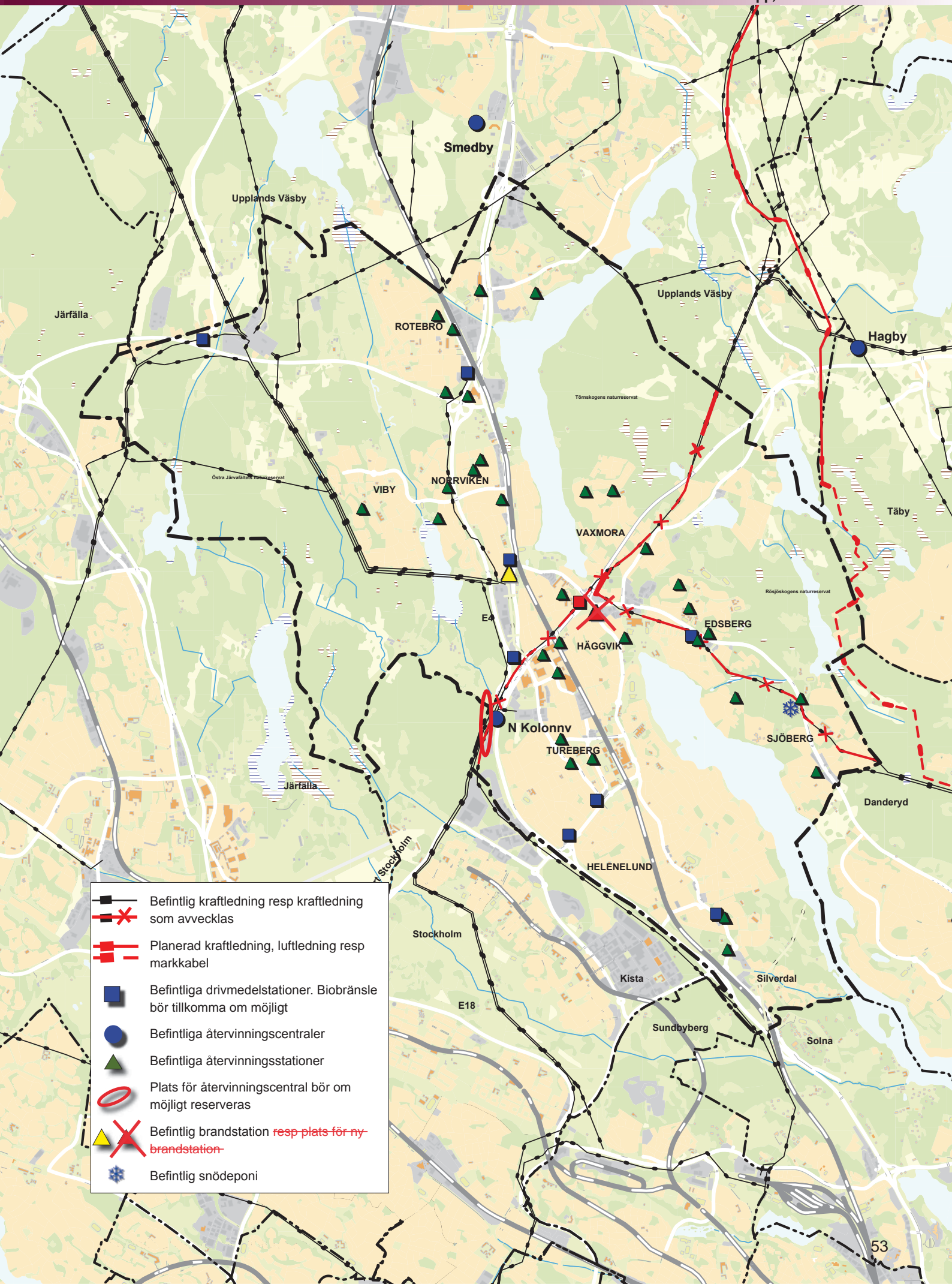
Sollentuna kommun ingår tillsammans med Järfälla, Upplands-Bro och Upplands Väsby i kommunalförbundet Brandkåren Attunda.

Målet för insatstiden är 10 min för 99,8% av befolkning i kommunen (handlingsprogram 2005-2006 KF 2005-03-14).

Plats bör reserveras i området kring Tunbergets trafikplats för framtida behov av ny anläggning för brandkåren.

Bebyggelsens funktioner

Vatten och avlopp, Grustäkter m m

- Befintlig kraftledning resp kraftledning som avvecklas
- Planerad kraftledning, luftledning resp markkabel
- Befintliga drivmedelstationer. Biobränsle bör tillkomma om möjligt
- Befintliga återvinningscentraler
- Befintliga återvinningsstationer
- Plats för återvinningscentral bör om möjligt reserveras
- Befintlig brandstation resp-plats för ny brandstation
- Befintlig snödeponi

Bebyggelsens problem och utmaningar

För vissa av de frågor som beskrivs i detta kapitel finns idag tvingande riktlinjer eller gränsvärden fastställda. Dessa tillämpas naturligtvis oberoende av översiktsplanen. Där det idag saknas nationella riktlinjer eller gränsvärden beskrivs kommunens syn på frågorna och eventuella egna rekommendationer och riktvärden. Kommunen följer utvecklingen av nationella riktlinjer.

Buller

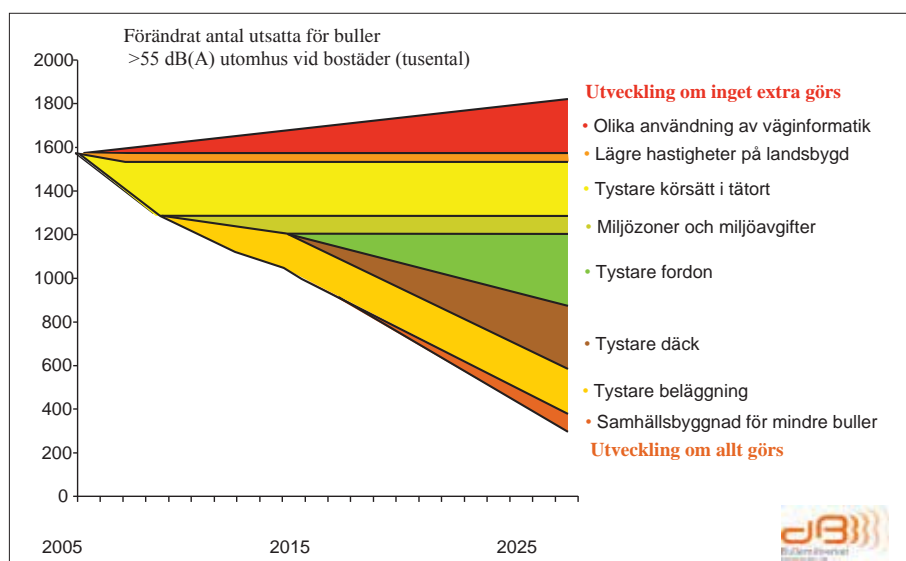
Buller är ett av de miljö- och hälsoskyddsproblem som drabbar flest invånare i Sollentuna. Idag vet vi att buller kan påverka människan negativt. Vi behöver därför arbeta för att minska bullret i samhället. Barn, äldre och sjuka är särskilt känsliga.

I Sollentuna är vi påverkade av buller från bil- tåg och flygtrafiken men även från olika verksamheter. Ofta byggs valar eller plank som skydd mot bullret, men dessa ger en mycket lokal effekt och förhindrar inte i någon väsentlig grad bullrets spridning i landskapet. De kräver dessutom underhåll för att skyddseffekten ska bibehållas över tiden och medför därmed också driftkostnader. Åtgärder på befintliga byggnader är likaså lokalt begränsade och rör endast inomhusmiljön. Om byggnader istället används som större avskärmningar, kan både de direkt bullerutsatta områdena minska och en utomhussida som ofta får mycket god ljudmiljö skapas. Det mest effektiva är att påverka bullerkällan. Det vill säga

Ljudnivå dB(A)	Exempel på ljudnivåer
0 - 10	Svagast uppfattbara ljud
20 - 30	I sovrum, nyprojektering
30 - 40	Svagt vindbrus
60 - 70	Normalt samtal
70 - 80	Storstadsgata
80 - 90	Passerande gods- och persontåg
110	Diskotek
120 - 130	Smärtgräns
140- 150	I närheten av jetplan
194	Högsta ljudnivå som kan uppträda

Styrkan och karaktären och den situation vi befinner oss i, styr vår upplevelse av ljudet.

***Ny kartläggning och nytt åtgärdsprogram framtaget 2017**

Olika åtgärders potential att minska bullerstörningen. Kommunens planering (samhällsbyggnad) kan endast bidra med en liten del av den totala potentialen. Källa Bullernätverket.

fordonen, vägarna och banorna, vilket indikerar att det kan vara svårt att nå resultat i närtid. För mer tillfälliga bullerstörningar som orsakas av till exempel entreprenadmaskiner, pålkranar och fritidsaktiviteter utomhus, är påverkan på källan i stort det enda medel som står till buds.

Det som kommunen kan bidra med i den fysiska planeringen för att minska bullerexponeringen är viktigt, men i ett helhetsperspektiv otillräckligt. Buller är en av många aspekter som ska vägas samman i samhällsplaneringen, en av många faktorer som kan påverka vår hälsa, och kan därför inte behandlas fristående. Kommunen hävdar riktlinjer för bullernivåer i samband med planläggning för ny bebyggelse, men arbetar även med att påverka befintliga förhållanden.

Kommunen har under 2011* låtit göra en bullerkartläggning över ljudnivåer från de kommunala och statliga vägarna samt järnvägen. Kartläggningen följs upp i en åtgärdsplan med förslag och prioritering av åtgärder. Åtgärder som föreslås är framför allt fasad- och fönsteråtgärder.

Helhetssyn istället för avstegsfall

I Kommunplan 1998 fanns riktlinjer för bullernivåer där det bland annat definierades var det så kallade avstegsfallet primärt fick tillämpas, dvs var kompensationsåtgärder kunde tillåtas. Som förutsättningarna ser ut i Sollentuna, finns det anledning att frånga detta arbetssätt, och i stället koppla de riktlinjer som ska användas till platsens förutsättningar. Boverket har i skriften Buller i planeringen¹ valt att försöka ge mer allmängiltiga rekommendationer, i stället för att hantera olika fall av avsteg från de rekommenderade riktvärdena för trafikbuller. Riktlinjerna i översiktsplanen, vilka utgör stöd för utformningen av detaljplanebestämmelser i de enskilda planläggningssituationerna, kan nu utvecklas till det mer generella förhållningssättet.

Målsättningen är att det ska gå att uppföra byggnader i princip var som helst inom den samlade bebyggelsen, och att bullerutsatta områden ska få höjda kvaliteter med god arkitektur och en god ljudmiljö genom medveten placering och utformning av byggnader.

På nästa uppslag presenteras riktlinjer att gälla för såväl ny bebyggelse, som vid åtgärder i den befintliga. Exponering för flera bullerkällor av olika karaktär ökar störningsupplevelsen. Då det idag inte finns någon vedertagen beräkningsmodell, som väger samman buller från flera olika trafikslag/källor, får tills vidare överväganden ske i det särskilda fallet.

Det bör påpekas att kommunen med planbestämmelser inte kan skärpa kraven på inomhusnivåerna, eftersom dessa redan är reglerade i Boverkets byggregler.

Staten bör agera

Buller bör i första hand minskas i eller vid källan. Framst gäller det bulleremissionerna från järnvägen och väg E4. **Trafikverket menar att en sänkning av hastigheten på E4 inte är aktuell med hänvisning till dess funktion och utformning för att medge höga hastigheter och korta restider. Kommunen kräver trots det att Trafikverket agerar.** Staten måste som väghållare se till att riktvärdena för bullerstörningar klaras.

Enligt Trafikverket kvarstår inga åtgärder efter utbyggnaden till fyra järnvägsspår genom kommunen. Dock påverkar bullret från järnvägen många som vistas eller färdas i kommunen. Det är omodernt och orimligt att exempelvis bullret från järnvägen

¹ Buller i planeringen. Boverkets allmänna råd 2008:1. Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och spårtrafik

Goda lösningar och exempel på hur man kan hantera trafikbuller och skapa tysta gårdar, balkonger och uteplatser genom god utformning och placering av byggnader.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

ska vara dimensionerande för bebyggelsen i ett samhälle där konkurrensen om marken är stor, och där kollektivtrafiknära bostäder är ett viktigt mål för en hållbar utveckling. För att få ned bullret från järnvägen måste krav ställas på spårsystemet, de tåg som trafikerar spåren och att underhållet (t ex spårslipning) sker med nödvändiga intervaller. Effektiva avskärmande åtgärder är till exempel spårnära skärmar och skärmar med reflexdämpning. Sådana bullerskydd bör placeras i avsnitt där det är miljömässigt motiverat.

För att få ned bullret från vägtrafiken finns i närtid, förutom hastighetsnedsättning, möjligheten att ställa krav på tystare däck, att välja bullerdämpande vägbeläggningar, samt att öka underhållet på vägarna. Trafikverket har möjlighet att verka för alla

*Nytt miljötillstånd för Arlanda gavs 2015-05-25.

**Gäller för planer påbörjade före 2015-01-01. För senare planer hänvisas till nya riktvärden för buller i bullerförordning.

dessa åtgärder. Trafikverket har lagt fast åtgärdsprogram för att minska bullerstörningar, det är viktigt att dessa fullföljs. Inom kommunen har sänkt hastighet samt uppförande/renovering av bullerskydd påbörjats.

Spårnära bullerskärm vid Sollentuna station.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Övriga riktvärden för buller

Naturvårdsverket² ger ut allmänna råd och riktvärden som rör omgivningsbuller från bl a industrier och andra anläggningar, däribland till exempel fläktar. Riktvärdena anger nivåer för industribuller i bostadsområden och i rekreationsytor i bostäders grannskap. Socialstyrelsen ger ut allmänna råd³ för bland annat buller inomhus i bostäder och i undervisnings- och vårdlokaler. Det finns även riktvärden för inomhusbuller i Riksdagens riktvärden vid nybyggnation⁴. I Socialstyrelsens allmänna råd finns även riktvärden för lågfrekvent buller.

Tysta områden

Tystnaden är idag en bristvara i samhället. I ett tätbefolkat län som Stockholms där stor konkurrens om marken råder, finns behov av att hindra att utomhusbullret breder ut sig, och värna om de få tysta och relativt tysta områden som finns kvar. Regionplanekontoret har kartlagt bullersituationen i den regionala gröstrukturen. Områden där de ekvivalenta ljudnivåerna understiger 45 dB(A) och den maximala ljudnivån är minst 10 dB(A) lägre än aktuellt riktvärde för mer sporadiska bullerkällor definieras som tysta grönområden. De tysta områden som har identifierats i de gröna kilarna i kommunen ska värnas mot buller. Det innebär att när förändringar av bebyggelse, infrastruktur och

verksamheter diskuteras, måste särskild uppmärksamhet ägnas de effekter som kan påverka de tysta områdena.

Förändringar av inflygningsbanorna, så kallad kurvad inflygning, till Arlanda för att minska bullret över bland annat Rotebro kan istället komma att påverka de tysta områdena i Törnskogen. Nuvarande miljötillstånd innehåller ett förbud mot inflygningar över Upplands Väsby (via Rotebro) efter år 2018. Svedavia AB som driver Arlanda flygplats har ansökt om ett nytt tillstånd som innebär att nuvarande inflygningsstråk i huvudsak får behållas⁵. Sollentuna kommun anser att ett sådant tillstånd medför betydande bullerstörningar från flyget i Sollentuna och har avstyrkt ansökan.*

Riktlinjer för hantering av buller från vägar, järnvägar och flyg i samband med ny- och ombyggnad av bostäder **

Målsättningen är att det ska gå att uppföra byggnader i princip var som helst inom den bebyggda miljön, och att bullerutsatta områden ska få höjda kvaliteter med god arkitektur och en god ljudmiljö genom medveten placering och utformning av byggnader.

Varje bostad skall ha tillgång till minst en uteplats eller balkong med ljudnivåer om maximalt 55 dB(A)_{leq} och 70 dB(A)_{max}. Om bostaden är utsatt för högre nivåer skall en tyst (ljuddämpad) sida skapas som kompensation mot vilken minst hälften av bostadsrummen skall placeras. Den tysta sidan skall göras så tyst som möjligt men ljudnivån får maximalt uppgå till 50 dB(A) vid fasad. Vid ljudnivåer över 60 dB(A) på den bullerutsatta sidan går det i vissa fall inte att klara 50 dB(A) för alla bostäder. Bostäder kan ändå tillåtas om ytterligare kompensationsåtgärder vidtas såsom att maximalt 50 dB(A)_{leq} eller lägre uppnås förutom vid uteplatser även vid gemensamma vistelseytor och entréer. Kommunen rekommenderar därutöver att lägre inomhusnivåer åstadkoms ju högre utomhusnivåerna är, dvs ljudklass⁶ B eller A. Krav på inomhusnivåer går dock ej att införa i detaljplan.

Riktlinjerna finns sammanfattade i figuren på nästa sida.

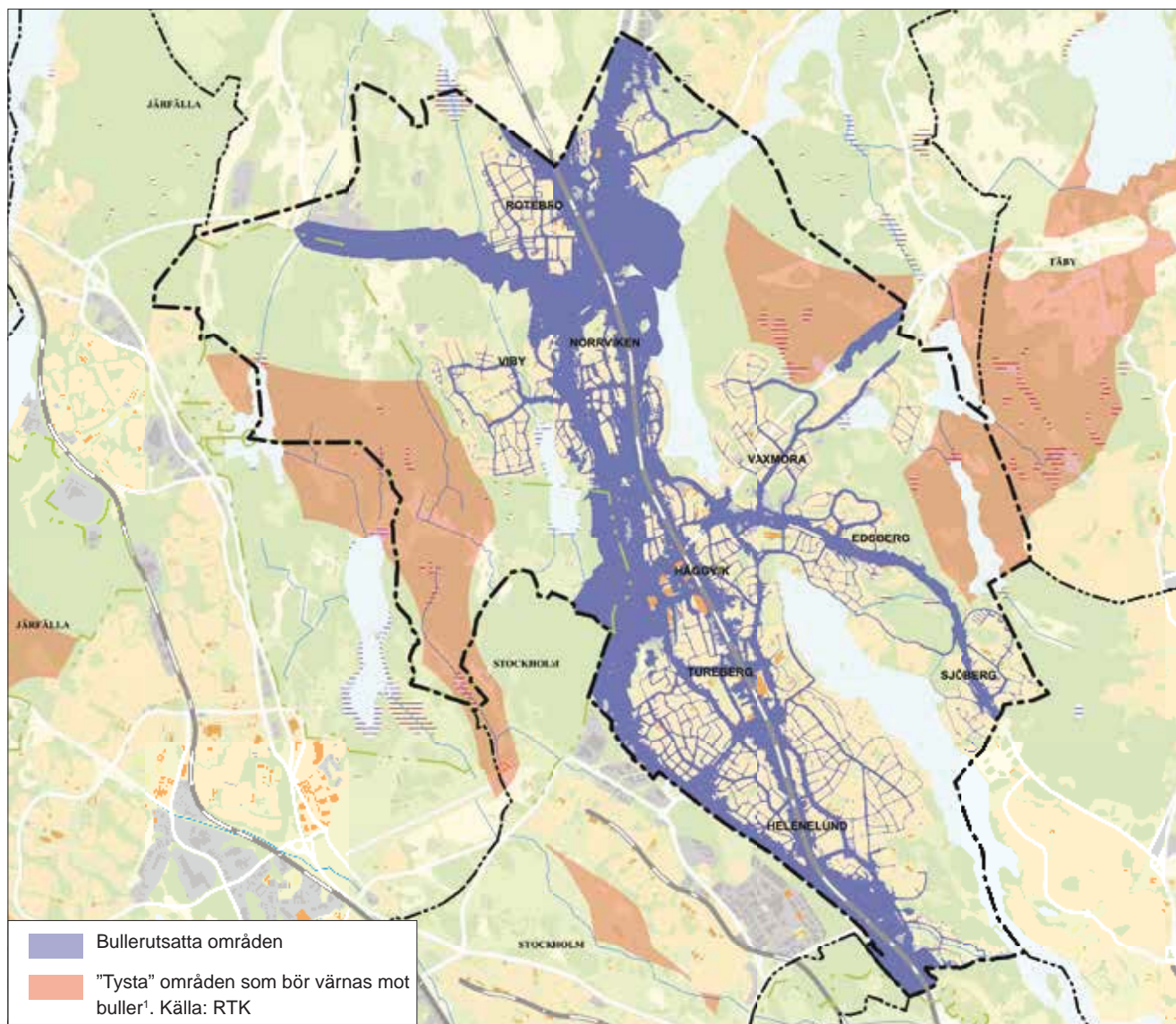
2 riktlinjer för externt industribuller (1978:5)

3 allmänna råd om buller inomhus (2005:6)

4 Infrastrukturinriktning för framtida transporter (prop 1996/97:53)

5 Förenklad redovisning av Svedavias förslag till nytt miljötillstånd

6 SS 025267. C = 30 dB(A), B = 26 dB(A), A = 22 dB(A)

1 Utbredningen av områdena är osäker, bl a invid Norrortsleden

Bullerutsatt sida Aktuell ljudnivå	Tyst sida Högsta ljudnivå som skall: eftersträvas vid fasad	innehållas vid fasad		Riktlinjer för hantering av buller från vägar, järnvägar och flyg i samband med ny- och ombyggnad av bostäder
		55 dB(A)	55 dB(A)	
55 dB(A)		55 dB(A)	55 dB(A)	<p>Gäller för planer påbörjade före 2015-01-01. För senare planer hänvisas till nya riktvärden för buller i bullerförordning.</p> <p>Varje bostad skall ha tillgång till minst en uteplats eller skyddad balkong vilken skall vara så belägen att ekvivalentnivån ej överskrider 55 dB(A) och maximalnivån ej överskrider 70 dB(A).</p> <p>>55 dB(A) på bullerutsatt sida Minst hälften av bostadsrummen i varje bostad skall förläggas mot sidan med den lägsta ljudnivån.</p> <p>>60 dB(A) på bullerutsatt sida Där det inte är tekniskt möjligt att klara 50 dB(A) utmed samtliga våningsplan på ljuddämpad sida, bör det accepteras upp till 55 dB(A) vid fasad. Vanligtvis kan detta vara aktuellt vid lägenheter i de övre våningsplanen. Dock bör i sådana fall 50 dB(A) uppfyllas vid flertalet lägenheter samt vid uteplatser och gårdar.</p> <p>Av kommunen rekommenderad lägsta ljudklass (A, B, C) inomhus (högre krav än C kan ej ställas i detaljplan). Nomenklatur enligt Svensk Standard, SS 025267, Bostadsrum.</p>
55-60 dB(A)		45 dB(A)	50 dB(A)	
60-65 dB(A)		45 dB(A)	50 dB(A)	
>65 dB(A)		45 dB(A)	50 dB(A)	

Radon

I Sollentuna är det vanligt med höga radonhalter i husen. Radon är näst efter tobaksrökning den vanligaste orsaken till lungcancer. Radon kan komma från marken, byggnadsmaterialet (blåbetong) eller hushållsvattnet (egen brunn).

Markradon är mycket vanligt i Sollentuna och höga halter förekommer i rullstensåsen och i bergarterna yngre granit och gnejsgranit. Mätningar har dock visat att höga radonhalter är vanligt förekommande även utanför dessa områden. Detta beror på att radon lätt sprids i marken via t ex rördragningar. Hela kommunen är därför att betrakta som högriskområde för radon och hänsyn till detta behöver tas vid planering och byggnation.

Radongashalter över 200 Bq/m³ luft i bostäder och lokaler för allmänna ändamål samt över 400 Bq/m³ i arbetslokaler, utgör olägenhet för människors hälsa. Vid ny- och ombyggnation får årsmedelvärdet av den joniserande strålningen från radongas inte överstiga dessa värden.

Elektromagnetiska kraftfält

Elektromagnetiska kraftfält genereras överallt där det finns elektrisk ström. Den mest iögonfallande källan till magnetiska fält i den allmänna miljön är kraftledningar och transformatorstationer, men fälten förekommer också i elektriska ledningar under mark, eller kring transformatorer eller andra installationer i byggnader. Magnetfältet är starkast närmast källan, t ex en ledning eller en apparat, och avtar med avståndet. Ju mer ström desto starkare magnetfält.

Det finns misstankar om att långvarig exponering för svaga magnetfält kan ge upphov till cancer. Centrala myndigheter som Strålsäkerhetsmyndigheten och Socialstyrelsen menar idag att de vetenskapliga undersökningar som gjorts på området antyder en viss ökning av leukemirisk hos befolkningsgrupper som exponeras för 50 Hz magnetfält över 0,4 µT (mikrotesla). Under 0,4 µT ser man ingen riskökning. Det vetenskapliga underlaget anses dock fortfarande inte tillräckligt gediget för att man ska kunna sätta ett gränsvärde.

Vid uppförande av ny bebyggelse ska försiktighetsprincipen tillämpas. Med hänvisning till de vetenskapliga undersökningar som gjorts, används 0,4 µT som riktvärde i Sollentuna vid nybyggnation av bostäder och institutioner för barn och ungdom, intill kraftledningar.

I Sollentuna finns kraftledningar med spänningen 70, 130 och 220 kV. Ofta löper flera ledningar parallellt. Strömstyrkan varierar kraftigt mellan de olika ledningarna och över tid. 0,4 µT underskrids ungefär 25 – 50 meter från kraftledningens mitt, beroende på kraftledningens spänning och strömstyrka. Den planerade avvecklingen av kraftledningen genom Törnskogen, Häggvik, Edsberg och Sjöberg är angelägen.

Basstationer för mobiltelefoni

Strålskyddsinstitutet (SSI) gör den sammanfattande bedömningen att basstationer för mobiltelefoni inte innebär någon risk ur strålskyddssynpunkt. Några riktlinjer kring strålning från mobiltelefonmaster föreslås därför inte i översiktsplanen, dock ska master och tillhörande konstruktioner utformas för att passa in i den miljö där de placeras.

Luftföroreningar

Underlag från länets luftvårdsförbund visar att miljö kvalitetsnormen för partiklar (PM10), räknat som dygnsmedelvärde, överskrids längs hela väg E4 i Sollentuna. **Normen överskrids ca 100-150 m öster om E4:ans vägmitt och ca 50 m väster om vägmitt.** Halterna varierar längs vägen beroende på trafikmängd och topografi. Enligt underlaget bor drygt 300 personer där miljö kvalitetsnormen överskrids.

Höga halter av partiklar (PM10) kommer till stor del från vägtrafiken, speciellt användningen av dubbdäck men också t ex slitage av däck, vägbeläggning och uppvirvlad sand. Längs E4 bedrivs dammbindning för att minska partikelhalterna. Effekterna av dammbindningen har inte beaktats i det underlag som redovisar överskridanden. Även vedeldning bidrar till höga partikelhalter. Nya fastbränslepannor för uppvärmningsändamål ska vara miljö godkända och anslutna till ackumulatortank.

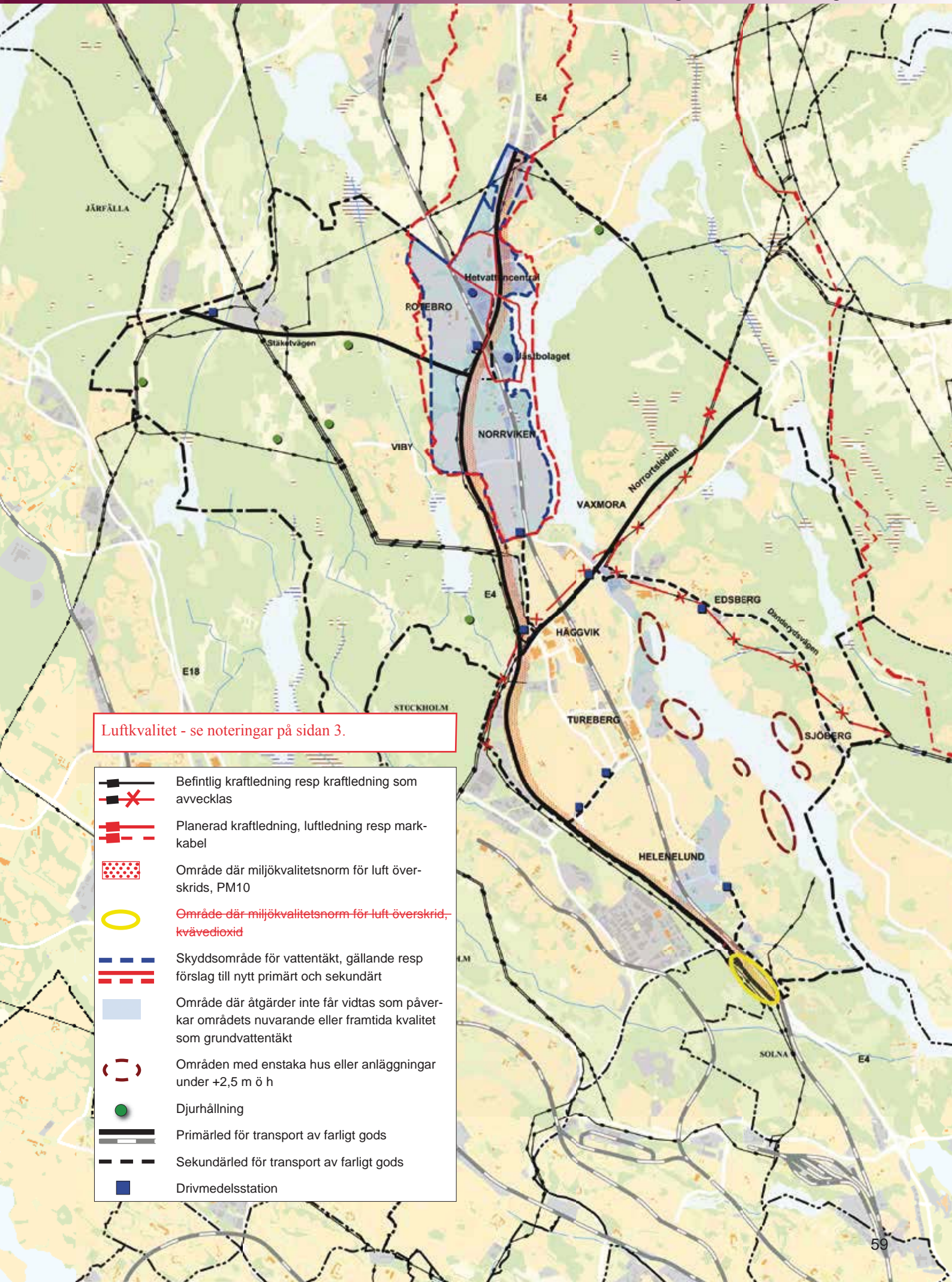
Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid (dygnsmedelvärde) överskrids intill E4 i Helenelund. De höga kvävedioxidhalterna har till största delen sitt ursprung i vägtrafiken (93 %). Beräkningar visar att halterna har ökat under senare år, på grund av ökad trafik och ökad andel dieselfordon.

Miljö kvalitetsnormerna klaras längs övriga vägar i kommunen däribland Stäketleden, Norrvikenleden samt Danderydsvägen.

Staten måste som väghållare se till att miljö kvalitetsnormerna för partiklar och kväveoxid (NO₂) klaras.

Bebyggelsens problem och utmaningar

Radon, Elektromagnetiska fält, Luftföroreningar m m

Luftkvalitet - se noteringar på sidan 3.

- Befintlig kraftledning resp kraftledning som avvecklas
- Planerad kraftledning, luftledning resp markkabel
- Planerad kraftledning, luftledning resp markkabel
- Område där miljökvalitetsnorm för luft överskrids, PM10
- Område där miljökvalitetsnorm för luft överskrids, kvävedioxid
- Skyddsområde för vattentäkt, gällande resp förslag till nytt primärt och sekundärt
- Skyddsområde för vattentäkt, gällande resp förslag till nytt primärt och sekundärt
- Område där åtgärder inte får vidtas som påverkar områdets nuvarande eller framtida kvalitet som grundvattentäkt
- Områden med enstaka hus eller anläggningar under +2,5 m ö h
- Djurhållning
- Primärled för transport av farligt gods
- Sekundärled för transport av farligt gods
- Drivmedelsstation

Övriga miljö kvalitetsnormer för luft klaras inom kommunen. Sommarmedelvärdet för ozon i kommunen ligger strax över det nationella generationsmålet. Inriktningen är att generationsmålen ska nås inom en generation.

Förorenade områden/förorenad mark

I Sollentuna finns drygt femhundra potentiellt förorenade markområden (MIFO-punkter) där föroreningar kan befaras mot bakgrund av tidigare eller nuvarande verksamhet. De potentiella föroreningarna är av mycket skiftande karaktär och här rör från bl a befintliga eller nedlagda företag, från försvaret och från avfallsdeponier. Föroreningarna bedöms inte utgöra någon akut fara, men vid t ex planläggning, schaktarbeten och byggnation ska föroreningarnas innehåll och omfattning utredas och vid behov saneras.

Skyddsområde för grundvattentäkt

I Sollentuna finns ett skyddsområde för grundvattentäkterna Rotsunda och Jästbolaget. Inom området gäller skyddsföreskrifter fastställda av länsstyrelsen 1974-06-20. Föreskrifterna reglerar bland annat hantering av brandfarliga varor, upplag av skadliga ämnen, schaktning, parkeringsplatser, avloppsvatten och gödselhantering.

Norrvatten, Jästbolaget AB och Stockholms Läns Landsting har i september 2012 tagit fram ett förslag till nya skyddsföreskrifter med bl a utökade skyddsområden. Förslaget till föreskrifter syftar till ett ökat skydd för grundvattentäkterna vid bl a uppförande av byggnader och andra konstruktioner och vid schaktning och andra markarbeten.

Översvämnings- och skredrisker

~~Den enda bebyggelse som idag bedöms ligga kritiskt till för översvämnning finns kring Norrviken. Ett fåtal bostadshus är byggda under högsta uppmätta vattenstånd +4,73 meter, vilket innebär att dessa kommer att översvämmas om ett sådant vattenstånd inträffar.~~

Räddningsverket¹ har översiktligt kartlagt översvämningsrisken i Norrviken vid 100-årsflöde och beräknat högsta flöde. Riskerna behöver dock utredas ytterligare.

I och med klimatförändringarna kommer havsnivån höjas och vattenförhållandena i och på marken att

förändras, vilket t ex kan komma att öka risken för översvämnningar. Endast ett fåtal hus samt del av allmänna gator vid Edsviken är placerade under nivån en till två och en halv meter över nuvarande havsyta. Därutöver finns teknisk infrastruktur i form av bl a ledningar under mark och nätstationer som kan komma att påverkas.

Länsstyrelsen² har genom SGI och SMHI utrett översvämnings- och skredrisker i Stockholms län. Riskerna behöver dock utredas ytterligare.

~~Översvämningsriskerna ska beaktas vid byggnation under nivån +2,5 meter över havsytan samt invid övriga vattendrag i kommunen.~~

Statens geotekniska institut har i en förstudie avgränsat de bebyggda områden i kommunen som är i behov av en kartering av stabilitetsförhållandena i marken. Två områden bedöms ha förhöjd risk och där kartering bör ske. Inom Rotsunda bör kartering utföras utmed Norrviken från jästfabriken i söder till Loviselunds gård i norr och utmed Edsån. Det andra området ligger i Edsviken längs vattnet från Ringvägen och söderut.

Kunskapsläget om klimatförändringarna med följder som ändrad havsnivå, ökade översvämnings- och skredrisker förbättras ständigt. Kommunen följer utvecklingen.

Djurhållning

Hästhållning kan medföra risk för olägenhet för människors hälsa, eftersom hästar kan leda till allergier, lukt och flugor. Det finns inga fastställda skyddsavstånd som mellan hästhållning och bostäder, men riktvärdet 200 meter mellan bostadshus/byggrätt och stall/hästhage har tidigare rekommenderats. Forskning³ visar att spridningen av allergener i luften för det mesta är mycket låg redan 50 meter från stall och hästhagar. Hästallergen är inte som pollen byggda för att färdas långa sträckor i luften utan består av större partiklar som finns på hästens hår och lossnar vid rykning.

En bedömning måste ske i varje enskilt fall och faktorer som t ex antal hästar, utformning och placering av anläggningen, terräng- och vegetationsförhållanden och förhärskande vindriktning kan påverka bedömningen.

1 Översiktlig översvämningskartering längs Oxundaån. Sträckan Vallentunasjön till utloppet av Oxundasjön. Rapport 58, 2007-12-12

2 SMHI SGI 2011xxxx

3 Planera Bygga Bo 6/07

Riskhänsyn

Transporter av farligt gods

En olycka med transporter av farligt gods kan påverka mark, vatten, bebyggelse och livet runt olycksplatsen.

Kommunens uppfattning är att riskfrågan först och främst ska hanteras vid källan, d v s om Trafikverket m fl bedriver farlig verksamhet ska verken åtgärda detta. Det kan bli gälla större krav på behållare för farligt gods. En diskussion om infrastrukturens huvudfunktion behövs också. I en region som Stockholm bör marken användas effektivt, framför allt i centrala delar nära kollektivtrafik. Även om transporter av gods är en förutsättning för en levande och konkurrenskraftig region, bör inte transporter tillåtas hindra en i övrigt ändamålsenlig och önskvärd användning av marken och utveckling av stadsbygden. Att inte tillåta bebyggelse i närheten av järnvägen och invid större vägar i centrala lägen strider mot målet att åstadkomma kollektivtrafikhärla arbetsplatser och bostäder. För att målet ska vara möjligt att nå, bör en diskussion föras om det kanske är så att infrastrukturens, framför allt järnvägens, huvudfunktion (i de tätbebyggda delarna av regionen) bör vara kollektivtrafik och att transporter av gods, i synnerhet farligt gods, underordnas och anpassas både när det gäller val av färdväg, säkerhet och utrymme på spåren.

Länsstyrelsen har tagit fram rekommendationer⁴ för bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer. Enligt rekommendationerna ska riskhantering vara en del av planeringsunderlaget vid planering av bebyggelse eller verksamheter inom 150 meters avstånd från en farligt godsled eller bensinstation. Om avsteg ska göras från dessa rekommendationer krävs, enligt rekommendationerna, att en riskbedömning görs som visar om den planerade bebyggelsen blir lämplig med hänsyn till behovet av skydd mot olycksfall.

De senaste åren har ett antal fördjupade riskanalyser gjorts med avseende på risker med transporter på framför allt ostkustbanan men även vägnätet i kommunen. Resultatet av dessa riskanalyser visar att (bostads-)bebyggelse kan uppföras på ett avstånd om 25 meter från närmaste järnvägsspår om ett antal åtgärder vidtas. Dessa åtgärder består bl a

i att entréer placeras så att utrymning kan ske mot skyddad sida, luftintag placeras på skyddad sida, automatisk avstängning av ventilation, fasader görs obrännbara samt förstärkt byggnadsstomme till skydd för påkörning.

Risksituationen torde vara i princip densamma längs hela järnvägssträckningen genom kommunen vilket bör innebära att (bostads-)bebyggelse generellt kan uppföras på ett avstånd om 25 meter om åtgärderna vidtas.

Länsstyrelsen anser att riskfrågorna behöver bebyggelse i de enskilda fallen, se granskningsutlåtandet sid 97.

För omledningsvägar för transporter av farligt gods bör riskerna hanteras vid källan vid de tillfällen farliga transporter förekommer, d v s transporten anpassas (t ex när det gäller tidpunkt, polistransport etc), istället för den fysiska miljön, till risken. En temporär sänkning av tillåten hastighet på vägen kan också vara ett lämpligt sätt att minska risken.

Miljöfarlig verksamhet m m

Ett antal verksamheter i kommunen bedriver miljöfarlig verksamhet. Vissa av dessa kräver skyddsavstånd, bl a drivmedelsstationer, **Rotebro hetvattencentral** och Jästbolaget i Rotebro. Därutöver finns även sk skyddsvärda objekt såsom byggnader för skolor, vård och handel m m.

⁴ Rapport 2000:01, Riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer. Faktablad 2006, Riskhantering i detaljplaneprocessen - Riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods

Den obebyggda miljön

I Sollentuna utgörs den obebyggda miljön, naturmiljön, av tre större naturområden samt ett antal närnaturområden. De större områdena; Östra Järvafältet, Rösjöskogen och Törnaskogen ingår i den regionala strukturen av gröna kilar i länet.

Regional och lokal grönstruktur

Den regionala grönstrukturen finns beskrivna i rapporten Grönstrukturen i Stockholmsregionen¹. De gröna kilarna förbinds sinsemellan av gröna länkar. I kilstrukturen finns särskilt värdefulla områden som kallas värdekärnor där ekologiska, kulturella och sociala värden sammanfaller.

Från de större naturområdena i kilarna sträcker sig mindre närnaturområden in i de mer bebyggda delarna av kommunen.

De gröna kilarna i Stockholmsregionen enligt RUFSS 2010

Kilarnas viktigaste funktion är att de bildar sammanhängande grönstråk med höga natur- och kulturmiljövärden och attraktiv natur för rekreation. Genom kilstrukturen får många människor tillgång till naturområden som hänger samman med annan natur vilket ger möjligheter till varierade upplevelser och till längre strövtåg i naturen. Stora sammanhängande grönområden skapar förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv, de är viktiga för den biologiska mångfalden. Kilarna är också värdefulla spridningsvägar för djur och växter. Mindre grönområden får större värde när de ligger intill de gröna kilarna.

Östra Järvafältets naturreservat utgör den nordvästra delen av Sollentuna. Järvafältet är ett tätortsnära

levande jordbrukslandskap med höga kulturhistoriska värden och stora värden för rekreation. I nordost ligger Sollentunas vildmark, Törnaskogen, ett stort och variationsrikt skogsområde med spännande natur. Rösjöområdet ligger i öster med lätt tillgängliga skogar, sjöar och öppna marker. Rösjöområdet har många anläggningar för besökare. Järvafältet är naturreservat sedan 1979 och i Törnaskogen och Rösjöskogen bildades naturreservat under 2010. Genom reservatsbildningarna får områdena ett långsiktigt skydd och en målinriktad skötsel.

Övriga naturområden utanför den bebyggda miljön

I södra Sollentuna är Tegelhagsskogen ett viktigt närnaturområde som ger stor kvalitet för boende i södra delen av kommunen. Området har i söder en smal kontakt med Nationalstadsparken som möjliggör strövande i angränsande natur och vidare in i Järvakilen. **För att långsiktigt säkra tillgången på natur i södra kommundelen föreslås Tegelhagsskogen utredas som kommunens fjärde naturreservat.** Tegelhagsskogen har också ett skogligt samband med Rinkebyskogen (Danderyds kommun) i Rösjöskilen på östra sidan av Edsviken.

Skogen söder om Danderydsvägen, som förbinder Rösjöskogen med Falkberget och Bergendal är ett viktigt grönt stråk för boende i Landsnora, Kvarnskogen och Sjöberg.

På östra sidan av Rösjön finns ett skogsparti söder om Rösjöskogens naturreservat som är en viktig grön förbindelse med angränsande skogar söderut i Danderyd.

Skogen nordväst om Rotsunda gård mot kommungränsen till Upplands Väsby innehåller stigar som nyttjas av de boende i Rotsunda gård.

Golfbanorna söder och norr om Stäketvägen har en skötsel som tar vara på landskapets kulturhistoriska värden och värden för biologisk mångfald. Områdena innehåller promenadstråk som nyttjas av kringboende. På vintern finns uppskattade preparerade skidspår.

Lillskogen norr om Viby knyter ihop det omväxlande skogs- och jordbrukslandskapet på Järvafältet med kulturmarkerna norrut mot Svartinge, Edsjön och vidare in i Upplands Väsby.

Sollentunaholm innehåller många värdefulla miljöer för växter och djur. Området är också en del av ett mycket uppskattat promenadstråk utmed Norrviken

Grönstrukturens funktion i naturområdena utanför den bebyggda miljön och hur den bäst tas tillvara och värnas och kan utvecklas bör utredas under

¹ Regionplane- och trafikkontoret, 1996

kommande planperiod, och resultera i en natur- och vattenstrategi eller motsvarande som även innefattar den bebyggda miljön.

Kulturmiljön i den obebyggda miljön

Några av kommunens mest värdefulla äldre kulturmiljöer ligger idag inom naturreservat. Reservatens skötselplaner anger restaureringsåtgärder och löpande skötsel för att värna och synliggöra dessa miljöer. På Järvafältet finns tydliga spår av det historiska odlingslandskapet mellan Bög och Väsby. Här har restaurering och informationsåtgärder synliggjort äldre markanvändning. Flera av kommunens större gravfält vårdas genom slätter eller betande djur. Tydliga exempel är Knista Hammar, gårdsgravfältet vid Bögs gård och gravfälten mellan Rösjön och Fjäturen. Flera torpmiljöer vårdas också inom naturreservaten. I naturmarken finns också flera fornborgar med en spännande historia. Skålhamravägen utgör ett värdefullt riksintresse inom Rösjöskogens naturreservat. Kulturmiljövärdena finns beskrivna bland annat i Kulturmiljöplanen.

Skötsel av naturmark

Större naturområden och närnaturområden ska skötas med inriktning på att lyfta fram och utveckla områdenas karaktär och kvalitet. Skötseln utgår från ekologiska, kulturhistoriska och rekreativa värden. Vid sidan av detta ska även vägas in möjligheten att öka kolinlagringen för att binda mer växthusgaser som en del i arbetet med att minska klimatförändringarna. Järvafältets karaktär som kulturlandskap, Törnskogens karaktär som vildmark och Rösjöskogens karaktär som friluftsområde ska behållas och utvecklas. Dokumentation och uppföljning av skötselinsatser ska göras regelbundet. För särskilt värdefulla naturområden utgår skötseln från skötselplaner. Information till kommuninnevånarna vid planering och genomförande av skötselinsatser är viktig. Naturmarken med en aktiv skötsel är värdefulla miljöer för Sollentunaborna och viktiga bidrag i kommunens arbete med att uppnå de nationella miljömålen.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till naturområden i kommunen ska vara god. Detta gäller även för personer med funktionshinder. Information om kommunens naturområden ska vara väl spridd och vägvisningen till områdena ska vara tydlig. I foldrar och/eller vid entréer ska det finnas översiktlig information. Informationsskyltar eller naturstigar visar intressanta

platser i naturen. Stråk mellan olika naturområden och bebyggelsen underlättar nyttjandet av naturen och skapar spridningsvägar för växter och djur. Entréerna ska stärkas.

Upplevelsevärden

Kontakten med grönområden och parker är viktig för vårt välbefinnande. Detta framgår tydligt av dagens forskning. Vi drabbas av färre fysiska och psykiska besvär, stressen minskar, koncentrationsförmågan ökar och det går fortare att läka sjukdomar när vi har tillgång till grönområden. För att kunna behålla och utveckla de höga levnadskvaliteter som vår tätortsnära natur ger, krävs kunskapsunderlag som beskriver grönområdenas värden sett ur människans synvinkel. I Regionplanen, RUFs, och rapporterna ”Upplevelsevärden i de gröna kilarna” redovisas de samlade värdena ur både ett vetenskapligt och ett upplevelseperspektiv. Upplevelsevärdena utgör ett bra underlag för att bevara och förstärka kvaliteterna i kilarna. Värdena är sammanfattade i sju grupper:

1. Orördhet och trolska naturmiljöer

Området känns opåverkat av människan, det ska vara befriat från stadens ljud och ljus och ge en känsla av orördhet. Porlande bäckar, mossiga stenblock och djupa granskogar med fallna träd sätter fantasin i rörelse och knyter an till sagor och myter.

2. Skogskänsla

Här finns en stark upplevelse av skog som en kontrast till staden. Man träder in i en annan värld med andra dofter, ljud och färger.

3. Utblickar och öppna landskap

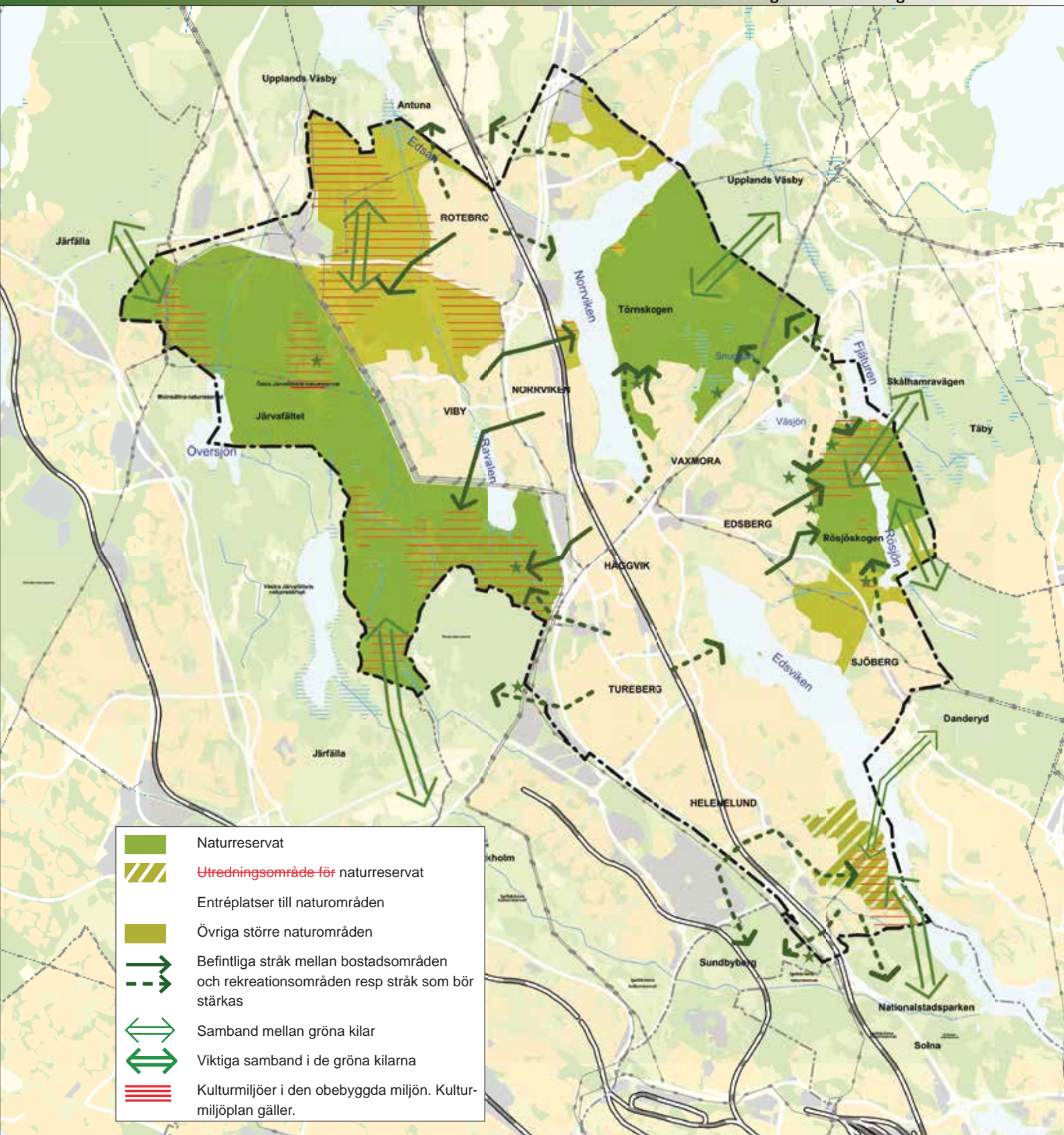
Känslan av frihet och rymd upplevs genom långa utblickar och vida vyer så att området känns så stort att man får en känsla av att kunna röra sig där länge. Kontraster mellan olika naturtyper förstärker värdet, t ex skog-åker eller skog-sjö.

4. Variationsrikedom och naturpedagogik

Upplevelsen av detta värde har att göra med fascinationen och upplevelsen av naturens mångfald. Möjligheten att komma nära djur och växter ger en känsla av delaktighet i naturen.

5. Kulturhistoria och levande landskap

Upplevelsen av våra historiska rötter, spår av mänsklig verksamhet och boende genom olika tidsåldrar. Områdena berättar också om historiska händelser, konst och litteratur.

6. Aktivitet och utmaning

Områdets egenskaper ger möjlighet till utövande av sport och aktiviteter. Platsen innehåller enklare anläggningar för utomhusaktiviteter såsom löpspår, promenadvägar, ridvägar och bryggor.

7. Service och samvaro

Miljön har en stark kulturprägel med fasta byggnader, servering, omklädningsrum, värmestugor mm. Bekvämligheten är god med tydlig information, tillgänglig personal, goda allmänna kommunikationer och parkeringsplatser.

Järvafältet

Järvafältet en del av Järvakilen

Järvafältet är en del av Järvakilen som sträcker sig från de centrala delarna av Stockholms innerstad, genom Nationalstadsparken och vidare, genom Sundbyberg, Solna, Sollentuna och Järfälla. Kilen fortsätter sedan vidare norrut längs Mälarens stränder genom Upplands Väsby och Sigtuna. Kilens centrala del är ett av länets mest "tätortsnära" större grönområden med korta avstånd till bostadsområden, kollektivtrafik och med ett stort antal besökare. Naturen i kilen varierar från öppen kulturmark till stora skogsområden och närheten till Mälaren innehåller fina rekreativområden. Järvafältet är ett av länets mest besökta naturområden. Ett nät av stigar och bilfria småvägar gör det lätt att röra sig inom området. Nyttjandet av området främjas av många anläggningar i form av leder och naturstigar, gårdar, grillplatser, badplatser, raststugor och serveringar.

Naturreseptatet Östra Järvafältet

Tillsammans med reservaten i grannkommunerna är området ett av länets största naturreseptat. Sollentunas del är 1200 hektar. Syftet med reservatet är att bevara ett stort tätortsnära naturområde med skogar och sjöar omväxlande med ett levande kulturlandskap. Här kan man uppleva en lantlig atmosfär. En mångfald av olika naturtyper skapar förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Jordbruk med betesdjur, ångar och åkrar är en viktig del av reservatets skötsel.

Exempel på områden med höga värden:

Markerna mellan gårdarna **Bög och Väsby** (1, 2) är ett vackert och innehållsrik småskaligt odlingslandskap med många spår från förr. Här finns visningsgård, naturskola, Floras Trädgård och kaféer.

Ravalen (3) är kommunens främsta fågelsjö. I sjön häckar många fåglar och på vår och höst är den en viktig rastplats för flyttfåglar. Det går att promenera runt sjön omväxlande på stigar, gångvägar och mindre vägar.

Under vår och försommar är **Väsby sjöäng** (4) en viktig plats för rastande och häckande våtmarksfåglar. Här finns bra möjligheter att komma fåglarna nära. Området betas av kommunens långhåriga kor av rasen Highland cattle.

Älgkärret (5) är ett stort alkärr omgivet av barrskog. Området ligger mitt i Järvafältet och är ett av de tystaste områdena i kommunen.

Kring **Brända berget** (6) finns en mosaik av olika skogstyper. Skogen innehåller tydliga spår av tidigare skogsbränder. Området känns långt från storstaden.

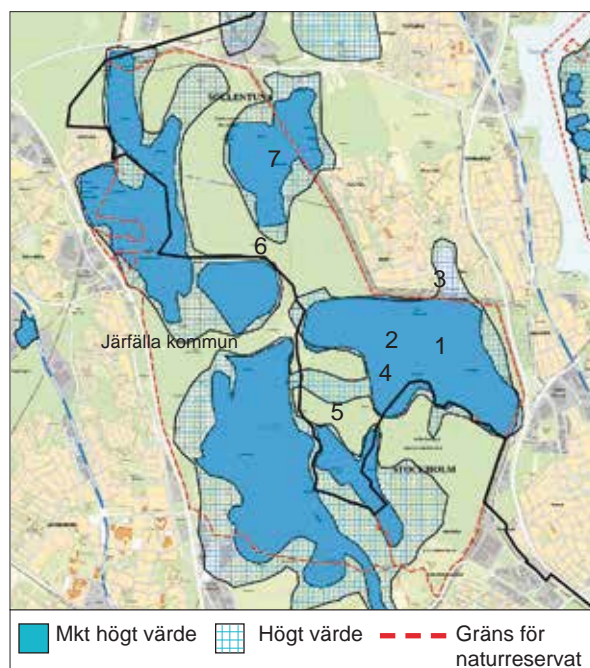
Från **Fäboda gård** (7) utgår skötseln av odlingsmarkerna i norra delen av reservatet. Kring Alboda gamla torpplatz finns fina marker med ovanliga växter och insekter.

Upplevelsevärden

Upplevelsevärdena Variationsrikedom och naturpedagogik samt Kulturhistoria och levande landskap är tydliga på Järvafältet och stärker dess karaktär av kulturlandskap.

Upplevelsevärdet **"Variationsrikedom och naturpedagogik"** utgår från områden som generellt sett är art- eller variationsrika, såsom långa kantzoner mellan olika naturtyper, eller som har dokumenterat höga naturvärden som torrängar, ek-hasselskogar och kärr.

De höga värdena kring Bögs gård, Väsby gård och Fäboda bygger på växlingen mellan ett småskaligt levande odlingslandskap och variationsrika skogar.

Upplevelsevärdet Variationsrikedom och naturpedagogik¹

Upplevelsevärdet **"Kulturhistoria och levande landskap"** byggs upp av ett landskap med många spår av människans brukande av marken under lång tid. Miljöerna består av fornlämningar, odlingsspår, äldre bebyggelse med omgivningar samt brukat kulturlandskap med odling och betande djur.

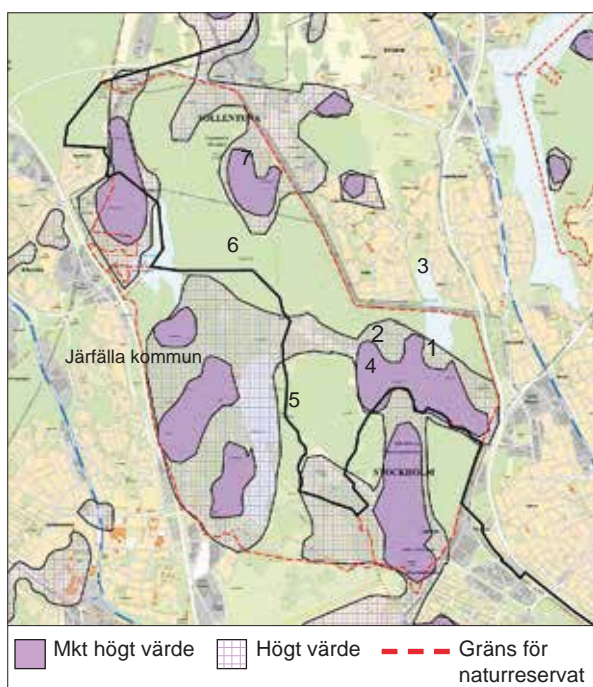

Variationsrikt naturlandskap.

FOTO: STEFAN ÖRTENBLAD

Områdena berättar också om historiska händelser, konst och litteratur. I området finns möjlighet till promenader, picknick, ridning, cykling, kunskapsinhämtande, historiska vandringar, husdjurshållning mm.

Kring Bögs gård, Väsby gård, Fäboda, Mulltorp och Norrtorp har marken brukats från järnåldern fram till idag. Genom betesdriften och åkerbruket blir de historiska spåren synliga och landskapet hålls levande.

Upplevelsevärde Kulturhistoria och levande landskap¹

Strategiska frågor på Järvafältet

Tydlig utveckling med ökat besöksantal. Ökat besöksantal kräver utveckling av service och tillsyn.

Kapaciteten vid entréerna via Bögs gård och Fäboda bör ökas.

Vägvisning och tillgänglighet till entréerna bör utvecklas. Möjligheten att nå naturreservatet med kollektivtrafik bör förbättras. Den samlade effekten på grönkilen av breddningen av väg 267 Stäketvägen och ny exploatering i Sollentuna, Upplands Väsby och Järfälla är viktig att bevaka.

Inriktningen på arrendegårdarnas jordbruk är viktig för hävden av värdena i kulturlandskapet. Gårdarna producerar både jordbruk och naturvård. En långsiktig inriktning på landskapets skötsel är viktig.

Barriäreffekter, av vägar och allt tätare bebyggelse runt Järvafältet, ska successivt minskas. Passager för vilt och människor ska förbättras.

Utveckling av skötsel och stöd för friluftslivet tillsammans med angränsande kommuner höjer kvaliteten i reservatet.

Kulturlandskapets värden är beroende av skötseln.

FOTO: STEFAN ÖRTENBLAD

¹ Kartorna redovisar upplevelsevärden med utgångspunkt från förhållanden 2004. Källa RTK

Rösjöskogen

Rösjöområdet och Törnaskogen – en del av Rösjökilan

Rösjökilan sträcker sig i nord- sydlig riktning genom storstockholm med början vid Stora Värtan i söder. I norr avslutas kilområdet vid Märsta och Lindholmens tätorter. Kilan sträcker sig genom mer tätbebyggda delar i söder och mynnar sedan ut i ett vidsträckt och levande odlingslandskap i norr. Medan de mellersta och norra delarna nästan helt utgörs av odlingslandskap präglas de södra och mer centrala delarna av Rösjökilan av större skogsområden. Här finner man skogar som Törnaskogen, Rinkebyskogen och Rösjöskogen. Rösjökilan har många sjöar och vattendrag som ger besökaren värdefulla vattenkontakter och vackra utblickar. Under sommarhalvåret används sjöarna för bad och båtsporter och under vinterhalvåret nyttjas isarna för skridsko- och skidåkning. Skogarnas centrala lägen gör att de används flitigt som närströvsområden, vilket avspeglas i den uppsjö av stigar och spår som genomkorsar områdena. Roslagsleden har sin början vid Rinkebyskogen och passerar sedan genom Rösjöskogen ända upp till Norrtälje. Det är även intill dessa anläggningar som huvuddelen av kilens serviceutbud är förlagt, såsom rastplatser, eldstäder, toaletter och informationsskyltar.

Sjön Rösjön utgör kärnan i södra delen av kilen med bad och vattenaktiviteter och ett rikt utbud av service. Edsviken och Norrviken karakteriseras av dramatiska förkastningsbranter och kupe-erade landskap som minner om landskapets geologiska historia och istidens påverkan. Från toppen på dessa branter erbjuds man fina utsiktsplatser och vida vyer över norra Stockholm.

Rösjöskogens naturreservat

Syftet med Rösjöskogens naturreservat är att bevara ett grönområde för aktivt friluftsliv, såväl rörligt som anläggningsbundet, samt att gynna värdefulla naturmiljöer och den biologiska mångfalden. Rösjöskogens naturreservat blir cirka 200 hektar stort och erbjuder mycket att upptäcka. Här kan man ströva i gles hällmarkstallskog, tätare granskog, lum-miga lundområden, skogskärr och gamla öppna kulturmarker med lämningar ända från bronsåldern. I området finns flera lättframkomliga stråk som är tydligt markerade, men även mindre stigar för den som söker en nära kontakt med naturen. Genom reservatet löper Roslagsleden. I direkt anslutning till

området finns flera möjligheter till anläggningsbundet friluftsliv. Sportfältet i Edsberg är utgångspunkt för olika aktiviteter som nyttjar reservatets motions-spår och skogar. I söder gränsar reservatet mot Rös-sjö camping och Rösjöbadet. Skötseln av reservatet ska gynna friluftslivet, livsmiljöer för skyddsvärda arter samt biologisk mångfald.

Exempel på områden med höga värden:

Rösjön (1) är en sjö som ligger omgiven av varierad natur med goda möjligheter till bad och fiske.

På den tidigare mossen, **Rösjö Mosse**, växer idag en gammal barrskog med över 150 år gamla träd.

I **Södersätra (2)**, mellan Rösjön och Fjäturen, finns ett väl bevarat gammalt odlingslandskap med många fornlämningar. Området betas av kor och hästar.

Barrskogarna i området är förhållandevis gamla och innehåller värdefulla miljöer för växter och djur. Ett väl utvecklat system av stigar och leder gör skogarna lättillgängliga.

Området innehåller flera olika **våtmarker** med stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Upplevelsevärden

Upplevelsevärdena Aktivitet och utmaning samt Skogskänsla är tydliga i Rösjöskogen och stärker dess karaktär som friluftsområde.

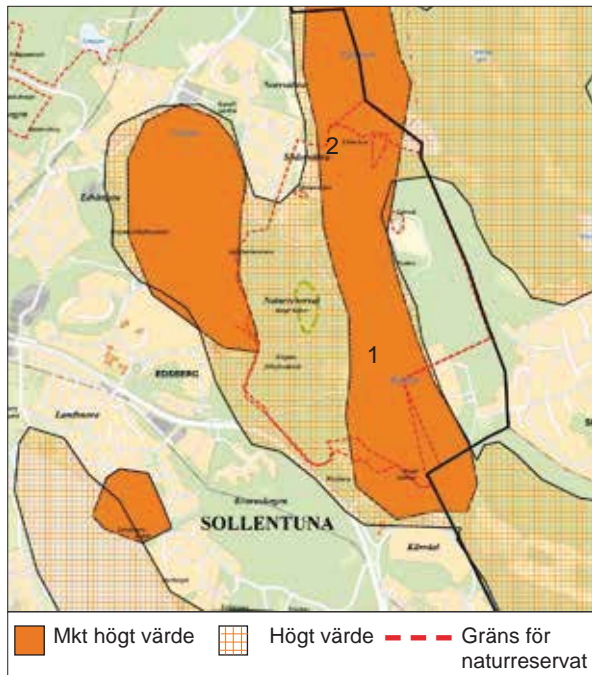
Upplevelsevärdet **Aktivitet och utmaning** grundar sig på att området ger möjlighet till utövande av sport och aktiviteter. Platsen innehåller anläggningar för utomhusaktiviteter såsom löpspår, promenadvägar, ridvägar, skidspår, skidbackar, badplats etc. Här finns även möjlighet att göra aktiviteter, såsom följa vandringsleder, orientera och plocka svamp.

Motionsspår är en del av upplevelsevärdena i Rösjöskogen.

FOTO: RICHARD DAHLÉN

Med utgångspunkt från sportfältet och Väsjöbacken går flera spår runt i Rösjöområdet. Rösjö camping är en uppskattad campingplats och intill ligger Sollentunas mest välbesökta badplats Rösjöbadet. Väsjöbacken används vintertid för utförsäkning och under sommaren för motionsträning.

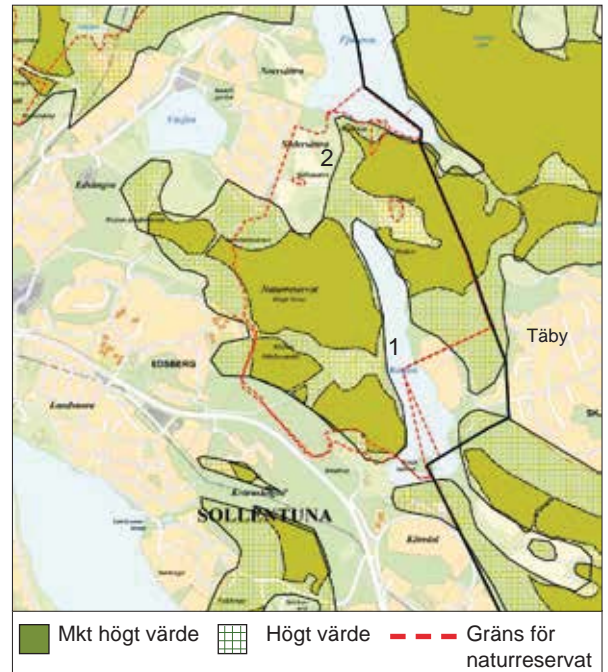
Upplevelsevärde Aktivitet och utmaning¹

Upplevelsevärde **Skogskänsla** identifieras som större sammanhängande område som inte genomkorsas av vägar eller andra barriärer. Skogen ska inte kännas påverkad av aktivt skogsbruk. Känslan av att storskogen ej tar slut är viktig. Här vandrar man och strövar, orienterar, plockar svamp, rider m.m.

Skogsområden med känsla av storskog. FOTO: RICHARD DAHLÉN

Norr om Kolartorp på västra sidan av Rösjön finns en fin sammanhållen skog utan spår av skogsbruk. Avstånd till närmaste större trafikerade väg är mer än 500 meter. Här kan man på nära avstånd från bostadsområdena i närheten uppleva skogens miljöer. Skogen öster om Rösjön med fortsättning in

Upplevelsevärde Skogskänsla¹

i Täby ger också bra förutsättningar att uppleva skogskänsla. Skogen i Rösjöområdet är varierad och strövvänlig.

Strategiska frågor i Rösjöområdet

Entréområdena, bl a vid Rösjö camping, Rösjöskolan och Södersätra, ska utvecklas och tillgängligheten ökas. Stödfunktioner för friluftslivet kan utvecklas i samarbete med idrottsplatserna kring reservatet.

Skötseln av skogen ska ha en tydlig inriktning på lättillgänglighet och rekreation.

Skötseln av kulturmarkerna kring Södersätra är beroende av tillgång till betesdjur.

Sambanden med Törnskogens naturreservat och annan grönstruktur i Rösjökiln ska värnas och utvecklas.

Skötseln av naturvärden och stöd för friluftslivet ska utvecklas tillsammans med angränsande kommuner.

¹ Kartorna redovisar upplevelsevärden med utgångspunkt från förhållanden 2004. Källa RTK

Törnskogen

Törnskogens naturreservat

Södra Törnskogens naturreservat är ett större skogsområde på ca 400 hektar. Området är beläget i nordöstra delen av Sollentuna kommun och gränsar till ett cirka 200 hektar stort skogsområde i Upplands Väsby. Syftet med naturreservatet är att bevara ett större tätortsnära grönområde med vildmarkskaraktär för att erbjuda goda förutsättningar till rekreation, gynna den biologiska mångfalden samt att säkra grönstrukturen i en av Stockholmsregionens gröna kilar.

Törnskogen är ett småkuperat sprickdalslandskap, vilket skapar snabbt växlande markförhållanden och en varierad natur och landskapsbild. På höjderna växer gles och ljus hållmarkstallskog med gamla vridna tallar och döda tallar som står kvar eller har fallit till marken. I sänkningarna är marken fuktig med kärr och mossar. De inre delarna har ett glesare

Gles hållmarkstallskog.

FOTO: RICHARD DAHLÉN

system av stigar som ger en känsla av orördhet och stillhet och möjligheter att uppleva naturen på nära håll. Vaxmora torp är en gammal torpmiljö vid Norrvikens östra strand. Än idag kan man i skogen se tydliga spår av tidigare markanvändning bland annat i form av stora flera hundraåriga ekar, hasselbestånd och äldre odlingsytor. Andra kulturhistoriska värden i Törnskogen är Långbroleden som är en gammal vikingaled som löper tvärs genom reservatet. Utmed leden finns en runsten från 1000-talet.

Exempel på områden med höga värden:

Snuggan (se karta, 1) är en näringsfattig skogssjö som omges av barrskog och myrmarker. Kring västra delen av sjön finns ett gungflyområde med för Sollentuna ovanliga växter.

Törnskogsmossen (2) är kommunens enda väl utvecklade mosse. Den har för området en speciell flora och fauna med typiska norrländska arter.

Markerna kring **Vaxmora torp** (3) har tydliga spår av tidigare markanvändning. Torpet och en del av den brukade marken har restaurerats. Visningar av torpet ordnas regelbundet.

Törnberget (4) är Sollentunas högsta berg, 71 m.ö.h. På flera platser utmed Norrviken har man bra utsikt västerut.

I **branterna ned mot Norrviken** (5) finns områden med gammal barrskog och lövskog med värdefulla miljöer för växter och djur.

I nordöstra delen av Törnskogen ligger den gamla torpplatsen **Kohlsta** (6). I dalgången västerut från Kohlsta finns odlingsmarker som brukas. I östra delen har en våtmark anlagts.

Upplevelsevärden

Upplevelsevärdena Utblickar och öppna landskap och Orördhet och trolska naturmiljöer tydliga i Törnskogen och stärker dess karaktär som vildmarksområde.

Upplevelsevärdet **Utblickar och öppna landskap** återfinns i miljöer och på platser med lång utblick över rofyllda miljöer. Utsikt över vatten är extra värdefull och platser där landskapet skapar rumsbildningar i dalstråk.

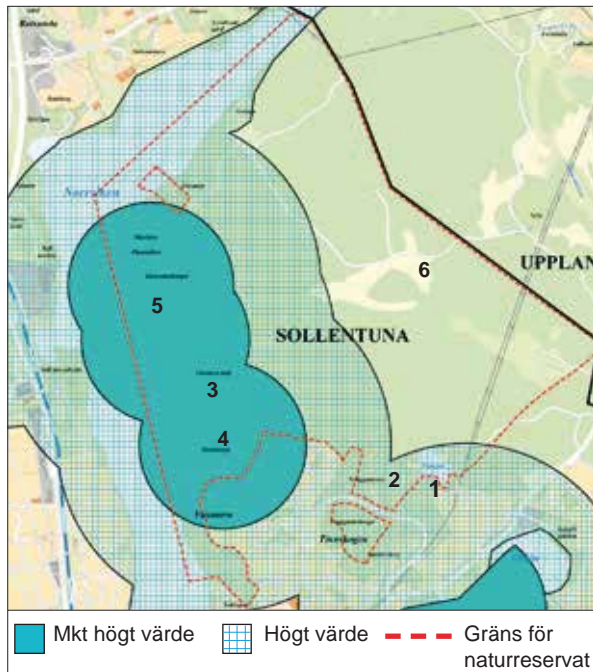

Gungflyområde vid sjön Snuggan.

FOTO: RICHARD DAHLÉN

Utmed Törnskogens västra sluttning ned mot Norrviken finns flera platser med fin utsikt över landskapet. Sollentunas högsta punkt Törnberget 71 meter över havet ligger nära bebyggelsen i norra delen av Vaxmora. Från höjderna inne i Törnskogen kan man från den glesa hållmarkstallskogen också hitta bra utsiktsplatser över landskapet. Mitt i Törnskogen öppnar sig ett stråk med odlingsmark i Kohlstadalen.

Upplevelsevärde **Orördhet och trolska naturmiljöer** är kopplat till områden med få spår av mänskan och utan anläggningar för friluftsliv.

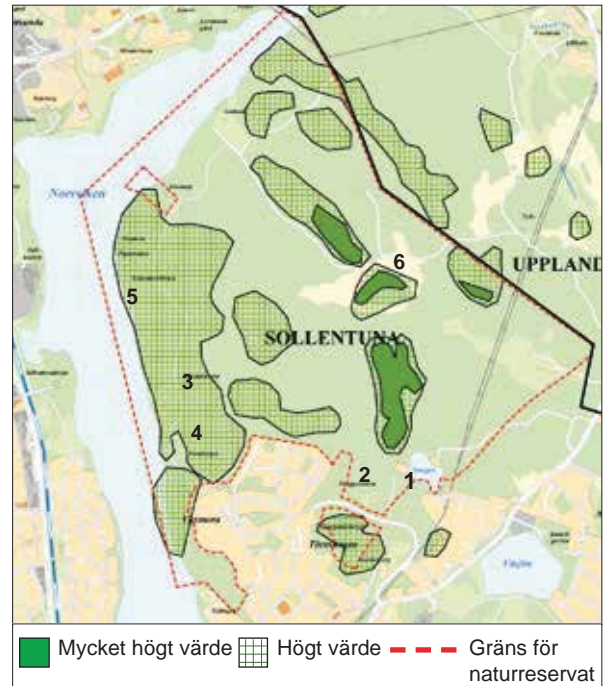
Upplevelsevärde Utblickar och öppna landskap¹

Hällmarkstallskogarna har utvecklats fritt sedan marken steg upp ur havet efter den senaste istiden. Här finns många gamla vridna tallar och döda träd som har fått ligga kvar och bli en del av skogens kretslopp. I de brantare sluttningarna mot Norrviken och sänkor i landskapet har även granskogen fått växa sig gammal. Branterna har gjort det svårt för skogsbruket att avverka träden. Törnskogsmossen är en naturlig våtmark som har utvecklats under flera tusen år. Här kan man uppleva en norrländsk miljö.

Törnskogsmossen.

FOTO: RICHARD DAHLÉN

Upplevelsevärde Orördhet och mystik¹

Strategiska frågor i Törnskogen

Skogens utveckling mot vildmark är en viktig del i förvaltningen av området.

Säkra Törnskogsmossens karaktär och speciella flora och fauna genom att återställa de naturliga vattennivåerna i mossen. Törnskogsmossen är idag påverkat av tidigare skogsdikningar.

Hävden av några av de äldre odlingsmarkerna bidrar till variationen i området och visar de historiska spåren i landskapet.

Skötseln av Vaxmuratorp och markerna kring torpet är en viktig informations- och aktivitetsplats i reservatet.

Entréområdena, bl a vid Gustavsbergsleden, Porsvägen och Grönänvägen, ska utvecklas och tillgängligheten ökas samtidigt som vildmarks-karaktären ska känneteckna Törnskogen.

Sambanden med Rösjöskogens naturreservat ska värnas och utvecklas.

Skötseln av naturvärden och stöd för friluftslivet ska utvecklas tillsammans med angränsande kommuner.

¹ Kartorna redovisar upplevelsevärden med utgångspunkt från förhållanden 2004. Källa RTK

Yt- och grundvatten

Inledning

I Sollentuna finns sju sjöar helt eller delvis inom kommungränsen, Edsviken som är en havsvik, och några vattendrag, varav det största är Edsån som rinner mellan sjön Norrviken och Edssjön i Upplands Väsby. Vattnen representerar sociala, naturvetenskapliga, kulturella, estetiska och många andra värden både för de människor som bor i kommunen eller är besökare, men också för den biologiska mångfalden i vid bemärkelse. Att ha tillgång till vattenområden för bad, fiske eller annan rekreation i en växande stadsbygd är en stor kvalitet värd att förvalta på ett långsiktigt hållbart sätt.

Kommunen omfattas av två större avrinningsområden, Till Oxundaåns avrinningsområde hör samtliga våra sjöar med tillhörande vattendrag – Norrviken, Fjäturen, Rösjön, Väsjön, Snuggan, Ravalen och Översjön. Oxundaån mynnar i Mälaren. Det andra avrinningsområdet är Östersjön till vilket Edsviken hör.

Den grundvattenbildande Stockholmsåsen går genom kommunen i norrsydlig riktning. Två av grundvattenmagasinen inom kommunen, Rotsunda och Jästbolaget, är utpekade av Länsstyrelsen som särskilt viktiga dricksvattenreserver och omfattas av skyddsföreskrifter.

Föroreningar och annan påverkan

Människor har alltsedan de första bosättarna på järnåldern utnyttjat vattnen för fiske, som vattentäkt, som transportleder och i senare tid som recipient för avlopp och dagvatten. De stora sjösänkingsföretagen som genomfördes under senare delen av 1800-talet bidrog till jordbrukets utveckling och även till de problem med övergödning som vi ser idag. Under 1900-talet är det främst utsläpp av orenat avloppsvatten som påverkat vattenkvaliteten. Trots att det är mer än 30 år sedan avloppsrensningssystemen byggdes ut, kvarstår en del av problemen med höga näringshalter i bottensedimenten, till exempel i Edsviken och Norrviken.

De senaste decennierna är det påverkan från den växande urbana miljön med bostäder, service, verksamheter och en ökande biltrafik som dominerar problembilden främst genom utsläpp av olika föroreningar via dagvatten. Föroreningarna kan bestå av näringsämnen, metaller, organiska föreningar och andra miljögifter. Det mesta av föroreningarna

hamnar förr eller senare i det dagvatten som rinner av från den urbana miljön och vidare ut i vattendrag och sjöar. Andra källor till föroreningar är jordbruket och enskilda avlopp. Antalet jordbruk inom kommunen är dock få. De enskilda avlopp som finns idag kommer till stor del på sikt att försvinna då Väsjöområdet, med störst andel enskilda avlopp, byggs ut med allmän VA-anläggning.

Övergödningen skapar problem som syrebrist, litet siktdjup, algbloomningar och ibland fiskdöd. Dessutom minskar möjligheten att använda sjöar och vattendrag för bad och friluftsliv. Övergödning och andra föroreningar påverkar även Mälaren som är vår vattentäkt.

Påverkan från den urbana miljön innebär utmaningar för vattenvärden. Parkbäcken i Edsbergsparken.

FOTO: PETER HOLSTAD

De klimatförändringar som vi står inför innebär nya utmaningar för vattenvärden. Fler tillfällen med intensivt regn innebär till exempel i praktiken att föroreningar via dagvatten i högre utsträckning når våra sjöar och vattendrag.

Upplevelser och tillgänglighet

Trots miljöbelastning av olika slag har kommunens vatten stora kvaliteter och är viktiga för rekreation och olika upplevelser. Sjöarna och Edsviken nyttjas flitigt för bad, fiske, fågelskådning, olika vattenanknutna sporter och promenader. Samtliga sjöar och Edsviken utgör värdekärnor i den regionala kilsstrukturen och med undantag för Väsjön är sjöarna värdefulla inslag i kommunens tre naturreservat. Edsviken är av stor betydelse för upplevelsevärdena naturområdet vid Tegelhagen och Silverdal och är därmed en viktig utgångspunkt för den utredning om att inrätta ett naturreservat som ska göras.

Sjöarnas olika karaktär och värden för friluftslivet ska bibehållas och utvecklas samtidigt som tillgängligheten till dem och de naturområden de ligger inom ska vara god. Snuggans karaktär som vild-

markssjö, Rösjöns, Norrvikens, Väsjöns och Edsvikens värden för bad, fiske och andra friluftaktiviteter, Ravalens värden för bad, fågelliv och pedagogik samt Fjätturens och Översjöns värden för framför allt bad och natur- och friluftsliv, ska bibehållas och utvecklas. Vibyån och Edsån ska vara attraktiva vistelsestråk för de boende i närområdet.

God vattenkvalitet och biologisk mångfald

God vattenkvalitet är ett mål i sig men är också viktigt för att kunna vidmakthålla och utveckla ett rikt växt- och djurliv. Övergödning är ett problem inom hela Oxundaåns avrinningsområde och i Edsviken. Lek-, häcknings- och uppväxtområden samt fria vandringsvägar inom sjösystemet är andra avgörande faktorer för ett rikt- växt och djurliv.

För att bevara och utveckla kommunens vattenmiljöer ska värdefulla områden skyddas samtidigt som vattenmiljöerna ska utvecklas så att strandzoner och vattendrag utgör en variation av miljöer anpassade efter olika arters behov. Vattendragen ska utformas så att fiskar och andra vattenlevande djur kan förflytta sig i systemet.

Oxunda och Edsviken Vattensamverkan

Sollentuna kommun tog 1998 initiativet till att bilda ett samarbete inom vattenvården i Oxundaåns avrinningsområde. Det övergripande motivet med samarbetet är en djup insikt om att vi måste vårda våra vattenresurser för vår egen och framtida generationers levnadsstandard och göra detta med insikten om att vattnet är gränslöst och kräver samarbete över administrativa gränser. Senare har även ett samarbete runt vattenvården i Edsviken inletts med kommunerna i avrinningsområdet.

Vattenvårdsarbetet bedrivs utifrån en bärande idé där helhetssyn och lokalt engagemang tillsammans med en gemensam kunskapsbas utgör grunden. Utifrån detta tas gemensamma mål för vattenvården fram och omsätts i konkreta åtgärder som rening av dagvatten, restaurering av sjöar och vattendrag, förbättring av biologisk mångfald samt information. I Oxunda Vattensamverkan ingår förutom Sollentuna, kommunerna Täby, Upplands Väsby, Sigtuna och Vallentuna. I Edsvikens Vattensamverkan arbetar vi tillsammans med Danderyd, Stockholm, Solna, Sundbyberg och Järfälla.

Statliga kvalitetskrav på yt- och grundvatten

EU:s sk vattendirektiv har förts in i svensk lag. Vattendirektivet innebär att kvalitetskrav (miljökvalitetsnormer) för yt- och grundvattenförekomster har formulerats.

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vattenkvalitet gäller för de vatten som utpekats som så kallade vattenförekomster. Normerna beskriver den lägsta godtagbara miljökvaliteten - vanligtvis beskrivet som ”god ekologisk status” respektive ”god kemisk status” - som ska uppnås i sjöar och vattendrag. Normerna beslutades 2009 av Vattendelegationen och ska helst uppnås redan 2015. Undantag - längre tidsfrist och/eller lägre kvalitetskrav - kan göras för sjöar och vattendrag där det är omöjligt att med rimliga insatser nå kraven. Senast år 2027 ska dock de kvalitetskrav som satts vara uppnådda.

I Sollentuna är Edsviken, Norrviken och Edsån klassade som ytvattenförekomster för vilka normer har satts. Mindre sjöar och vattendrag, till exempel sjöarna Ravalen och Väsjön anges inte som ytvattenförekomster i dagsläget. För sådana mindre sjöar, åar och bäckar gäller att vattenkvaliteten inte får försämrats jämfört med idag.

För grundvattenförekomster finns motsvarande system med miljökvalitetsnormer. Inom Sollentuna utgör **två** grundvattenmagasin i Stockholmsåsen **ett sådan** förekomster.

Även om normerna är beslutade kan Vattendelegationen ompröva normerna. Ett tillfälle att göra detta inträffar 2015 när den första av tre sexårscykler i den statliga vattenförvaltningen avslutas.

Miljökvalitetsnormer för Sollentunas sjöar

Den ekologiska statusen, vilken till stor del baseras på biologiska kvaliteter, utgår från en femgradig skala där god status har klass 4. Norrviken och Edsån uppnår 2012 ”otillfredsställande ekologisk status”, klass 2, medan Edsviken har statusen ”dålig”, alltså klass 1.

För samtliga vattenförekomster finns även miljökvalitetsnorm för den kemiska statusen. ”God kemisk status” ska uppnås i samtliga av kommunens vattenförekomster **till år 2015. Den kemiska statusen i Norrviken, Edsån och klassas idag som god medan Edsviken inte uppnår god kemisk status.**

Kommunens bedömning är att det svårt att nå god ekologisk status i Norrviken, Edsån och Edsviken

redan till år 2021. Kommunen har god kunskap om miljötillståndet i dessa vatten och redan att identifiera vilka åtgärder som är effektiva för att förbättra statusen är svårt. Att sedan genomföra åtgärder och att få genomslag i form av förbättrad vattenkvalitet tar tid. Kommunen förutsätter **därför** att Vattendelegationen **snarast** kommer att ompröva miljökvalitetsnormerna.

För **de två** grundvattenförekomsterna i Stockholmsåsen gäller normerna god kemisk och kvantitativ status **2015, dvs samma status som förekomsterna har 2012. Kommunen bedömer att dessa normer uppnås.**

Kommunens planerings- och åtgärdsarbete

Ett stort antal anläggningar för rening av dagvatten har byggts i Sollentuna och övriga kommuner de senaste åren. Åtgärder för att bevara och utveckla biologiska värden sker löpande.

Dagvattendamm under uppförande. FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN

Framtida åtgärder inriktas bland annat på att reducera mängden näringsämnen (fosfor och kväve) och andra föroreningar till kommunens vatten genom en effektiv dagvattenhantering. **Detta gäller framförallt där Norrviken, Edsån och Edsviken används som recipient.** Andra åtgärder som begränsar näringstillgången eller gynnar biologiska värden i sjöar och vattendrag ska också övervägas.

Frågor om ytor för omhändertagande av dagvatten kommer att behandlas i den fördjupning av översiktsplanen för Urban grönstruktur som föreslås (se sid 93).

År 2012 har kommunens VA-bolag startat arbetet med en dagvattenplan. Arbetet med åtgärdsprogram för **Norrviken respektive Edsviken** pågår också, tillsammans med berörda grannkommuner (inom **Öxunda respektive Edsviken** Vattensamverkan).

Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande (se sid 97) angett att översiktsplanen som en åtgärd borde ta upp att utveckla vatten- och avloppsplaner. Kommunen anser att det planerings- och åtgärdsarbete som här redovisas: Vattensamverkan inom avrinningsområdena, separata åtgärdsprogram **för Norrviken respektive Edsviken**, VA-huvudmannens (kommunens VA-bolag) dagvattenplanering samt den planerade fördjupningen av översiktsplanen väl motsvarar vad som kan uppnås med vatten- och avloppsplaner.

Dagvatten i bebyggelsemiljön

Det är viktigt att förhindra att förorenat dagvatten från hårdgjorda ytor når recipienterna som Edsviken och Norrviken. Istället ska dagvattnet i första hand tas om hand och renas där det uppstår, så kallat lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD. Reningen bör i första hand ske genom infiltration. Där infiltration inte är möjligt ska vattnet fördröjas innan det leds till kommunens dagvattennät. Förorenat dagvatten ska alltid renas innan det infiltreras eller avleds till recipient. **Detta är särskilt viktigt vid känsliga grundvattenförekomster.**

Dagvattenhantering i bostadsområde

FOTO: OKÄND.

Vid all nybyggnation, både på kvartersmark och på allmän platsmark, ska hänsyn tas till det dagvatten som uppstår inom förändringsområdet. Även för befintliga områden är det nödvändigt att bygga ut reningsanläggningar för dagvatten, till exempel från Sollentunas centrala delar och från Edsberg. Dagvatten som uppstår på kvartersmark ska i första hand ta som hand och renas på kvartersmark.

Målsättningen bör vara att avrinningen från tomter och markområden ska inte öka efter exploatering. Flödesbegränsning genom fördröjning bör därför tillämpas generellt. Fördröjning avlastar dagvattennätet och bidrar till bättre och säkrare rening i anläggningar samt bidrar till jämnare flöden till recipienterna.

Exempel på dagvattenhantering i stadsmiljö i Berlin.

FOTO: SOLLENTUNA KOMMUN..

Dagvatten ska utnyttjas som en positiv resurs genom att synliggöras och därmed öka de pedagogiska och estetiska värdena samt öka värdet för naturvården. Fördröjning och utjämning av dagvattenflöden i öppna avrinningsstråk kan utgöra ett positivt inslag i stadsbilden om de på ett naturligt sätt integreras i parker och naturområden. Förutom dagvattenhanteringen i sig skapas förutsättningar för närrekreation, biologisk mångfald och gestaltningskvaliteter- viktiga kvaliteter särskilt i boendemiljön.

Fruset dagvatten bör i första hand tas om hand lokalt på samma sätt som det vanliga dagvattnet, se även avsnitt under "Försörjningssystem" på sida 50.

Skydd av grundvatten

Stockholmsåsen med två reservvattentäkter, är viktiga områden för grundvatten i kommunen. Hänsyn ska alltid tas till dessa områden i den fysiska planeringen. En stor del av dagvattnet infiltreras genom jordlager ned till grundvattnet och bidrar därmed till grundvattenbildningen. Infiltrationen innebär att vissa föroreningar filtreras bort i de lösa jordlagren medan en del följer med till grundvattnet. Genom en effektiv dagvattenhantering säkras också kommunens grundvattenreserver. Genom nya skyddsområden och föreskrifter kommer grundvattenförekomsterna att säkras. Se även avsnitt under Bebyg-

gelsens problem och utmaningar (sid 60).

Strandskydd

Strandskydd om 100 eller 300 meter (utökad strandskydd) gäller runt sjöar och vattendrag inom den obebyggda miljön. Inom den bebyggda miljön gäller strandskydd endast i mindre omfattning. Vid Väsjön, Fjäturen och Silverdal m fl ställen planeras förändrat strandskydd inom ramen för pågående bebyggelseutveckling.

Under 2012-14 genomför länsstyrelsen en översyn av det utökade strandskyddet. Översynen syftar till att avgöra i vilka områden det utökade strandskyddet behöver kvarstå för att tillgodose natur- och friluftsvärdena och var strandskyddet kan begränsas till 100 meter. Sollentuna kommun kommer att få

Strandpromenad längs Edsviken.

FOTO: RICHARD DAHLÉN.

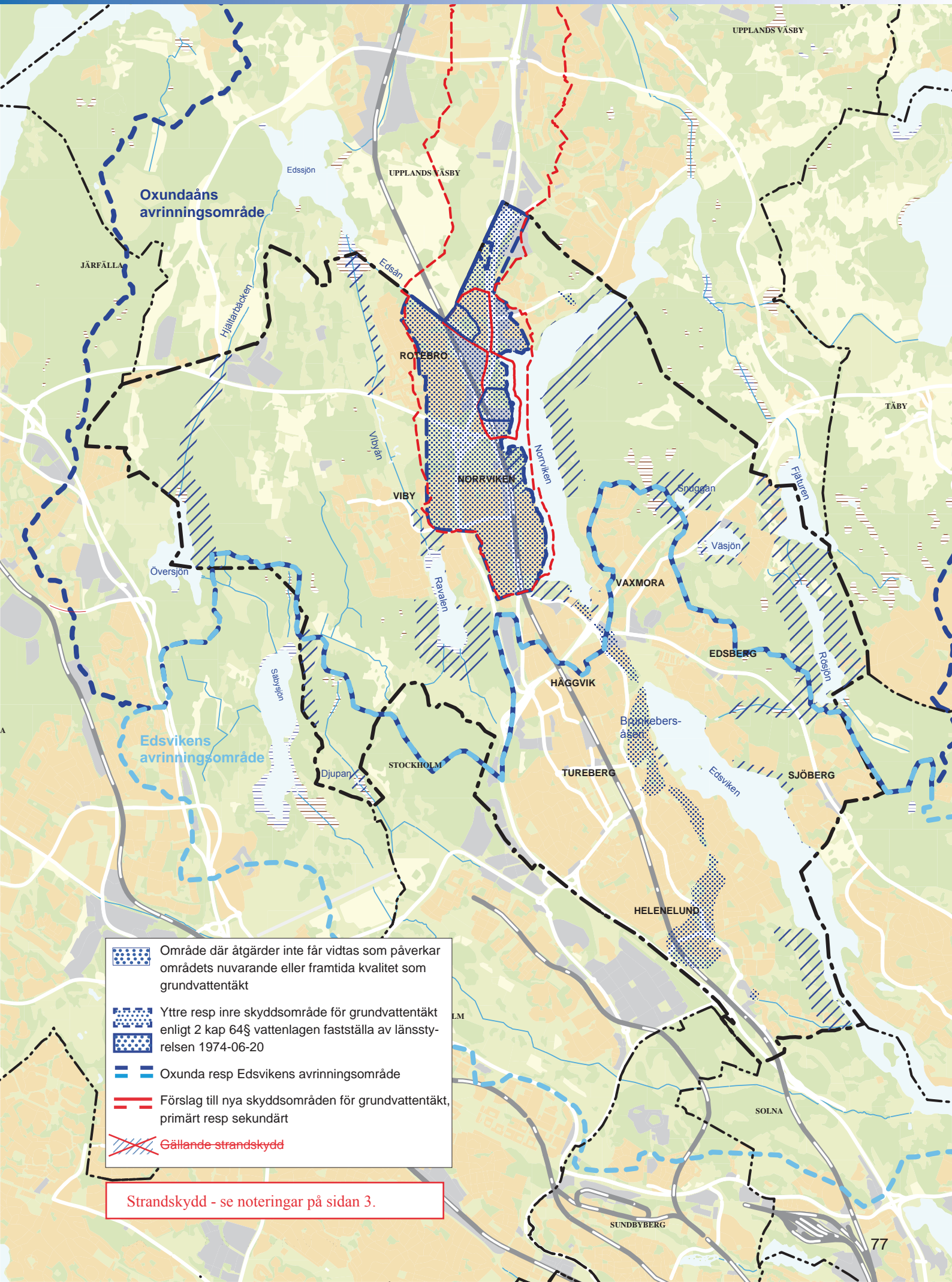
tillfälle att lämna underlag och synpunkter till länsstyrelsen i frågan.

Kommunens utgångspunkt är att det är viktigt att värna om naturen kring vattendragen och förändringar i strandskyddet får prövas i varje enskilt fall.

Klimatanpassningar

Kommunens klimatarbete utgår från ett antagande om en tvågradig global temperaturökning med ändrade nederbördsmonster vilket bland annat innebär perioder med mer intensiv nederbörd och kraftigare regn. Översiktsplanens riktlinjer för bebyggelseutveckling m m bygger på en riskbedömning med utgångspunkt från regionala klimatscenarier.

Klimatförändringen påverkar också avrinningen av dagvatten och därmed en fråga att beakta i planering och dimensionering av VA-nätet.

- Område där åtgärder inte får vidtas som påverkar områdets nuvarande eller framtida kvalitet som grundvattentäkt
- Yttre resp inre skyddsområde för grundvattentäkt enligt 2 kap 64§ vattenlagen fastställa av länsstyrelsen 1974-06-20
- Oxunda resp Edsvikens avrinningsområde
- Förslag till nya skyddsområden för grundvattentäkt, primärt resp sekundärt
- Gällande strandskydd

Strandskydd - se noteringar på sidan 3.

Mellankommunala och regionala intressen samt riksintressen

Mellankommunala och regionala intressen

Följande områden/frågor anser Sollentuna vara av mellankommunalt eller regionalt intresse.

Område vid Stäketvägen, Kappetorp

En förändring av markanvändningen vid Stäketvägen och Kappetorp ~~enligt framtaget detaljplaneprogram~~, påverkas av utvecklingen i Upplands Väsby och Järfälla kommuner. Järvakilen påverkas av utvecklingen i Kappetorp, och grannkommunerna. Se även avsnitt Bebyggelseutveckling, Område vid Stäketvägen, Kappetorp sid 44 och Den obebyggda miljön, Järvafältet, sid 66.

Älvsundadalen, Upplands Väsby

En förändring av markanvändningen inom Älvsundadalen i Upplands Väsby påverkar Sollentuna. Beroende på omfattningen på utbyggnaden inom Upplands Väsby bör en eventuell koppling till Rotebro station studeras. Se även avsnitt *Bebyggelseutveckling*, Rotebro sid 34.

Hagbylund, Upplands Väsby

Upplands Väsby har påbörjat arbete med en fördjupning av översiktsplanen. En förändring av markanvändningen i området kring trafikplatsen vid Norrortsleden kan påverka Sollentuna.

Tvärspårväg norr, Stockholm m fl kommuner

Tvärspårväg norr planeras i en första etapp att byggas ut från Alvik till Helenelund. Kommunen anser att utbyggnaden sedan ska fortsätta till Sollentuna centrum via Turebergsleden och Tingsvägen samt vidare till Södra Häggvik. RUF 2010 redovisar även en fortsättning vidare österut mot Näsby Park vilken är intressant i den fortsatta planeringen. Se även Ostkustbanan på nästa sida

Pendeltåg och regionaltågstation

Häggvik, Sollentuna centrum och Helenelund diskuteras för regionaltågstation. En södra uppgång till pendeltågsstationen i Häggvik är angelägen och bör komma till stånd oavsett regionaltågstation. Även Helenelunds station bör få en sydlig entré för att bli a skapa bättre tillgänglighet för Silverdal. Se även Ostkustbanan på nästa sida.

Övriga mellankommunala och regionala frågor

Övriga planeringsfrågor med mellankommunalt eller regional koppling är bl a regional grönstruktur, regionala gång- och cykelvägar, den regionala kärnan, dricksvatten, värmeförsörjning, avfallshantering, yt- och grundvattenförekomster, området öster om Rösjön m fl. Flera av dessa behandlas i övriga avsnitt i översiktsplanen och för de flesta av dessa finns etablerade samverkansformer eller forum.

Riksintressen

Kommunen gör bedömningen att riksintresseanspråket Förbifart Stockholm, Norrortsleden, Europavägarna 4 och 18, Stäketvägen, kraftledningar som ingår i stamnätet, totalförsvaret samt Skålhamravägens kulturmiljö tillgodoses genom översiktsplanen och dess riktlinjer.

När det gäller riksintresseanspråket Ostkustbanan (inklusive två nya spår) kan kommunen med nuvarande planeringsunderlag inte avgöra om eller hur detta kan tillgodoses. Spårstråket för Ostkustbanan anges därför som utredningsområde i översiktsplanen ~~i avvaktan på riksintresseanspråket preciseras av Trafikverket~~. Se avsnittet om Ostkustbanan på nästa sida.

Riksintresseområdet för Antuna herrgårdslandskap inom Upplands Väsby kommunen, samt för Nationalstadsparken inom Solna stad angränsar till kommunen. Kommunens bedömning är att översiktsplanens riktlinjer inte innebär någon negativ påverkan på de värden som ligger bakom dessa riksintresseanspråk.

När riksintresseanspråk pekas ut av statliga myndigheter måste hänsyn tas både till befintlig miljö och till planerade förändringar. När kommunen hanterar riksintressen för till exempel infrastruktur i sin översiktsplan väcks många frågor om ömsesidig hänsyn, avvägningar och osäkerheter kring bland annat fysisk utformning och andra egenskaper. Kommunens åsikt är att riksintressen generellt behöver preciseras i samråd med kommunen och andra intressenter. Trafikverket har 2012 beslutat om generella riktlinjer för sådant preciseringsarbete, riktlinjer som kommunen anser väl speglar den typ av samverkan och insyn som är nödvändig. Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande (se sid 97) diskuterat kommunens tolkning av vad ett riksintresse innebär. Kommunen har ingen annan uppfattning än länsstyrelsen i denna fråga.

Vänster sida: Sollentuna centrum och Sollentunavägen med Kungshögen i förgrunden. FOTO: CAN BURCIN SAHIN

Ostkustbanan

Trafikverket och länsstyrelsen har meddelat att riksintresset Ostkustbanan ska omfatta spårkapacitet motsvarande sex spår, dvs två spår utöver de som finns idag genom Sollentuna och att plats ska reserveras för detta. Kommunen bedömer att två nya spår innebär omfattande ingrepp och att förutsättningarna därför behöver utredas ytterligare.

Trafikverket har inlett ett arbete med att precisera riksintresset. För att ge underlag till kommunen som kan klarlägga om och hur riksintresset kan föränas med en önskvärd bebyggelseutveckling i Sollentuna har Trafikverket och Sollentuna kommun kommit överens om att arbetet med preciseringen ska påskyndas.

Utöver ytterligare spår har Trafikverket också utrett var regionaltåg från t ex Gävle och Uppsala skulle kunna stanna i anslutning till den regionala kärnan Häggvik - Sollentuna - Kista. Två ytterligare spår genom Sollentuna är enligt Trafikverket en förutsättning för ett regionaltågstopp, vilket om spåren kan realiseras möjliggör ett regionaltågstopp i Häggvik, som är huvudalternativ i RUF 2010, i Helenelund eller i Sollentuna centrum. Det innebär också att ett regionaltågstopp inte kan tillkomma före de två nya spåren.

Kommunen avvaktar med ställningstagande till fler järnvägsspår och regionaltågstation till dess att ovanstående utredningsarbete är klart. Ostkustbanan redovisas i översiktsplanen som utredningsområde med Häggvik, Sollentuna centrum och Helenelund som alternativa lägen för en regionaltågstation.

När en precisering av riksintresseanspråket gjorts av Trafikverket föreslås att den del av översiktsplanen som rör Ostkustbanan ändras genom en tematisk eller geografisk fördjupning (se även sid 93). Kommunen ska då pröva hur riksintresset kan tillgodoses samt plats för regionaltågstation mot det nya underlaget.

Förbifart Stockholm och Europaväg 4 och 18

Förbifart Stockholm ansluts till E4 vid Häggvik. Kommunen förutsätter att erforderliga ombyggnader av trafikplatsen, inklusive bl a anslutningarna till Häggviksleden, och gång- och cykelförbindelser görs samtidigt.

Om- och utbyggnaden av E18 mellan Hjulsta och Silverdal påbörjades under 2009. Kommunen och Trafikverket är överens om en utbredning av trafikplatsen vid Silverdal som minimerar ianspråktagandet av mark i kilen mellan järnvägen och E4.

Stäketvägen

Kommunen ställer sig bakom planerna på en breddning av Stäketvägen (väg 267) under förutsättning att kapaciteten i den slutliga lösningen inklusive trafikplatserna vid Rotebro och Stäket är tillräcklig och med beaktande av tillkommande bebyggelse.

Kraftledningsnät, Stockholms ström, CityLink

Som en del i en ring av kraftledningar runt Stockholm, CityLink, planeras en ny 400 kV-ledning mellan Hagby-Danderyd. Det är mycket angeläget att utbyggnaden av ett modernt ledningsnät runt Stockholm kan genomföras. Kommunen har accepterat det alternativ till dragning öster om Rösjön som föreslås, men bara under förutsättning att projektet i sin helhet kan genomföras, det vill säga att bland annat befintliga ledningar genom Törnaskogen, Häggvik, Edsberg och Sjöberg avvecklas. Kommunen och Svenska Kraftnät, Vattenfall och Fortum har kommit överens om att dessa ledningar avvecklas och att en ny ledning i form av markkabel dras öster om Rösjön.

Fram till dess att markkabeln tas i bruk kvarstår befintliga 220 kV-ledningar som en del av stamnätet och utgör därmed riksintresse för energidistribution. När ovanstående befintlig kraftledning avvecklats tillgodoses riksintresset i översiktsplanen genom befintlig kraftledning väster om Viby samt den nya kraftledningen i form av markkabel öster om Rösjön.

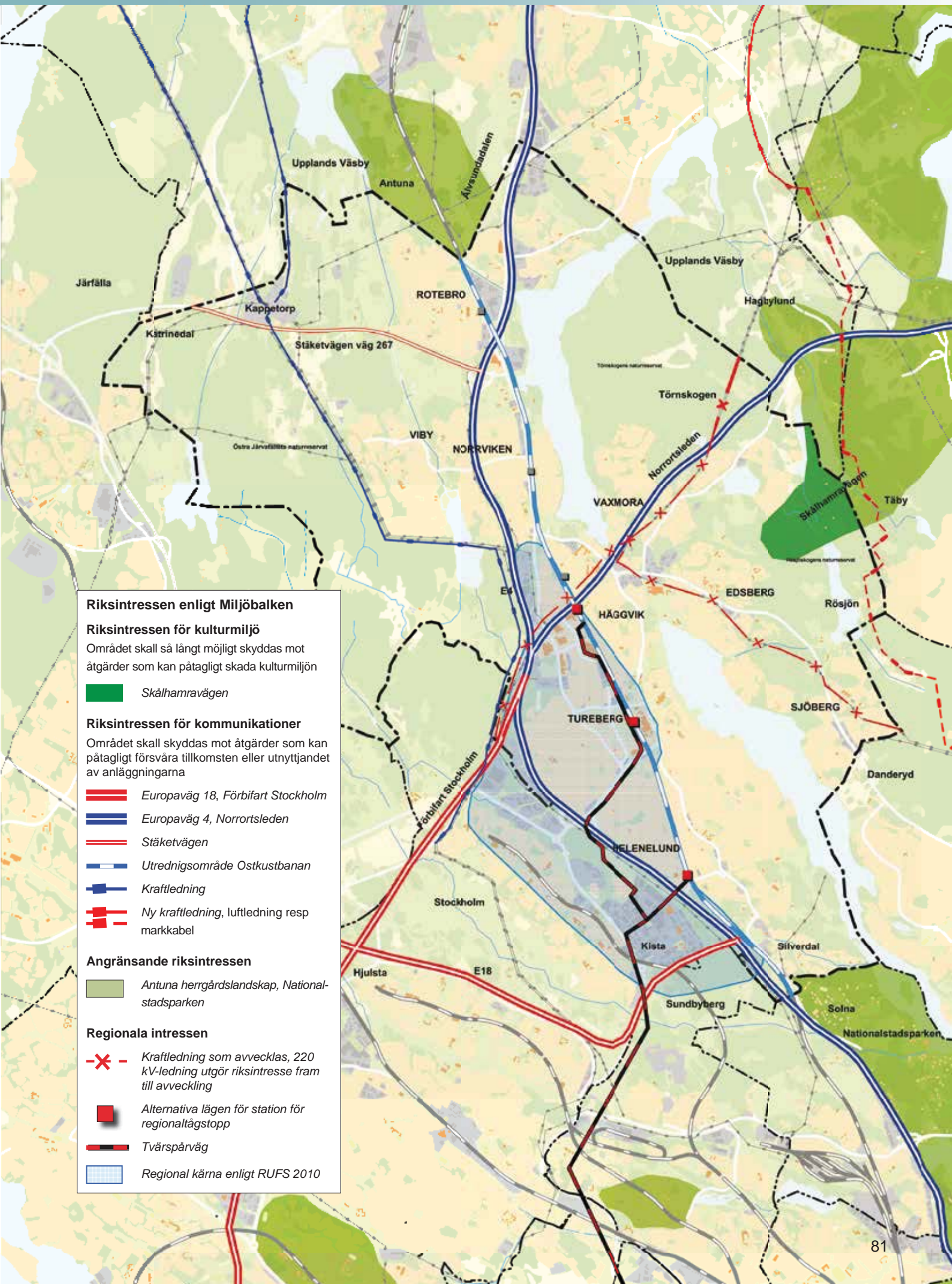
Skålhamravägens kulturmiljö

Skålhamravägen är en av landets mest komplexa järnåldersmiljöer. Området berör främst Sigtuna, Täby och Upplands Väsby kommuner men sträcker sig även vidare in i Sollentuna. Åtgärder får inte vidtas som hotar områdets kulturvärden. Områdets kulturvärden beskrivs bl. a. i Kulturmiljöplanen.

Totalförsvaret

Områden som är av riksintresse för totalförsvaret skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Kommunen berörs av influensområdet för riksintresset väderradarstationen vid Stockholm-Arlanda flygplats. I plan, bygglov och ärenden som avser byggnader och andra objekt högre än 20 meter över mark belägna utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska samråd ske med Försvarmakten.

Riksintressen enligt Miljöbalken

Riksintressen för kulturmiljö

Området skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön

 Skälhamravägen

Riksintressen för kommunikationer

Området skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna

 Europaväg 18, Förbifart Stockholm

 Europaväg 4, Norrortsleden

 Stäketvägen

 Utredningsområde Ostkustbanan

 Kraftledning

 Ny kraftledning, luftledning resp markkabel

Angränsande riksintressen

 Antuna herrgårdsskapslandskap, Nationalstadsparken

Regionala intressen

 Kraftledning som avvecklas, 220 kV-ledning utgör riksintresse fram till avveckling

 Alternativa lägen för station för regionaltågstopp

 Tvärsparväg

 Regional kärna enligt RUF 2010

Riktlinjer för mark- och vattenanvändningen

Riktlinjer för mark- och vattenanvändningen

De regionala målen i RUF 2010 utgör mål för översiktsplanen, vilket beskrivs i *inledningen, sid 4*. På följande uppslag redovisas övergripande och områdesspecifika riktlinjer. Till hjälp att tolka riktlinjerna finns sidhänvisningar till relevant avsnitt i den beskrivande texten i föregående kapitel, *Allmänna intressen*.

En sammanställning av andra gällande planer och dokument som har eller kan ha inverkan på plane-

ringen av den fysiska miljön redovisas på ett eget uppslag.

Utöver målen och riktlinjerna finns bl a nationella miljökvalitetsmål samt miljökvalitetsnormer.

Målen tillsammans med riktlinjerna är viktiga för utvecklingen av Sollentuna till ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt långsiktigt hållbart samhälle.

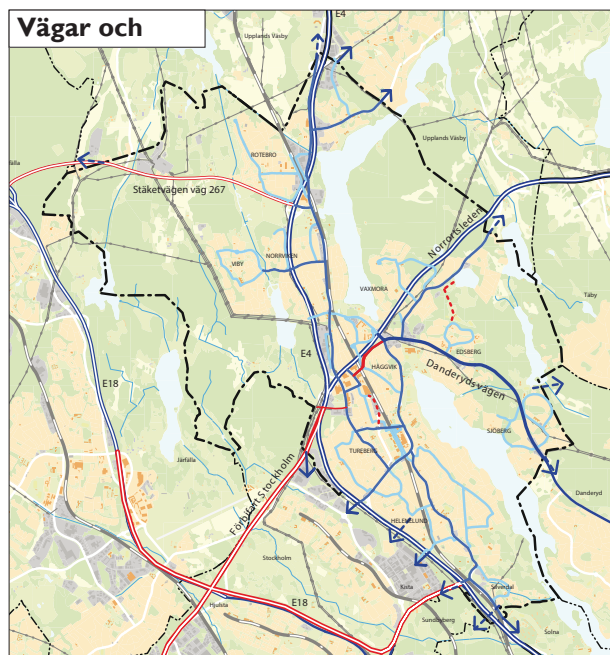
Övergripande riktlinjer

- De centrala delarna samt kommunalscentra med god kollektivtrafik ska förtäta med en hög grad av funktionsblandning. (sid 14 - , sid 24 -)
- En tät och funktionsblandad bebyggelse bidrar bland annat till kortare resor och ett gott underlag för kollektivtrafik samt ger förutsättningar för en utbyggnad av fjärrvärmenätet och system för fjärrkyla. (s 50 m fl)
- Tidigare trafikleder och ingenmansland ska utvecklas till urbana spridningskorridorer, huvudgator ska kantas av arbetsplatser och bostäder. (sid 14 - , sid 24 -)
- Bebyggelse och infrastruktur ska placeras, utformas och förvaltas så att klimatpåverkan begränsas och med hänsyn till **en-tvågradig**-global uppvärmning. (s 50 m fl)
- Kommunens rika och varierade näringsliv ska tas till vara och utvecklas.
Befintliga arbetsplatsområden ska värnas. Verksamheter som är sysselsättnings- och besöksstata ska lokaliseras i goda kollektivtrafiklägen, i första hand i kommunalscentra. (s 40)
- Kommunal service, såsom förskolor och omsorgsboenden ska integreras i övrig bebyggelse. (s 18)
- Sollentuna ska vara tillgängligt för alla. (s 16)
- Funktions- och åldersblandade miljöer ska eftersträvas. Den fysiska miljön ska utformas för att förebygga brott och otrygghet. (s 16)
- Kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska värnas. (s 22), 38, 64)
- Grönstrukturens funktion i bebyggelsen ska tas till vara och utvecklas. (s 20)
- Huvudvägnätet inom kommunen ska vara kapacitetsstarkt med god framkomlighet och utformningen anpassas till planerad stadsbyggnadskaraktär.
- Inom kommundelarna ska lokalgatorna vara utformade så att cyklisterna och gående prioriteras och för låga hastigheter. Sekundärvägnätet ska möjliggöra busstrafik. (s 46 -)
- Närdrottsplatser ska utvecklas i varje kommunal för skolidrott och spontanidrott. Sollentunavallen och sportfältet i Edsberg ska utvecklas.
Idrotts- och fritidsanläggningar ska utformas för att möjliggöra samutnyttjande mellan olika verksamheter och omgivande bebyggelse. (s 19)
- Plats ska reserveras för återvinningscentral (s 51)
- Det ska gå att uppföra byggnader i princip var som helst inom den samlade bebyggelsen samtidigt som en god ljudmiljö uppnås.
De tysta områdena i de gröna kilarna ska värnas mot buller. (s 54 -)
- Stadsbebyggelse och planering ska, där det är möjligt, utnyttjas i syfte att skapa tystare miljöer och bättre luftkvalitet. Möjligheterna att på detta sätt lösa problemen är begränsade. Kommunen ska därför målmedvetet arbeta för att påverka alla aktörer att åtgärda problemen vid källan. (s 54 -)
- Kommunens rika utbud av välbevarade kulturlandskap och naturreservat ska göras mer tillgängligt. (s 63 -)
- Sjöar och vattendrag ska ha god vattenkvalitet och ett rikt växt- och djurliv. De olika vattendragens och sjöarnas karaktär och värden ska bibehållas och utvecklas. Vattenkvalitet och naturvärden ska inte försämrats jämfört med situationen 2012. (s 73 -)
- För radon, elektromagnetiska fält, mobiltelefonstrålning m m ska de riktlinjer och gränsvärden som statliga myndigheter fastställer tillämpas. (s 54, s 58 -)
- I planeringen ska barn- och folkhälsoperspektivet beaktas. (s 17)

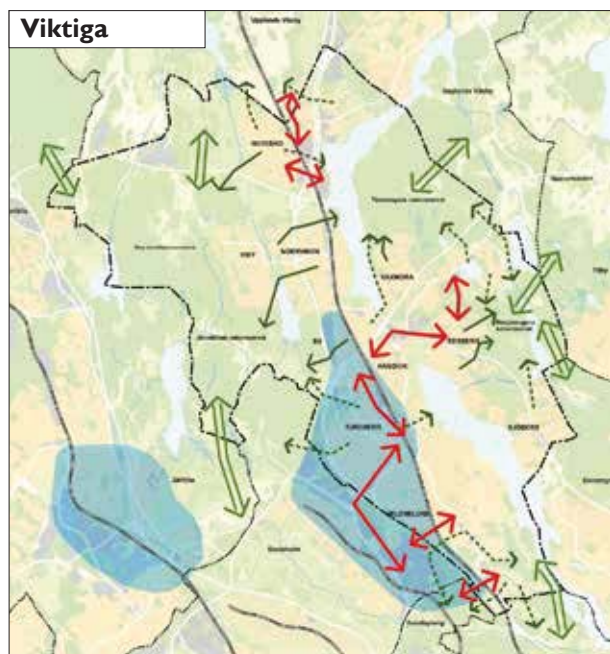
Vänster sida: Sollentunavägen vid Sollentuna centrum.

FOTO: ANDERS ROLFSSON

Områdesspecifika riktlinjer

- Befintliga gång- och cykelvägskopplingar resp kopplingar som ska stärkas. Det övergripande gång- och cykelvägnätet ska främst byggas ut längs med bilhuvudvägnätet. (s 46)
- Vägar avsedda för trafik med start- och målpunkter utanför kommunen (s 48)
- Huvud- respektive sekundärvägnät (s 48)

- Förslag till regional stadskärna i RUFS 2010 (s 24)
- Viktiga urbana spridningskorridorer som ska stärkas (s 24 -)
- Befintliga stråk mellan bebyggelsen och naturområden resp stråk som ska stärkas (s 46, 64 -)
- Viktiga samband i de gröna kilarna (s 63)

Stadsmiljö. Tätt bebyggelse med blandade funktioner, bostäder, verksamheter, service, torg och parker ska utvecklas i överensstämmelse med beskrivningar och illustrationer i avsnitten *Bebyggelsens kvaliteter och innehåll* samt *Bebyggelseutveckling*. (s 14 -, 24 -)

Den övriga bebyggda miljön, stadsbygden, bestående av bebyggelse, parker, närmatur m m (s 14 -)

Villastädernas karaktär ska bevaras och utvecklas. Förtätning på vissa håll men medvetet. Bevara på andra håll. Utveckla lokal småskalig närservice. Tomter under 800 kvadratmeter ska inte tillkomma generellt, utan föregås av planläggning. (s 38). Parkering och områden för närrecreation ska tas till vara och utvecklas. (s 20)

Huvudgator som ska utvecklas med alléplanteringar och cykelvägar samt i lämpliga avsnitt kantas av byggnader som bildar gaturummet, med i första hand verksamheter men också med ej störningskänsliga bostäder. (s 24 m fl)

Platser där landmärken, i form av utmärkande byggnader, konstverk eller verksamheter är lämpliga (s 25)

Verksamheter som kan vara störande (s 40)

Villamiljöer som ska bevaras enligt Kulturmiljöplanen (sid 22), s 38)

Reservat för **spårväg respektive stråk för stombusslinje** (s 28, s 46, s 80)

Utredningsområde för järnvägsspår (s 28, s 80)

Befintlig pendeltågstation respektive alternativ för utbyggd station. Gång- och cykelvägarna till pendeltågsstationer och busshållplatser ska vara bekväma och trygga. (s 28, s 46, s 80)

Ny vägförbindelse mellan N Malmvägen (Turebergs allé) och Danderydsvägen samt ny eller ombyggd förbindelse Knistavägen - N Kolonnvägen (s 48)

Naturområden utanför bebyggelsen som i huvudsak ska behållas (s 20, s 63)

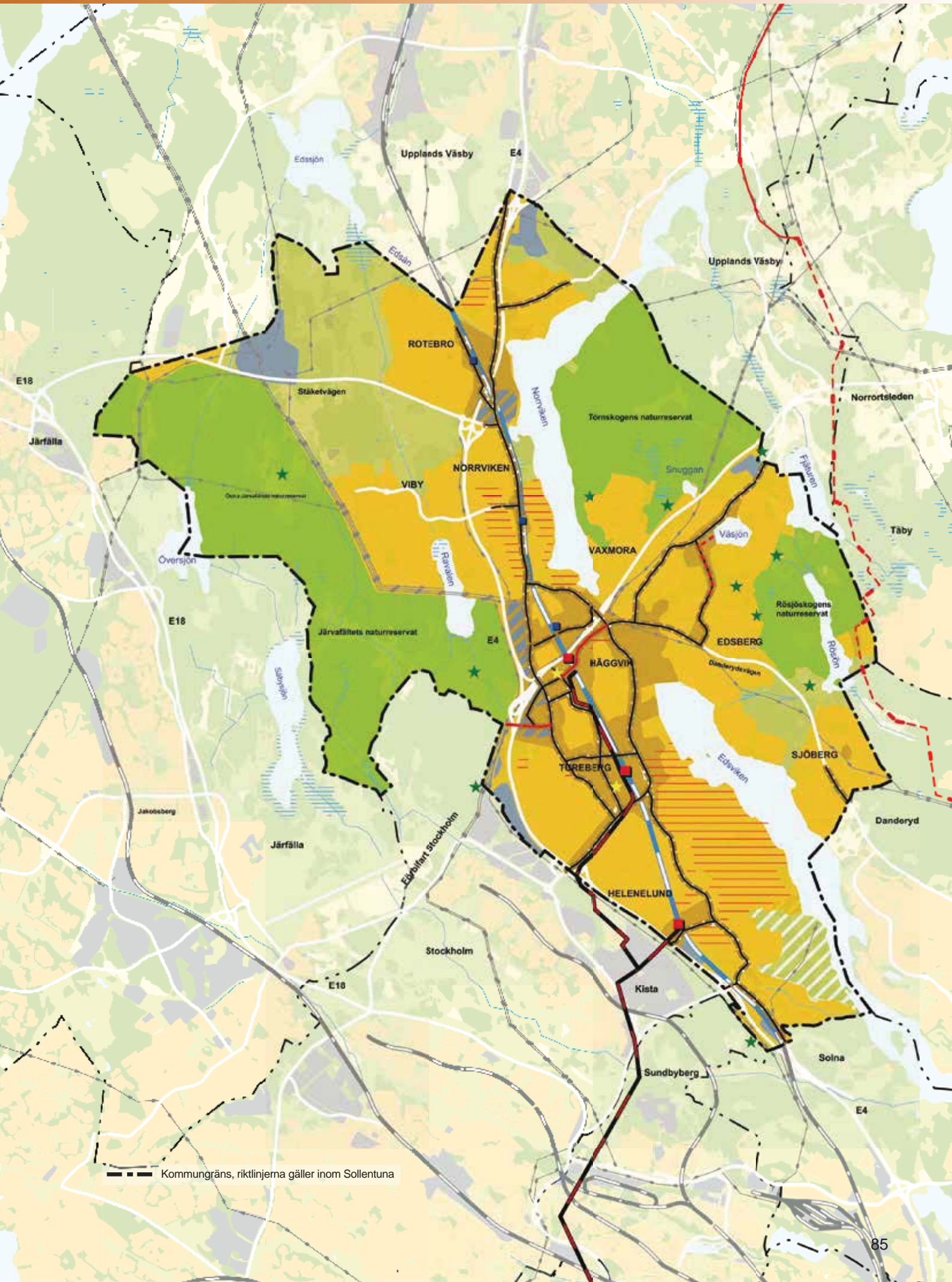
Befintliga och nya naturreservat. Järvafältets karaktär som kulturlandskap, Törnskogens karaktär som vildmark och Rösjöskogens karaktär som fritidsområde ska behållas och utvecklas. (s 63)

~~Område där naturreservat ska utredas~~ (s 63)

Entréplats till naturområden ska utvecklas och stärkas. (s 20, s 64 -)

Sjöarnas olika karaktär och värden ska bibehållas och utvecklas. Den ekologiska statusen behöver förbättras särskilt för Norrviken, Edsån och Edsviken. Miljö kvalitetsnormerna från 2009 måste dock omprövas för dessa tre vattendrag – med avseende på kvalitetskrav och tidpunkt då kvalitetskravet ska vara uppfyllt (sid 73 -)

Reservat för ny kraftledning (markkabel) (s 50, 80)

--- Kommungräns, riktlinjerna gäller inom Sollentuna

Gällande planer

Fördjupningar av översiktsplanen, detaljplaner etc

Ej planlagda områden

Inom delar av kommunen finns sammanhållen bebyggelse, dvs bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark, där detaljplan eller planer med byggnadsreglerande bestämmelser saknas. Som stöd för bygglovsprövningen inom dessa områden är de riktlinjer som formuleras i översiktsplanen av stor betydelse. All ny bebyggelse bör emellertid föregås av detaljplan. ~~För vissa av dessa områden föreslås att de riktlinjer som formulerades i föregående kommunplan (antagen 1988) i huvudsak ska fortsätta att gälla.~~ Därmed kan bygglov övervägas i de fall riktlinjerna ger relevant stöd.

Avstyckningsplaner

Inom flera av befintliga villaområden gäller idag avstyckningsplaner antagna på 1920- och 30-talen som i stort sett saknar byggnadsreglerande bestämmelser. Några av dessa har upphävts, ersatts av nya detaljplaner eller försetts med tilläggsbestämmelser som ger större möjligheter att styra bebyggelsen. Återstående avstyckningsplaner bör ändras på motsvarande sätt. Områden med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt Kulturmiljöplanen prioriteras.

Fördjupning av översiktplan

Följande områdesplaner eller fördjupningar av översiktplaner föreslås fortsätta att tillämpas som en del av översiktplanen. Om de tidigare fördjupningarna i något avseende inte överensstämmer med översiktplanen gäller översiktplanens riktlinjer.

Eriksberg - Fågelsången (1987)

Rotebro C (1992)

Östra Häggvik (1991)

Den fördjupade översiktplanen för Östra Häggvik (1991) föreslås endast fortsätta att tillämpas enligt ovan inom markerat område på vidstående karta. Övriga delar av den fördjupade översiktplanen ersätts helt av riktlinjerna i översiktplanen.

Kulturmiljöplan 1993-02, med tillägg 2002

I kulturmiljöplanen redovisas riktlinjer för värdefulla byggnader och miljöer som bör bevaras.

Sektorsplaner och styrdokument

Utöver de rekommendationer och riktlinjer som redovisas i översiktplanen finns andra mål och styrdokument som påverkar den fysiska miljön men som inte är riktlinjer eller en del av översiktplanen. Ett urval av dessa listats här.

Markanvisningspolicy (2012-06)

Avfallsplan 2009-2020 (KF 2008)

Kommungemensam plan för avfallshantering. Revideras under 2012 -2013.

Dagvattenpolicy (KF 2002-01)

Anger riktlinjer för hantering av dagvatten så att påverkan på sjöar, vattendrag och grundvattenmagasin minimeras.

Energiplan (KF 2005-09)

Handikappolicy (KF 2010-06)

Handlingsprogram mot klotter och annan skadegörelse (KF 2004-09)

Programmet syftar till att minska klotter och annan skadegörelse i kommunen.

Klimatstrategi (KF 2010)

Strategin för kommunens klimatarbete syftar till att minska utsläppen av växthusgaser genom att bidra till att sprida och öka kunskapen om klimatpåverkan, skapa förutsättningar för klimatsmarta val, minska klimatpåverkan från kommunens egna verksamheter samt även anpassning till den klimatförändring som sker.

Naturvårdsplan (KF 1991-12)

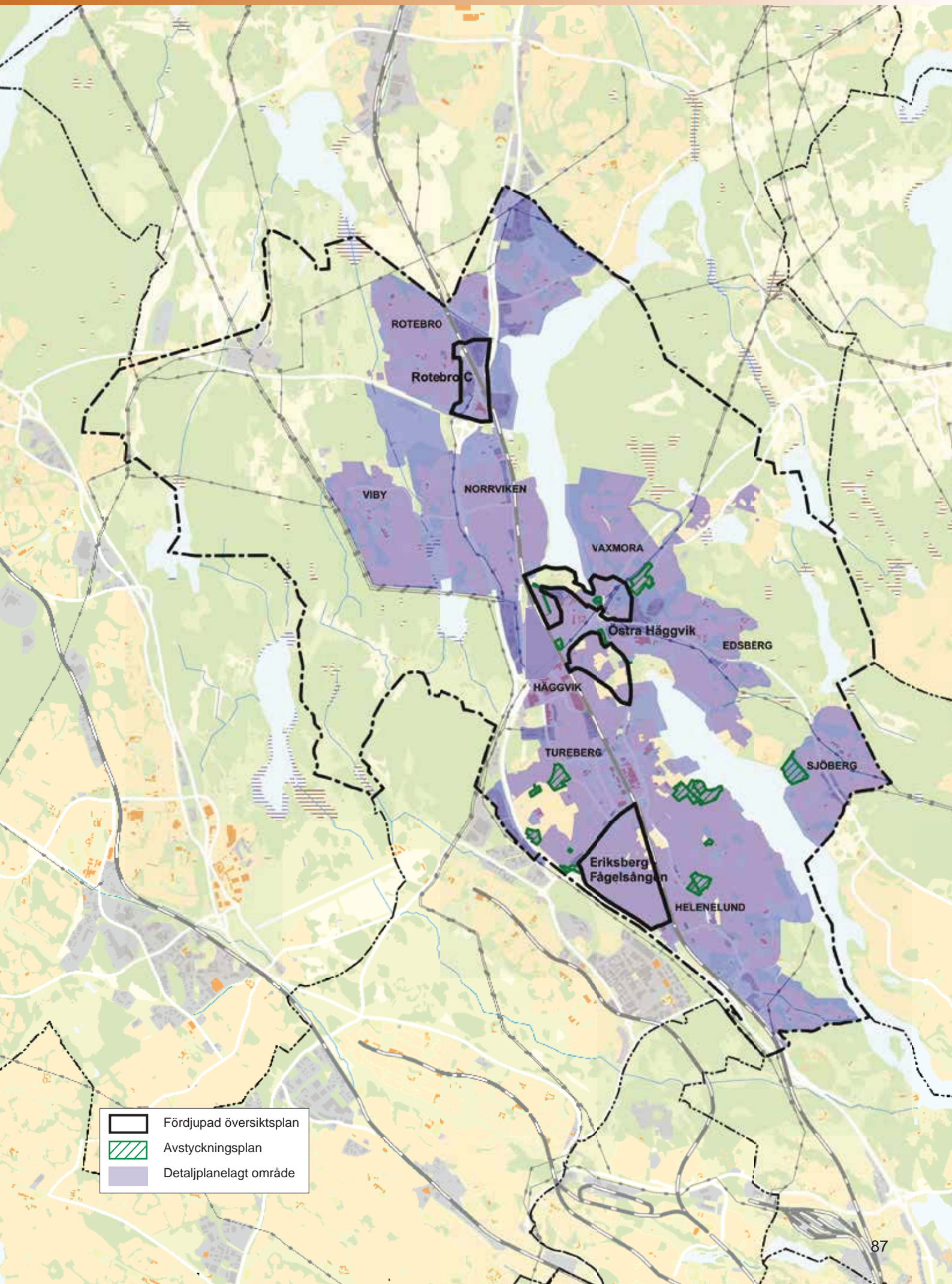
Näringslivsstrategi (KF 1998-09)

Näringslivsstrategin syftar till att stärka det lokala näringslivet genom att medverka till bästa möjliga betingelser för befintliga företags verksamhet och fysiska utveckling i kommunen.

Riktlinjer för kommersiell skyltning (MBN 2011-04)

Riktlinjer och råd om skyltning.

Räddningstjänstplan (KF 2005-03)

- Fördjupad översiktsplan
- Avstyckningsplan
- Detaljplanelagt område

Detta avsnitt (sid 89-91) ingår inte i granskningen till aktualitetsförklaringen. Det ska enbart läsas som en utvärdering av originalversionen av översiktsplan 2012-12-12.

Utvärdering

På följande uppslag följer en kort redogörelse av kommunens bedömning, utifrån det arbete som gjorts med översiktsplanen, av om det är möjligt att klara åtagandena som beskrivs i den regionala utvecklingsplanen, RUFSS 2010.

Utvärdering mot åtaganden i RUFSS 2010

För att nå målen i regionplanen, RUFSS, föreslås i planen ett antal strategier, som bryts ner i planeringsmål och slutligen åtaganden för regionen. Här följer en kort redogörelse av strategierna och Sollentunas bedömning, utifrån det arbete som gjorts med översiktsplanen, av om det är möjligt att klara respektive åtagande. Endast de åtaganden som är relevanta för den fysiska planeringen har tagits med. Hela RUFSS finns tillgänglig på regionplanekontorets webbplats www.tmr.sll.se.

Strategi: Öka uthållig kapacitet och kvalitet inom utbildningen, transporterna och bostadssektorn

Förvalta och utveckla befintliga resurser. Förbättra kapacitet och kvalitet.

Åtagande: Anpassa bostadsbyggandet i alla kommuner till den långsiktiga efterfrågan i regionen

Inom ramen för översiktsplanen är det möjligt att fram till 2030 klara RUFSS alternativ hög, 450 lägenheter.

Åtagande: Utveckla en attraktiv och kapacitetsstark kollektivtrafik som är tillgänglig för alla

Det finns utrymme reserverat för utbyggnad av tvärsparväg och en regional bytespunkt för tåg är möjlig att åstadkomma. Väl utvecklade tvärförbindelser ger förutsättningar för en bra stamnätstrafik. Däremot hyser Sollentuna farhågor för att det radiella spårsystemet med pendeltåg, även med en utbyggd Citytunnel, på sikt får kapacitetsproblem. Även om vi utgår från att kommunen tillsammans med Trafikverket kommer att lösa frågan om hur riksintresseanspråket sex spår ska tillgodoseas finns en stor osäkerhet om huruvida kapaciteten kommer att utvecklas i takt med efterfrågan.

Åtagande: Öka vägkapaciteten i kritiska avsnitt, samt styra och begränsa efterfrågan

Med Förbifart Stockholm utbyggd till Häggvik och

Ståketvägen breddad till tre eller fyra körfält, vilket är åtgärder kommunen ställer sig bakom, är det övergripande vägnätet väl utbyggt genom Sollentuna. Problem kommer att kvarstå i några knutpunkter och eventuellt på länken Häggviksleden, om inte ytterligare åtgärder vidtas utöver de som ingår i aktuella projekt. Framför allt behöver Häggviks trafikplats kapacitetsförstärkas men även i Rotebro befarar vi problem på sikt.

I så stor utsträckning som är möjlig kommer översiktsplanens riktlinjer om kollektivtrafiknära bebyggelse, livskraftiga kommunalscentra och ökad tillgänglighet för gång- och cykeltrafik att bidra till minskad efterfrågan på vägutrymme.

Strategi: Utveckla idéer och förnyelseförmåga

Skapa generella förutsättningar och robusta miljöer för förnyelse, innovationer och entreprenörskap.

Åtagande: Stimulera täta och kunskapsintensiva miljöer

Sollentuna ställer sig bakom idén och planerar för en utveckling av den regionala kärnan Kista - Häggvik och vi värnar också om de befintliga verksamhetsområdena i kommunen som är värdefulla för att nyföretagande ska kunna etableras, men kunskapen behöver ökas om hur kommunen genom fysisk planering kan bidra till att uppfylla åtagandet.

Strategi: Säkra värden för framtida behov

Förvalta och utveckla kultur-, rekreations- och naturvärden samt värden i den bebyggda miljön. Utveckla effektiva tekniska försörjnings- och transportsystem som minskar klimatpåverkan. Hushålla med naturresurser.

Åtagande: Säkra och utveckla värdena i mark- och vattenlandskapet

Sollentuna har haft en långsiktig strategi för att säkra och utveckla värdena i de stora rekreationsområdena i kommunen, strategin lades fast redan i ÖP 1988. Inom den bebyggda delen ska tillgången till grönytor säkras genom den tematiska fördjupning som ska arbetas fram. Ett långsiktigt arbete för att klara miljö kvalitetsnormerna för vatten pågår.

Åtagande: Begränsa transporternas negativa påverkan

I Sollentuna består den negativa påverkan huvudsakligen av bullerstörning, luftföroreningar och risk.

Vänster sida: Bostadshus i Häggvik.

FOTO: JAN ENFORS

Detta avsnitt (sid 89-91) ingår inte i granskningen till aktualitetsförklaringen. Det ska enbart läsas som en utvärdering av originalversionen av översiktsplan 2012-12-12.

I översiktplanen visas att kommunen bara i begränsad utsträckning har möjlighet att påverka dessa faktorer. I alla tre fallen behövs åtgärder vid källan, när det gäller buller, däck, beläggning, nya vagnar på järnvägen m m och när det gäller risk större krav på behållare och en diskussion om infrastrukturens huvudfunktion.

Åtagande: Anpassa regionen till klimatförändringarna
Sollentuna bedömer att nödvändiga anpassningar ryms inom planen.

Åtagande: Effektivisera energiförsörjningen och ställ om till förnyelsebara energikällor

Sollentuna har en hög andel fjärrvärmeförsörjning och planerar för detta även i nya områden.

Åtagande: Öka energihushållningen

Bebyggelse i kollektivtrafikhärlägen bidrar till hushållning. Övergripande riktlinjer utgör en vägledning för hur frågan ska hanteras i kommande detaljplanering.

Åtagande: Expandera, förstärk och koppla samman försörjningssystemen

Plats reserveras för ny 400 kV kabel öster om Rösjön i enlighet med förslag i utredningen Stockholms Ström. Kommunen har tecknat överenskommelse om kraftledningen och bidragit till finansieringen.

Åtagande: Förbättra avfallshanteringen och öka återvinningsgraden

Utformning och mål för producentansvaret innebär ett problem. Det är svårt att hitta lämpliga platser för återvinning och svårt att få den att fungera på ett miljömässigt tillfredsställande sätt. Kommunen arbetar aktivt med frågan och har uppnått en hög återvinningsgrad.

Åtagande: Säkra dricksvattenresurserna

Reservvattentäkterna inom kommunen kommer att skyddas.

Åtagande: Säkerställ platser för anläggningar i logistiskt goda lägen

En viktig regional fråga där Sollentuna har begränsade resurser för att klara framtida nya åtaganden.

Strategi: Vidareutveckla en tät flerkärnig region

Eftersträva en koncentration av boende, verksamheter och funktioner genom en flerkärnig och tät region, såväl inom Stockholms län som i östra Mellansverige.

Åtagande: Utveckla stadsstrukturen i östra Mellansverige med spårtrafiken som grund

Frågan behandlas i kommande fördjupning av översiktsplanen med avseende på Ostkustbanan.

Åtaganden: Utveckla regionala stadskärnor i stockholmsregionen.

Det finns stöd för det i översiktsplanen.

Åtaganden: Utveckla trafiknät som stödjer stockholmsregionens flerkärnighet

Planen innehåller nödvändiga reservat för alla nu kända behov av förbättrad infrastruktur i anslutning till kärnan Kista/Häggvik.

Åtagande: Gör bebyggelsestrukturen tätare och mer variationsrik

Sollentuna går från att ha byggt ca 50 % flerbostadshus under andra halvan av 1900-talet till 80 % flerbostadshus fram till 2030 och därefter sannolikt ännu större andel. Vi skapar också i de planer som tas fram, möjligheter till stor variationsrikedom, även om marknaden för utbyggnad av verksamheter varit svag de senaste årtiondena. Att vara restriktiv med omvandling av fler verksamhetsområden och att kräva viss andel verksamhet i nya detaljplaner, används som kommunala styrmedel för att få variationsrika miljöer.

Åtagande: Skapa attraktiva stadsmiljöer med torg, parker och grönområden

Riktlinjer om detta har stort utrymme i planen.

Åtagande: Skapa förutsättningar för en dynamisk kvällsekonomi i regionens stadskärnor

På samma sätt som med verksamheter (se ovan) söker kommunen utforma planer så att de ska medge och locka till en aktivare kvällsmiljö.

Åtagande: Bevvara och utveckla de gröna kilarna

Huvuddelen av kilarna inom Sollentuna är eller föreslås som reservat och kommer därmed också att få skötselplaner som bidrar till en positiv utveck-

Detta avsnitt (sid 89-91) ingår inte i granskningen till aktualitetsförklaringen. Det ska enbart läsas som en utvärdering av originalversionen av översiktsplan 2012-12-12.

ling. I Sollentuna är det i första hand runt Stäketvägen som en viss osäkerhet fortfarande finns kring kilarnas utveckling och kring hur en önskvärd utbyggnad ska förenas med de gröna värdena. I övrigt finns det några mindre skillnader i kommunens uppfattning om utbredningen av kilarna jämfört med RUF. Det är också i högsta grad en mellan-kommunal fråga eftersom planering pågår både i Upplands Väsby och Järfälla.

Åtagande: Utveckla tillgängligheten till stränder

Någon stor förändring är inte planerad. De flesta stränderna i Sollentuna är tillgängliga och där så inte är fallet finns det gammal villabebyggelse där inga planer föreligger att förändra situationen.

Strategi: Stärk sammanhållningen

Förstärk processer för en sammanhållen region med en social och kulturell mångfald – bryt segregande processer.

Åtagande: Skapa attraktiva och varierande boendemiljöer inom regionens delmarknader

Överensstämmer med planens riktlinjer. Insikten om att segregationsprocesser drivs av majoritetsbefolkningens flytt från vissa områden understryker vikten av att eftersatta områden rustas upp. I den västra delen av Sollentuna centrum, Västra Tureberg, pågår i detta syfte en förnyelse av såväl bebyggelsen som gator och parkstråk.

Åtagande: Gör befintliga mötesplatser mer attraktiva och skapa nya mötesplatser spridda inom regionen

För att mötesplatser ska bidra till sammanhållningen behöver de locka besökare från olika delar av samhället. Det fordrar bland annat att kommunikationerna till mötesplatserna upplevs som trygga. Handelsplatser kan vara sådana mötesplatser även om de inte bjuder in till någon djupare kontakt människor emellan. Skolan, arbetsplatsen, föreningslivet med flera platser bidrar till djupare kontakter. I Sollentuna centrum färdigställdes under 2009 ett nytt allaktivitetshus, döpt till Satelliten, som är tänkt att fungera som en mötesplats för barn, ungdomar och vuxna från kommunens alla delar. Samtidigt pågår arbetet med att rusta upp torg och parker med syftet att skapa attraktiva mötesplatser. Edsbergsparken kan ses som exempel på en sådan park. Upprustningen av Malmparken, inom ramen

för förnyelsen av Västra Tureberg, är avsedd att skapa en mötesplats som attraherar fler än de närboende.

Åtagande: Undanröj hinder för att alla människor tryggt ska kunna vistas och resa i regionen

Detta är en tydlig ambition i planen och åtgärder vidtas redan nu i kommunen med att förbättra tryggheten i det offentliga rummet.

Åtagande: Skapa strategiskt placerade landmärken i regionens stadskärnor

Planen anger platser för detta.

Strategi: Frigör livschanser

Ta bort barriärer så att människor kan tillvarata sin fulla livspotential.

Åtagande: Utveckla tilliten till det offentliga

Ett viktigt åtagande, som när det gäller den fysiska planeringen, handlar om att alla ska uppleva att de blivit hörda och fått ge sina synpunkter på de förslag som tagits fram, även om beslutet går dem emot. Frågan hanteras inte konkret i översiktsplanen, men Sollentuna arbetar aktivt för att utveckla dialogen med medborgarna i all planering.

Åtagande: Följ upp integration och utanförskap i hela regionen

Förhoppningen är att översiktplanens stadsbyggnadsidé långsiktigt ska bidra till att åtagandet uppfylls.

Sidan 93-95 ersätts av infogade dokument (efter sidnumrering 104): 2016-0601 KS-3 Uppdrag att revidera gällande översiktsplan i relevanta delar.

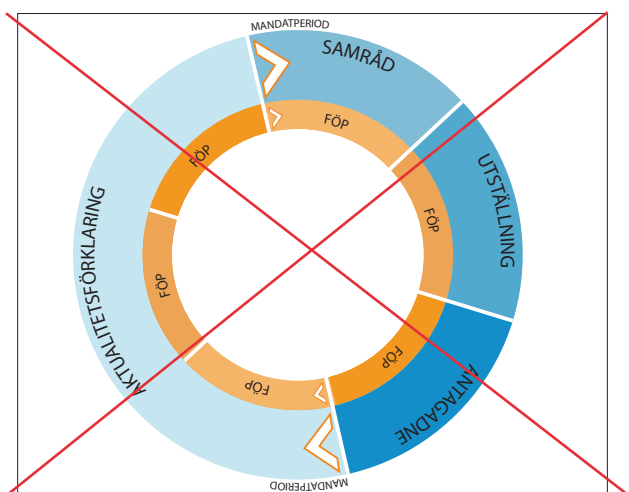
Fortsatt planering

Rullande översiktlig planering

Den översiktliga planeringen av den fysiska miljön i kommunen tar inte slut i och med att översiktsplanen blir klar och antas av kommunfullmäktige. Fler planeringsinsatser och genomförande och uppföljning av förslag i översiktsplanen återstår. Nya planeringsanspråk, idéer och mål tillkommer och som måste hanteras kontinuerligt och som också kan påverka innehållet i översiktsplanen.

Översiktsplanen redovisar förslag till kommande planeringsinsatser och fördjupningar som fortsättning av planeringsarbetet och genomförandet av planen. Fördjupningar av översiktsplanen föreslås fram i s k rullande planering som tematiska eller geografiska fördjupningar och tillägg till översiktsplanen.

Med en geografisk fördjupning av översiktsplanen kan ett tillägg eller ändring av planen göras för ett specifikt geografiskt område, exempelvis en kommundel. Med en tematisk fördjupning görs tillägget eller ändringen för del av eller hela kommunen men avgränsas till en eller ett par frågor, ett tema, exempelvis grönstruktur eller arkitektur.

Figur rullande planering[†]

Rullande planering innebär en helt ny planeringsprocess där man inte försöker lösa alla frågor på en gång i en heltäckande översiktsplan utan där översiktsplanen mer är resultatet av ett kontinuerligt planeringsarbete.

Översiktsplanen kan i denna process vid jämna tillfällen aktualitetsförklaras tillsammans med fördjupningarna och/eller fördjupningarna arbetas in i en ny uppdaterad översiktsplan.

[†] Baserad på figur från Boverket

Följande fördjupningar av översiktsplanen föreslås inledas omedelbart:

Östkustbanan

Länsstyrelsen och Trafikverket har meddelat anspråk på att riksintresset Östkustbanan även ska omfatta ytterligare två järnvägsspår längs befintlig bana. I översiktsplanen redovisas Östkustbanan och riksintresseanspråket som utredningsområde (sid 28). Trafikverket kommer att fortsätta arbetet med att precisera riksintresseanspråket i samverkan med kommunen. En tematisk eller geografisk fördjupning av översiktsplanen avses göras för Östkustbanan när detta arbete är klart. I fördjupningen kan kommunen pröva hur kommunen kan tillgodose riksintresset mot det nya underlaget och till om översiktsplanen behöver revideras, exempelvis angående den föreslagna utvecklingen av områdena kring stationerna, med hänsyn till preciseringen.

Områden som berörs är i första hand centrumområdena, framför allt Helenelund och Sollentuna centrum men även befintlig bebyggelse och lokalgotar invid övriga delar järnvägen. Fördjupningen föreslås även behandla placering och plats för station för regionaltågstopp, förutsättningar för tvärspråvägens fortsättning till Sollentuna centrum och Häggvik samt behov av nya entréer till pendeltågstationerna i Södra Häggvik och Helenelund.

Urban grönstruktur

Grönstrukturens funktion i den bebyggda miljön och hur, och i vilka delar, den bäst tas tillvara och utvecklas föreslås utredas i en tematisk fördjupning av översiktsplanen (sid 20 och sid 66). Även de naturområden i den obebyggda miljön som inte är naturreservat kan komma att omfattas av fördjupningen.

Gällande fördjupningar

I översiktsplanen anges att tre stycken fördjupningar av tidigare översiktsplaner ska förstärka tillämpas i de avseenden de överensstämmer med översiktsplanens riktlinjer. Dessa fördjupningar är nu över 20 år gamla varför det inför nästa aktualitetsförklaring av översiktsplanen bör läggas särskild vikt vid att på nytt pröva dessa planers aktualitet.

Tidplan för fördjupningar

Fördjupning Östkustbanan påbörjas 2012 och beräknas vara klart 2014.

Vänster sida: Edsviken sedd från Mjölkkällarberget.

FOTO: JAN ENFORS

Fördjupning Urban grönstruktur påbörjas 2013 och beräknas var klart 2014.

Andra planerings- och utredningsinsatser

I översiktsplanen anges att ett antal planer och styrdokument i olika frågor som mer eller mindre påverkar den fysiska miljön bör tas fram samt uppmärksammas en del planeringsfrågor som kommunen fortsatt ska arbeta med. Nedan listas några av de viktigaste. Bland övriga finns bl a markstrategi, trafikbuller och luftkvalitet.

Utvecklingsplan för den regionala kärnan

I översiktsplanen föreslås att en kommungemensamt utvecklingsplan för den regionala kärnan Häggvik = Sollentuna = Kista tas fram tillsammans med berörda kommuner. Initiativ till gemensamt planeringsarbete har delvis redan tagits i planeringsarbetet vid Helenelunds centrum och tvärbanans förlängning men bör utvidgas till att hantera hela kärnan. Arbetet pågår också inom ramen för Kista Science City och *Vision och strategi 2020* vilket kommunen följer och inom Tillväxt-, Miljö-, och Regionplaneringskontoret med bl a Handlingsprogram för regionala stadskärnor.

Sollentuna Arkitektur

Sollentuna Arkitektur är ett forum för arkitektur och stadsbyggnadsdiskussioner. Metoden är seminarier, föredrag och andra studier som presenteras i enkla gestaltningsdokument. Syftet är att skapa förvaltningsövergripande samtal.

Naturresevat Tegelhagsskogen

Tegelhagsskogen är redovisat som utredningsområde för naturresevat i översiktsplanen. Arbetet med syfte att ta fram ett förslag till naturresevat har inletts under 2012.

Trafikplanering

Sollentuna växer snabbt och bilresandet fortsätter att öka. Det innebär en ökad belastning på vårt gatunät. Svaga punkter i gatunätet behöver lokaliseras och lämpliga åtgärder utredas. Sollentuna måste också verka för ökad kollektivtrafikandel i resandet. Lokalt kan det ske genom att framkomligheten ökas och att en tidig utbyggnad av god kollektivtrafik främjas. Regionalt genom en ökad satsning på spårbunden, kapacitetsstark trafik.

Utredningsarbete har påbörjats med syfte att redovisa svaga punkter i gatunätet och förslag på åtgärder, förslag till principer för utbyggnad av ett huvudcykelnät med hög prioritet, utformning av bytespunkter och angöringsplatser med god komfort för cyklister samt hur god framkomlighet för busstrafiken ska säkras.

Kommunens intresse av en kapacitetsstark kollektivtrafik bevakas i det pågående arbetet med strategisk planering inom SL. Inom ramen för detta ska möjligheterna att den spårtrafik mellan de regionala kärnorna som regionplanen förespråkar också kan tillgodose den vision om spårtrafik till Väsjön/Edsberg som fullmäktige uttalat ses över.

Övrigt

Kunskapsläget om klimatets förändring med följder som ändrad havsnivå, ökade översvämnings- och skredrisker förbättras ständigt. Detta bevakas bl a i arbetet med åtgärdsplaner för kommunens klimatstrategi och därmed eventuellt kommande behov av uppdatering av översiktsplanens rekommendationer.

I samband med antagandet av översiktsplanen föreslås att Kulturmiljöplan för Sollentuna kommun ändras i enlighet med förslagen i översiktsplanen (sid 22).

Arbete med att utveckla och skapa livskraftiga kommundelscentrum har inletts med medborgardialoger i Helenelund och Tureberg och avses fortsätta med övriga kommundelar efterhand.

Fortsatt skötsel av naturresevat och arbetet inom Oxunda och Edsviken Vattensamverkan fortsätter inom etablerade arbetsformer.

Initiativ till hur kommunen kan arbeta för att göra naturen tillgänglig, utveckla och bevara vilostäderna, utveckla småskalig närservice, utveckla urbana spridningskorridorer, skapa förutsättningar för höga hus, utreda användningen av marken när kraftledningen mellan Hagby och Kronåsen resp Sjöberg läggs ned, uppfylla målet om 300 bostäder per år, vara aktiv för att skapa intresse för och initiera planläggning och genomförande i enlighet med föreslag och riktlinjer i översiktsplanen, bör tas som en del av det fortsatta planeringsarbetet.

Uppföljning av betydande miljöpåverkan

Miljöbalken innehåller bestämmelser om att kommunen ska övervaka och följa upp den betydande (negativa) miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen medför. Kommunens bedömning är att översiktsplanen och dess riktlinjer inte med automatik medför en sådan betydande negativ miljöpåverkan som lagstiftaren har tänkt på – planens slutliga konsekvenser är i hög grad beroende av efterföljande planering och beslut. Av detta följer att det är viktigt att miljösäkra fortsatt planering genom att, med översiktsplanen som grund, föra in miljö- och klimatfrågor in i planeringsprocesserna. Det är också viktigt att fördjupa översiktsplanen när det gäller strategiska miljö- och naturresursfrågor som att värna och utveckla grönstrukturen och att hantera anspråken på spårutbyggnader och byggelseutveckling längs Östkustbanan.

I Sollentuna finns miljöproblem och negativ miljöpåverkan som inte har en tydlig koppling till översiktsplanen och dess förverkligande. Detta gäller bland annat klimatpåverkan, påverkan på och kvalitet i sjöar och vattendrag och regional påverkan på förekomsten av luftföroreningar. Här är det viktigt att kommunen fortsätter att noga följa utvecklingen i miljön.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Detta avsnitt (sid 97-100) ersätts av infogade dokument (efter sidnumrering 104): Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse inför Sollentuna kommuns prövning av översiktsplanens aktualitet 2017-03-21.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Sollentuna kommun har överlämnat förslag till ny översiktsplan i samband med utställning enligt 4 kap 6 § plan- och bygglagen, PBL 1987:10. Länsstyrelsen har den 10 juni 2010 avgivit ett samrådsyttrande över en tidigare version av förslaget.

Vid utställningen begränsar Länsstyrelsen granskningen enligt 4 kap 9 § PBL 1987:10 till

om förslaget tillgodoser riksintressen enligt miljöbalken;

om förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm inte följs;

om frågor som angår två eller flera kommuner har samordnats på lämpligt sätt; och

om bebyggelse blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Nedanstående frågor kan leda till att Länsstyrelsen enligt 12 kap 1 § PBL 1987:10 / 11 kap 10 § PBL 2010:900 kommer att pröva kommunens beslut att anta detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Granskningsyttrandet ska enligt 4 kap 2 § PBL 1987:10 fogas till översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del ska det även anmärkas i den antagna planen.

Länsstyrelsen har under utställningstiden givit Försvarsmakten, Trafikverket Region Stockholm, Swedavia AB, Skogsstyrelsen, Svenska Kraftnät AB, Vattenfall Elddistribution AB och Vattenmyndigheten Norra Östersjöns vattendistrikt tillfälle att lämna synpunkter på förslaget till översiktsplan.

Länsstyrelsen har samordnat de statliga myndigheternas synpunkter som rör de frågor som tas upp i granskningsyttrandet.

Riksintressen enligt miljöbalken

Länsstyrelsen anser att kommunens tolkning av vad ett riksintresse innebär = att riksintresse fysiskt måste utformas så att det är förenliga med övriga riktlinjer i översiktsplanen, strider mot plan- och bygglagen och mot miljöbalkens bestämmelser i 3 kapitlet.

De områden som är riksintresse i Sollentuna kommun utgörs främst av anläggningar för kommunikationer och energidistribution. Bestämmelserna i miljöbalken innebär att dessa riksintressen ska

skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Riksintresset omfattar själva anläggningarna och även ett influensområde, vad gäller t.ex. buller, risk för olyckor m.m., där särskild hänsyn behöver tas vid planering och tillståndsprövning.

I detta sammanhang vill Länsstyrelsen uppmärksamma att en framtida utbyggnad kommer, när den aktualiseras, att föregås av planering enligt lagen om byggande av järnväg och väglagen respektive koncessionsprövning enligt ellagen, där kravet på miljöbedömning enligt miljöbalken aktualiseras och alternativa sträckningar och lösningar prövas.

Östkustbanan / riksintresse järnväg 3 kap 8 § Miljöbalken

Trafikverket har senast i beslutet 2010-11-17 om riksintressen för trafikslagets anläggningar ånyo redovisat Östkustbanan som en kommunikationsanläggning av riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken.

Trafikverket Region Stockholm hänvisar i sitt yttrande över utställningsförslaget till Trafikverkets riksintressebeslut och framhåller att riksintresset Östkustbanan även omfattar ett markbehov för ytterligare två spår på sträckan Karlberg – Märsta/Arlanda/Uppsala. Behovet av ytterligare spår grundar sig bland annat i ett generellt ökat transportbehov som kommer av regional tillväxt men även på att investeringar i järnvägssystemet i norra Sverige kommer att möjliggöra transporter som ökar behovet av kapacitet på Östkustbanan mellan Stockholm och Uppsala. Det finns också en strävan att öka järnvägens andel av transporter till och från Arlanda.

Arbetet pågår med att precisera riksintresset, och delresultat från arbetet har redovisats tidigare. Trafikverket framhåller i sitt yttrande att man inte har kunnat färdigställa arbetet och kommunicera detta med kommunen inom ramen för översiktsplanens utställning. I yttrandet redovisar Trafikverket en översiktlig illustration av en alternativ lösning med tunnelutbyggnad och det område som kan komma att påverkas av en tunnelutbyggnad, se bilaga. Trafikverket hävdar även fortsättningsvis att markanspråket för en utbyggnad med ytterligare två spår ska redovisas som riksintresse i översiktsplanen samt föreslår att det markområde som kan komma att påverkas av ett tunnelalternativ bör utgöras reserat för järnvägsändamål.

Vänster sida: Småhus i Östra Kvarnskogen.

FOTO: PETER HOLSTAD

Utställningsförslaget redovisar Östkustbanan som riksintresse för kommunikationsanläggning. Av förslaget, liksom vid tidigare samråd, framgår att kommunen bedömer att det inte är fysiskt möjligt att reservera mark för ytterligare två spår utan omfattande ingrepp och absolut inte miljömässigt acceptabelt. Kommunen anser att konsekvensbeskrivning är nödvändig och lika viktigt är att alternativ till två nya spår längs befintlig bana och möjligheten att köra tågen tätare utreds. Enligt utställningsförslaget avvaktar kommunen med ett ställningstagande till såväl fler järnvägsspår, regionalstågstopp och spårväg till dess att Trafikverkets utredning är klar.

Länsstyrelsen anser liksom Trafikverket att markanspråket för en utbyggnad från fyra till sex spår genom Sollentuna kommun ingår i riksintresset Östkustbanan. Samtidigt konstaterar Länsstyrelsen att översiktsplanens utbyggnadsscenarioer för kommundelarnas centrala områden invid järnvägen kommer att försvåras genom de markanspråk som en utbyggnad av Östkustbanan i markläge för med sig.

Någon klarhet i hur anspråken slutligt ska tillgodoses kommer emellertid inte föreligga inför antagandet av en ny översiktsplan. Länsstyrelsen anser därför att riksintresset Östkustbanan i översiktsplanen ska tillgodoses genom en inriktning som innebär att planering och byggande inte får omöjliggöra utbyggnad av ytterligare två spår i markläge, regionalstågstopp, tvärspårväg och tillhörande anläggningar. Ny bebyggelse bör ej heller tillkomma inom det markområde som aktualiseras vid en tunnelutbyggnad.

Länsstyrelsen anser att utbyggnads av kapaciteten på Östkustbanan är en mycket angelägen fråga att lösa och är beredd att medverka i fortsatt dialog med i första hand kommunen och Trafikverket.

Tillägg till Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen ser positivt på att riksintresset Östkustbanan i den nya översiktsplanen redovisas som utredningsområde med inriktningen att ett fortsatt planeringsarbete vidtar för att tillgodose behovet av framtida spårkapacitet i befintligt spårstråk. Kommunens förslag att därefter ändra översiktsplanen genom fördjupning eller tillägg är ett effektivt sätt att arbeta vidare på.

Länsstyrelsen vill framhålla att utbyggnad av kapaciteten på Östkustbanan är en mycket angelägen fråga att lösa och är beredd att medverka i fortsatt

dialog med i första hand kommunen och Trafikverket. Det bör dock i sammanhanget framhållas att Östkustbanans utbyggnad även är en fråga om finansiering, vilken ännu inte är löst.

Kraftledningsnätet / riksintresse 3 kap 8 § Miljöbalken

Länsstyrelsen anser att det kraftledningsnät som ingår i stamnätet, dvs. med spänning 220 kV och högre, utgör riksintresse för energidistribution. Länsstyrelsens ställningstagande har skett med stöd av 3 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vattenområden m.m.

Väderradarstationen Stockholm-Arlanda / riksintresse totalförsvaret 3 kap 9 § Miljöbalken

Försvarsmakten har den 17 februari 2010 fattat beslut om en översyn av totalförsvarets riksintressen (den militära delen). Beslutet har följts upp med ett kompletterande beslut den 17 december 2010. Av beslutet framgår att ett nytt område av riksintresse redovisas som berör kommunen = influensområdet för väderradarstationen vid Stockholm-Arlanda flygplats.

Enligt uppgift från Försvarsmakten innebär riksintresset, enligt svenskt och europeiskt regelverk, behov av hinderfrihet med krav på teknisk prövning då höga objekt och byggnadsverk aktualiseras inom influensområdet. För den del av området som rör Sollentuna handlar det om krav på samråd med Försvarsmakten såsom förvaltande myndighet.

Kravet på samråd med Försvarsmakten om höga objekt och byggnadsverk gäller emellertid generellt i hela landet. Som högt objekt räknas byggnad eller anordning med totalhöjd 45 m över mark eller mer inom sammanhållen bebyggelse respektive 20 m utanför. Försvarsmakten ska kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och byggärenden. Länsstyrelsen föreslår att utställningshandlingen kompletteras med information om detta allmänna krav på samråd, varigenom även riksintresset blir tillgodosett.

Miljö kvalitetsnormer för vatten / miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer för vatten gäller för utpekade vattenförekomster = ytvatten, grundvatten och skyddade områden. Till beslutet hör ett åtgärdsprogram där uppgifter för olika myndigheter och kommunerna preciserats för att även för att åstadkomma god status i vattenförekomsterna men även för att vattenförekomster som redan har god kvali-

tet ej ska försämrats. Flera åtgärder som Sollentuna behöver genomföra för att säkerställa miljökvälighetsnormerna för vatten återfinns i över-siktsplanen, tillsammans med inriktningen att efterföljande planering och tillståndsbeslut ska följa normerna. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att ytterligare en åtgärd är att utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden där vattenförekomsterna inte bedöms uppfylla miljökvälighetsnormerna inom utsatt tid.

Området kring Stäketvägen/regionalt mellankommunalt intresse

Området kring Stäketvägen, som ingår i den regionala grönkilen – Järvakilen, har i utställningsförslaget preciserats vad gäller föreslagen markanvändning, varvid endast en mindre del redovisas för ändrad markanvändning. Under utställningstiden har samråd inletts om ett detaljplaneprogram för Kappetorp m.m. Länsstyrelsen hänvisar till kommande samrådsyttrande över programmet.

Länsstyrelsen har tidigare framhållit att kommunerna Sollentuna, Järfälla och Upplands Väsby gemensamt och samlat bör belysa förutsättningarna för bevarande och ändrad markanvändning i denna del av Järvakilen. Länsstyrelsen anser att den regionala grönkilens värden ska prioriteras före exploatering.

Trafikbuller/boendes och övrigas hälsa

I utställningsförslaget presenteras en modell med riktlinjer för hantering av trafikbuller i samband med ny- och ombyggnad av bostäder. Riktlinjerna är avsedda att tillämpas inom den bebyggda miljön som helhet.

Trafikverket Region Stockholm anser att riktlinjerna inte helt säkerställer en god ljudmiljö, och anser att maximal ljudnivå ej överstigande 70 dBA vid tyst sida behöver tas in i modellen, samt att bostäder inte bör anordnas i situationer där ekvivalent ljudnivå på bullerutsatt sida överstiger 65 dBA.

Länsstyrelsen konstaterar att riktlinjerna följer Boverkets allmänna råd 2008:1 Buller i planeringen. Länsstyrelsen bedömer att de presenterade riktlinjerna för maximalnivån för uteplats/balkong har formulerats på sådant sätt att även ljudnivån vid fasad på den tysta sidan innefattas. Detta kan gärna framgå tydligare av modellen.

Länsstyrelsen anser att det i varje situation alltid ska vidtas vad som är tekniskt möjligt och miljömässigt motiverat för att åstadkomma en så god ljudmiljö

som möjligt, och detta behöver redovisas i planer och tillståndsbeslut. Länsstyrelsen hänvisar till den vägledning för detaljplanläggning med hänsyn till trafikbuller som presenterats i Länsstyrelsens rapport 2007:23. Av rapporten framgår att ju mer bullerstört ett område är och ju svårare det är att få till en god boendemiljö, desto större krav ska ställas på underlag och åtgärder. Länsstyrelsens noterar att kommunens rekommendation om att för vissa situationer nå en lägre inomhusnivå behöver ges stöd i markavtal eller dylikt.

Länsstyrelsen anser att bostäder i situationer där ljudnivån överstiger 55 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå enbart kan godtas i centrala lägen och i lägen med god kollektivtrafik. Samtidigt kan konstateras att tillgängligheten till kollektivtrafik är förhållandevis god i nästan hela kommunen.

Kvarter för arbete – Jästbolaget AB/boendes och övrigas hälsa

I översiktsplanen ingår jästfabrikens område (Jästbolaget AB) i ett område för verksamheter som kan vara störande men som integreras med övriga stadsstruktur.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att Jästbolaget AB:s tillstånd för sin verksamhet innebär att planeringen för nya verksamheter och bostäder i den närmaste omgivningarna kan komma att bedömas olämplig ur hälsosynpunkt. Regeringen upphävs så sent som 2008-06-12 kommunens beslut om detaljplan som medgav handel i området direkt norr om fabriksområdet. Motiveringen var att området bedömdes olämpligt för handelsverksamheter som vänder sig till en större allmänhet. Lukten i området kan för närvarande inte förväntas minska, utan kan i stället komma att öka om bolaget utnyttjar sitt tillstånd att öka produktionen med 50 %.

Riskhänsyn/risk för olyckor

Länsstyrelsen har tagit fram rekommendationer för bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer. Enligt rekommendationerna ska riskhantering vara en del av planeringsunderlaget vid planering för bebyggelse eller verksamheter inom 150 meters avstånd från en farligt godsled eller bensinstation. I översiktsplanen redovisar kommun sin erfarenhet hittills av de fördjupade riskanalyser för järnväg och väg som har gjorts, och föreslår att dessa ska tillämpas som princip för att uppföra bostadsbebyggelse på ett

avstånd om 25 meter om ett antal åtgärder vidtas såsom placering av entréer, luftintag, ventilationsavstängning, val av fasadmateriäl samt förstärkt byggnadsstomme till skydd för påkörning.

Trafikverket framhåller i sitt yttrande att Länsstyrelsens rekommendationer även fortsättningsvis i stort ska följas.

Länsstyrelsen kan i stort dela kommunens hittillsvarande erfarenheter av de riskanalyser som genomförts utmed järnvägen men anser att riskfrågorna även behöver fortsättningsvis belysas i de enskilda fallen. Från ett samhällsbyggnadsperspektiv anser Länsstyrelsen att det kan vara rimligt att lokalisera en viss omfattning av bebyggelse nära järnväg och dess stationspunkter, dvs då Länsstyrelsens generella rekommendationer om skyddsavstånd frångås. Omfattning bör dock grundas på resultat av riskbedömningar som tar hänsyn till varje områdes specifika förutsättningar och möjligheter. Topografi, särskilt känslig markanvändning som skola eller äldreboende, spårväxlar m m påverkar riskbedömningen.

Övriga miljö- och riskfrågor vid detaljplanering och tillståndsprovning/hälsa, säkerhet och risker

De olika miljö- och riskfrågor i övrigt som är viktiga att uppmärksamma vid detaljplanering och tillståndsprovning redovisas till övervägande del i planhandlingarna. Planens översiktliga karaktär gör emellertid att bebyggelsens lämplighet vid närmare planering inte full ut kan förutses. Länsstyrelsen utgår från att störningar och risker kommer att beaktas i efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut, så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Det är viktigt att uppmärksamma att kunskapsläget om klimatet förändring med följder som ändrad havsnivå, ökade översvämning- och skredrisker ständigt förbättras, varför det behöver finnas en beredskap att ompröva översiktsplanens rekommendationer. I Länsstyrelsens senaste klimatscenarioer redovisas en förväntad global uppvärmning till år 2100, som starkt överstiger de i översiktsplanens riktlinjer angivna två grader.

Ny plan- och bygglag, PBL 2010:900

Framtagandet av översiktsplanen följer bestämmelserna i plan- och bygglagen från 1987, PBL 1987:10, såsom anges i övergångsbestämmelserna i nya plan- och bygglagen från 2 maj 2011, PBL 2010:900.

I utställningsförslaget återfinns på enstaka ställen begrepp m.m. som härrör till PBL 1987:10 = t ex "samlad bebyggelse". Genom att den nya översiktsplanen kommer att användas då den nya PBL ska tillämpas kan det finnas anledning att ersätta begrepp m m med de som motsvarande i PBL 2010:900.

Innehåll

Organisation	3
Inledning	4
Översiktsplanens syfte	4
Läsanvisning	4
Mål och vision	4
Det hållbara samhället	4
Sollentuna i regionen	4
Utgångspunkter för regionens utveckling	5
Långsiktiga utmaningar i regionen	8
Befolkningsutveckling i Sollentuna	8
Särskilda utmaningar i Sollentuna som utgångspunkt för översiktsplanarbetet	9
Allmänna intressen	13
Den bebyggda miljön	14
Inledning	14
Bebyggelsens kvaliteter och innehåll	14
Staden	14
Den fysiska miljöns sociala effekter	16
Kommersiell skyltning	17
Kommunal service i den täta bebyggelsen	18
Plats för idrott	18
Närnatur för närrekreation och fritid	20
Kulturmiljö	22
Bebyggelseutveckling	24
Den regionala kärnan	24
Kommundelscentra	24
Urbana spridningskorridorer	24
Landmärken och höga hus	25
Områden vid kraftledning	26
Utbyggnad under lång tid	26
Allmänna mål för bostadsförsörjningen	26
Mark ägd av kommunen	26
Utredningsområde Ostkustbanan	28
Centrala Sollentuna	30
Häggvik	32
Edsberg och Väsjön	33
Rotebro	34
Norrviken	35
Helanelund	36
Sjöberg	37
Villastaden	38
Kvarter för arbete	40
Service och handel	42
Område vid Stäketvägen, Kappetorp	44
Bebyggelsens funktioner	46
Kommunikationer	46
Försörjningssystem	50
Bebyggelsens problem och utmaningar	54
Buller	54
Radon	58
Elektromagnetiska kraftfält	58
Basstationer för mobiltelefoni	58
Luftföroreningar	58
Företnadsområden / förorenad mark	60
Skyddsområde för grundvattentäkt	60
Översvämnings- och skredrisker	60
Djurhållning	60
Riskhänsyn	61
Den obebyggda miljön	63
Regional och lokal grönstruktur	63
Övriga naturområden utanför den bebyggda miljön	63
Kulturmiljön i den obebyggda miljön	64
Skötsel av naturmark	64
Tillgänglighet	64
Upplevelsevärden	64

Järvafältet	66
Järvafältet en del av Järvakilen	66
Naturrestatet Östra Järvafältet	66
Upplevelsevärden	66
Strategiska frågor på Järvafältet	67
Rösjöskogen	68
Rösjöområdet och Törnaskogen	68
- en del av Rösjöskogen	68
Rösjöskogens naturrestat	68
Upplevelsevärden	68
Strategiska frågor i Rösjöområdet	69
Törnaskogen	70
Törnaskogens naturrestat	70
Upplevelsevärden	70
Strategiska frågor i Törnaskogen	71
Vatten	73
Inledning	73
Föroreningar och annan påverkan	73
Upplevelser och tillgänglighet	73
God vattenkvalitet och biologisk mångfald	74
Oxunda och Edsviken Vattensamverkan	74
Statliga kvalitetskrav på yt- och grundvatten	74
Miljö kvalitetsnormer för Sollentunas sjöar	74
Kommunens planerings- och åtgärdsarbete	75
Dagvatten i bebyggelsemiljön	75
Skydd av grundvatten	76
Strandskydd	76
Klimatanpassningar	76
Mellankommunala och regionala intressen samt riksintressen	79
Mellankommunala och regionala intressen	79
Område vid Stäketvägen, Kappetorp	79
Älvsundadalen, Upplands Väsby	79
Hagbylund, Upplands Väsby	79
Tvårsparväg norr, Stockholm m fl kommuner	79
Pendeltåg och regionalstågstation	79
Övriga mellankommunala och regionala frågor	79
Riksintressen	79
Ostkustbanan	80
Förbifart Stockholm och Europaväg 4 och 18	80
Stäketvägen	80
Kraftledningsnät, Stockholms ström, CityLink	80
Skälhamravägens kulturmiljö	80
Totalförsvaret	80
Riktlinjer för mark- och vattenanvändningen	82
Övergripande riktlinjer	83
Områdesspecifika riktlinjer	84
Gällande planer	86
Fördjupningar av översiktsplanen, detaljplaner etc	86
Sektorsplaner och styrdokument	86
Utvärdering	89
Utvärdering mot åtaganden i RUFSS 2010	89
Fortsatt planering	93
Rullande översiktlig planering	93
Ostkustbanan	93
Urban grönstruktur	93
Gällande fördjupningar	93
Tidplan för fördjupningar	94
Andra planerings- och utredningsinsatser	94
Utvecklingsplan för den regionala kärnan	94
Sollentuna Arkitektur	94
Naturrestat Tegelbagsskogen	94
Trafikplanering	94
Övrigt	95
Uppföljning av betydande miljöpåverkan	95
Länsstyrelsens granskningsyttrande	97

Enheten för samhällsplanering
Emma Franzén

Sollentuna kommun
sollentuna.kommun@sollentuna.se

Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse inför Sollentuna kommuns översyn av översiktsplanen

Stockholms län växer stadigt och ett bostadsbyggande som både håller hög volym och hög takt är avgörande för länets utveckling. Kommunernas översiktsplanering är en grundbult i detta arbete.

En aktuell översiktsplan med tydliga ställningstaganden underlättar framtida detaljplanering för bostadsbebyggelse och är därför ett avgörande verktyg för att nå målsättningar om ett ökat bostadsbyggande.

Kommunfullmäktige ska därför under varje mandatperiod avgöra om översiktsplanen är aktuell eller behöver göras om. Länsstyrelsen ska på eget initiativ redovisa statliga och mellankommunala intressen som är av betydelse för planens aktualitet.

Kommunens gällande översiktsplan

Sollentuna kommuns översiktsplan antogs 12 december 2012. Till översiktsplanen hör Länsstyrelsens granskningsyttrande daterat den 10 oktober 2011 och tillägg den 16 oktober 2012. Översiktsplanen gäller tillsammans med följande antagna fördjupningar:

- Eriksberg – Fågelsången, antagen år 1987
- Centrum Rotebro, antagen år 1992
- Östra Häggvik, antagen 1991 delar är aktuell

Länsstyrelsens sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen gör bedömningen att de statliga och mellankommunala intressen, som Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för enligt 3 kap. 16 § PBL, inte har sådan karaktär att de kräver en omarbetning av den kommunomfattande översiktsplanen. Översiktsplanen bör därmed även fortsättningsvis kunna utgöra stöd för planläggning och tillståndsgivning.

Länsstyrelsen noterar samtidigt att nya frågor har aktualiserats sedan översiktsplanen antogs 2012, vilka har betydelse för bebyggelseutvecklingen och för beslut om mark- och vattenanvändning.

Datum
2017-03-21

Beteckning
4013-10123-2016

Synpunkter utifrån Länsstyrelsens granskningsyttrande

Nedan presenteras hur förändrade förutsättningar förhåller sig till Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet från 2011.

Riksintressen enligt miljöbalken

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet är tillgodosedda i den antagna planen.

Ostkustbanan

Trafikverket har 2016 färdigställt en riksintresseprecisering för Ostkustbanan, sträckan Solna – Uppsala. En utbyggnad av Ostkustbanan med ytterligare två spår genom Sollentuna ger stora konsekvenser på befintlig bebyggelse. Liksom kommunen anger i översiktsplanen anser Länsstyrelsen att riksintresset behöver hanteras på en övergripande planeringsnivå för att tydliggöra påverkan i förhållande till andra allmänna intressen.

Kraftledningsnätet

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet är tillgodosedda i den antagna planen.

Totalförsvaret

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet är tillgodosedda i den antagna planen. Försvarsmakten fattade den 31 mars 2015 Försvarsmakten beslut om förnyad redovisning av riksintressena. Inga nya, öppet redovisade riksintressen har tillkommit i Stockholms län.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet är tillgodosedda i den antagna planen.

Området kring Stäketvägen - Järvakilen

Förutsättningarna har förändrats sedan Länsstyrelsens granskningsyttrande. I samband med Järfälla kommuns detaljplaneläggning av nytt verksamhetsområde vid Stäketvägen tog Järfälla, Sollentuna och Upplands Väsby kommuner fram en gemensam kartbild som underlag för fortsatt planering i området. Länsstyrelsen anser fortsatt att det är viktigt att grönkilens samband och funktion tas om hand i eventuellt tillkommande exploatering.

Trafikbuller

Förutsättningarna har förändrats sedan Länsstyrelsens granskningsyttrande. Den 2 januari 2015 skedde ändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande i bullerutsatta områden utan att riskera påverkan på människors hälsa. I april 2015 beslutade regeringen också om en förordning som innehåller nya riktvärden för utomhusbuller. Förordningen, som trädde i kraft den 1 juni 2015, innehåller riktvärden för utomhusbuller från spår-, väg- och flygtrafik vid bostadsbyggnader.

Datum
2017-03-21Beteckning
4013-10123-2016**Kvarter för arbete – Jästbolaget AB**

Synpunkter kvarstår avseende lämplighet av bebyggelseutveckling i de närmaste omgivningarna kring jästfabriken. Länsstyrelsen välkomnar dock en dialog kring utvecklingsmöjligheterna i området i stort.

Riskhänsyn

Länsstyrelsen har sedan antagande av översiktsplanen beslutat om uppdaterade riktlinjer gällande bebyggelse vid rekommenderade leder för transport av farligt gods. Länsstyrelsen har även tagit fram en inriktning till en regional strategi för det rekommenderade vägnätet för farligt gods.

Övriga miljö- och riskfrågor vid detaljplanering

Synpunkter om hantering av störningar och risker för efterföljande planering kvarstår.

Nya förhållanden som särskilt behöver uppmärksammas

Nedan redovisas kortfattat statliga och mellankommunala frågor som berör Sollentuna kommun och som är nya sedan gällande översiktsplan antogs. De statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet och för kommunens översiktsplanering, redovisas mer utförligt i Länsstyrelsens *Sammanställning av statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering*. Den senaste versionen av sammanställningen är daterad 7 februari 2017, och finns tillgänglig på Länsstyrelsens webbplats.

Riksintressen

- Havs- och vattenmyndigheten har beslutat att 28 anläggningar är av riksintresse för vattenförsörjning. I Stockholms län är fem anläggningar utpekade, varav Norrvattens reservvattentäcker i Stockholmsåsen berör Sollentuna kommun. Mer information finns på [Havs- och vattenmyndighetens webbplats](#).
- Status kring projektet Stockholm ström och de delar som berör Sollentuna kommun framgår på Stockholms ströms webbplats, www.stockholmsstrom.net.
- Det pågår en översyn av riksintressena för friluftslivet. För Sollentuna kommun har Naturvårdsverket beslutat om ett nytt område av riksintresse för friluftslivet, Järvafältet. Naturvårdsverket har dock ännu inte fattat beslut om Länsstyrelsens förslag om nytt riksintresseområde för Ulriksdal-Haga-Djurgården, som även det berör Sollentuna kommun
- Länsstyrelsen har påbörjat en översyn av kulturmiljövårdens riksintressen. Under de närmaste fem åren kommer de flesta av länets riksintressen för kulturmiljövården inventeras och analyseras på nytt. Värdeexter, urval och avgränsningar kommer att ses över. Målet är att nya kunskapsunderlag ska finnas framtagna för samtliga områden i länet och att de utpekade riksintressena ska vara aktualiserade med förnyade beslut från Riksantikvarieämbetet där så krävs. Aktualiseringen ska ske i dialog med länets kommuner.

Datum
2017-03-21Beteckning
4013-10123-2016

Syftet är att skapa en ökad förutsägbarhet och tydlighet i frågor som rör planering och byggande i länet.

- Trafikverket ser regelbundet över sitt beslut om vilka anläggningar verket bedömer vara av riksintresse för kommunikationer. Trafikverkets senaste beslut är från februari 2013. Trafikverket avvaktar utgången av riksintresseutredningen inför uppdaterat beslut om utpekande av riksintressen för kommunikationer.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

- Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt har upprättat förslag till förvaltningsplan, förslag till miljö kvalitetsnormer och förslag till åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning för perioden 2015-2021. Regeringen beslutade dock om en prövning av förslagen till åtgärdsprogram. Denna prövning är klar och Vattenmyndigheterna har nu uppdraget att fastställa de nya åtgärdsprogrammen för 2017-2021.

Mellankommunala frågor

- Arbetet pågår med att ta fram en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Utgångspunkten för arbetet är den nuvarande planen, RUFSS 2010. Under perioden 8 april - 30 september 2016 genomfördes samråd om nästa regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Under hösten 2017 kommer planen att ställas ut och den slutliga planen ska beslutas i landstingsfullmäktige under 2018.
- En regional cykelplan, som pekar ut stråk för arbetspendling med cykel, redovisades i februari 2014 av Trafikverket, Landstinget och Länsstyrelsen. Med start i oktober 2015 följs cykelplanen upp i årligt ett cykelbokslut.
- Länsplanen för transportinfrastruktur i Stockholms län 2014-2025 fastställdes våren 2014. Länsstyrelsen inväntar direktiv för att påbörja åtgärdsplaneringen för en ny länsplan för regional transportinfrastruktur 2018-2029.

Hälsa, säkerhet och riskfrågor

- Länsstyrelsen har tagit fram *Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs vattendrag och sjöar i Stockholm län – med hänsyn till risken för översvämning*. Rekommendationerna är avsedda som stöd i kommunernas planering av ny bebyggelse som ligger i översvämningshotade områden längs vattendrag och sjöar inom Stockholms län.
- Länsstyrelsen har 2015 låtit SMHI ta fram en regional klimatanalys för Stockholms län.
- Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt har i enlighet med förordningen om översvämningrisker (SFS 2009:956) tagit fram kartor för områden med översvämningrisker. I Stockholms län finns tre vattensystem som har en betydande risk att bli översvämmade: Oxundaån, Tyresån och delar

Datum
2017-03-21Beteckning
4013-10123-2016

av Mälaren. Kartorna ger en överblick av vilken risk som finns för skador på människors hälsa, miljö, kulturarv och ekonomisk verksamhet längs vattendragen vid en översvämning. Våren 2015 togs riskhanteringsplaner, baserade på de framtagna riskkartorna, fram.

- Länsstyrelsen har tittat på områden som riskerar att drabbas av översvämning vid kraftigt regn eller så kallat skyfall. Som en del i detta arbete har Länsstyrelsen tagit fram en lågpunktskarta som visar de potentiellt instängda områdena i terrängen, och som vid skyfall riskerar att översvämmas. Karteringen har inte tagit hänsyn till infiltration eller dagvattenssystemets kapacitet.
- Länsstyrelsen har 2015 antagit rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs Östersjökusten i Stockholms län. Ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt längs länets Östersjökust rekommenderas att placeras ovanför nivån 2,7 meter räknat i höjdsystem RH2000. Ny bebyggelse kan placeras under rekommenderad nivå, men kommunen behöver då visa att exploateringen inte blir olämplig. Bedömningsgrunderna för rekommendationerna utgår från SMHI:s regionala klimatsammanställning för Stockholms län 2010.

Övriga frågor

- I november 2014 tog Länsstyrelsen beslut om utvidgat strandskydd för Sollentuna kommun. Beslutet har överklagats till regeringen och har därför inte vunnit laga kraft.
- Boverket har tillsammans med Movium vid Sveriges lantbruksuniversitet tagit fram en vägledning för planering, utformning och förvaltning av barns och ungas utemiljö med särskilt fokus på skolgårdar och förskolegårdar. Boverket har även tagit fram allmänna råd till 8 kap. 9 § andra stycket samt 10-11 §§ PBL (BFS 2015:1 FRI).
- En reviderad kulturmiljölag (1988:950) trädde i kraft den 1 januari 2014. En av den nya lagens viktigaste förändringar gäller fornlämningar. Från 2014 finns också nya nationella kulturmiljömål.
- Ändringar i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar trädde ikraft den 1 januari 2014.

Formalia kring ställningstagandet till översiktsplanens aktualitet

Det bör uppmärksammas att Länsstyrelsens ställningstagande om översiktsplanens aktualitet begränsas till förhållande till de krav som ställs i 3 kap. 5 § PBL. Det vill säga i vilken utsträckning planens intentioner fortfarande är aktuella med hänsyn till nya förutsättningar.

Innehållet i planen kan inte ändras genom beslutet. Fullmäktiges ställningstagande innebär således ingen revidering av översiktsplanen eller delar av den. Om

Datum
2017-03-21

Beteckning
4013-10123-2016

kommunfullmäktige finner att översiktsplanen är inaktuell, är det naturligt att kommunen tar ställning till att inleda en översyn av planen, eller delar av den.

Uttalanden från kommunfullmäktige och Länsstyrelsen i samband med aktualitetsprövningen är ändå av betydelse. Dessa kan vara värdefulla i samband med den översiktliga planering som kontinuerligt sker i en kommun. Det kan vara värdefullt att som beslutsunderlag ställa samman dem i en separat handling som hålls tillgänglig tillsammans med den gällande översiktsplanen.

Efter att aktualitetsprövningen är genomförd ska kommunfullmäktiges beslut enligt 7 § plan- och byggförordningen (2011:338) skickas till Boverket och Länsstyrelsen samt till Landstinget såsom regionplaneorgan.

I slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsöverdirektör Magdalena Bosson, beslutande, samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åhnberg, förvaltningsdirektör Åsa Ryding och översiktsplanerare Emma Franzén, föredragande.

Magdalena Bosson

Emma Franzén

Detta beslut har granskats och godkänts via Länsstyrelsens ärendehanteringssystem och har därför ingen namnunderskrift.

Bilaga

Sammanställning – Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering

Sändlista (för kännedom)

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, SLL

UPPDRAG ATT REVIDERA GÄLLANDE ÖVERSIKTSPLAN I RELEVANTA DELAR

Stadsbyggnadsnämnden 2017-02-01

Syfte

Översiktsplanen har tjänat oss väl sedan den antogs och har många fina och bra kvalitéer. I översiktsplanen talar kommunen om hur vi vill främja en långsiktig god utveckling när det gäller bebyggelse och mark- och vattenanvändning. Den ska spegla den politiska majoritetens vilja och vara aktuell. Kommunens fokusområden skall avspeglas i de ställningstaganden som görs i Översiktsplanen.

Vår vision är att vara den första kommunen i landet som tillgodoser sina behov utan att tära på jordens resurser skall eftersträvas.

Översiktsplanen ska vara ett bra, tydligt och lättanvänt verktyg för kommunens förvaltningar i det dagliga arbetet med planering för att vara Sveriges mest attraktiva kommun. Arbetet med den nu gällande översiktsplanen startade med uppdraget 2006-01-12 och antogs 2012-12-12.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår att ett arbete med revidering/översyn av översiktsplanen genomförs. Efter att den nu gällande översiktsplanen antogs 2012 har ett flertal viktiga styrdokument tagits fram som påverkar översiktsplanen, nya omständigheter har gjort att ställningstagandena bör ses över, förtydligas eller revideras och därefter utgöra grunden för hur Sollentuna kommun ser på den översiktliga planeringen med sikte på 2030 men med utblickar mot 2050.

Under 2016 har arbetet med att revidera den regionala utvecklingsplanen, RUFS, inletts på regional nivå. Ställningstaganden och inriktningar i RUFS 2050 kommer vara grunden i Sollentunas reviderade översiktsplan och kommunens översiktsplanering ska spegla de regionala ställningstagandena.

Process och tidplan

Reviderad översiktsplan skall vara klar för antagande maj 2018. Arbetet kommer ske enligt den process som följer av PBL(Plan- och Bygglagen). En tidplan och processbeskrivning ska tas fram. En översiktsplan ska revideras/uppdateras under varje mandatperiod.

Budget/ resurser

Arbetet med översiktsplanen bör ske inom ramen för stadsbyggnadsavdelningens budget, tillgängliga resurser och prioritering i förhållande till andra av KS och STBN givna uppdrag. Det innebär att arbetet med den reviderade översiktsplanen kommer att behöva begränsas och ske parallellt med övriga givna uppdrag.

Eventuellt kan medel för specifika kostnader så som konsulttjänster för särskilda utredningar, layout, särskilda aktiviteter behövas och kommer då att lyftas för beslut utanför ram.

Avgränsningar

Som grund för en reviderad översiktsplan ligger den plan som antogs 2012. Den bör dock kompletteras och revideras på några områden, vilka är redovisade nedan. Inför revideringen skall hållbarhetsfrågor, både ekonomiska, sociala och ekologiska genomsyra arbetet och synas i nämndens ställningstaganden.

Sollentuna Kommun har ett mycket gynnsamt läge i Stockholms län. Kommunen växer och kommunen har många utmaningar framöver för att skapa en attraktiv och socialt hållbar livsmiljö för alla invånare i alla åldrar och skeenden av livet. Föreningslivet och näringslivet är också viktiga aktörer för Sollentunas långsiktiga utveckling.

De styrdokument som arbetats fram / är under framtagande sedan 2012 och som bör vara komplement till översiktsplanen är:

- Trafikstrategin
- Urban Grönstruktur
- Ett framtidssäkert Sollentuna
- Urban servicepotential
- Miljöpolicy
- Trygghets- och säkerhetsstrategi
- Integrationspolicy
- Cykelplan
- Parkeringsplan
- Vattenplan
- Klimatpolicy

Områden som behöver bearbetas är:

Vi ser behovet av att behandla vikten av placering av förskola och skola som gynnar den lokala miljön av tillit och gemenskap. Samarbetet med våra kommunala bolag ska bidra till att långsiktigt bygga samhällsgemenskap. I arbetet med USP (Urban Service Potential) ser vi möjligheten att främja mångfald av företagande och annan lokal service.

- Buller (anpassning till nuvarande regler) för vägtrafik, tåg och flyg där vi tydliggör utmaningarna som finns från exempelvis E4:an och inte minst trafikplatserna.
- Regionala kärnor
- Förtätningspotentialer
 - Utveckling av stationsområden – Rotebro / Norrviken / Häggvik / Tureberg / Helenelund
- Minsta tomtstorlek ska tydliggöras utifrån den praxis vi haft under senare år.
- Ostkustbanan – dess påverkan på utbyggnadsmöjligheter
- Offentliga platser för service (skolor mm)
- Klimatanpassningar
- Översvämningsrisker.
- Dagvattenhantering/rening och hur det hanteras i befintlig miljö.
- Offensiv markhantering för kommunala behov och för ett aktivt näringsliv
- Övergripande tankar om sk. ”in-fills”
- Översiktlig belysning av hur vi kan minska barriäreffekterna från väg och järnväg.
- Belysa ett regionalt tågstopp i Sollentuna.
- Mer industrimark i Kappetorp.
- Luftföroreningar.

- Belysa att vi ser värdet av ett 5/6 spår men inte på bekostnad av utvecklingsmöjligheterna.
- Uppdatering av att Tegelhagsskogen nu är naturreservat och Törnaskogen angränsar till nytt reservat i Upplands-Väsby.
- Se över om ej planerade områden behöver planläggas.
- Se över om befintliga planer behöver tydliggöras.
- Det kan finnas en rimlighet i att tillåta flerfamiljshus också i områden av villakarakter, under förutsättning att det passar in i miljön.

Nya frågor som bör beaktas:

- Tillkomst av Linbana
- Tillkomst av Tvärförbindelser
- Potential för Kultur- och Fritidslivets behov
- Översyn av Norrvikenleden, Danderydsvägen och Sollentunavägen samt delar av Turebergsleden, Bagarbyvägen, Bygdevägen och Kuskvägen i den av RUFS utpekade regionala kärnan, med syfte att åstadkomma omvandling till stadsgata med förtätningspotential
- Vattenplanen
- IoT (Internet of Things) ger nya möjligheter att samla in data i stor mängd. Detta påverkar bland annat placeringen av exempelvis G5-master eller liknande sändningsteknik.
- Nya miljö kvalitetsnormer för vatten med krav på åtgärdsprogram för våra sjöar och vattendrag.
- Närmiljö. Vikten av att ny bebyggelse anpassas mot befintlig bebyggelse genom bland annat nedrappning. Trädridåer mot befintlig bebyggelse. Bevarande av mindre grönområden nära bostäder.
- Strandskydd. Belysa möjligheten till fler promenadvägar längs våra sjöar.
- Kraftledning. Belysa möjligheterna som skapas när de tagits bort.
- Begränsningar i möjligheten att bygga. Belysa problematiken kring exempelvis farligt gods på primär- och sekundärled.
- En potential för antal nya bostäder per varje kommun del redovisas.
- En uppdatering av cykelstråken vid behov på aktuella sträckor.

Mål

Målet är att i maj 2018 anta en reviderad översiktsplan, som på ett enkelt och överskådligt sätt visar kommunens långsiktiga vilja med bebyggelsen och användningen av vatten- och markområden. Översiktsplanen är ett kommunövergripande dokument som skall spegla alla dimensioner av kommunens användande av mark och vatten. Översiktsplanen ska kunna utgöra underlag för dialog med medborgare, näringsliv, grannkommuner och staten. Översiktsplanen ska vara ett bra, tydligt och lättanvänt verktyg för kommunens förvaltningar i det dagliga arbetet med planering för att vara Sveriges mest attraktiva kommun.

Dialog / samverkan / samråd

En löpande dialog skall ske med länsstyrelsen för att minimera ledtider i samband med samråd. De tidigare framtagna styrdokumenterna har tillkommit i samråd med flera förvaltningar. Dialogen kring den reviderade Översiktsplanen ska därför vara riktad och

fokuserad på de grupper som berörs av förändringarna. Näringsliv- och föreningsliv är särskilt viktiga grupper att nå i detta arbete.

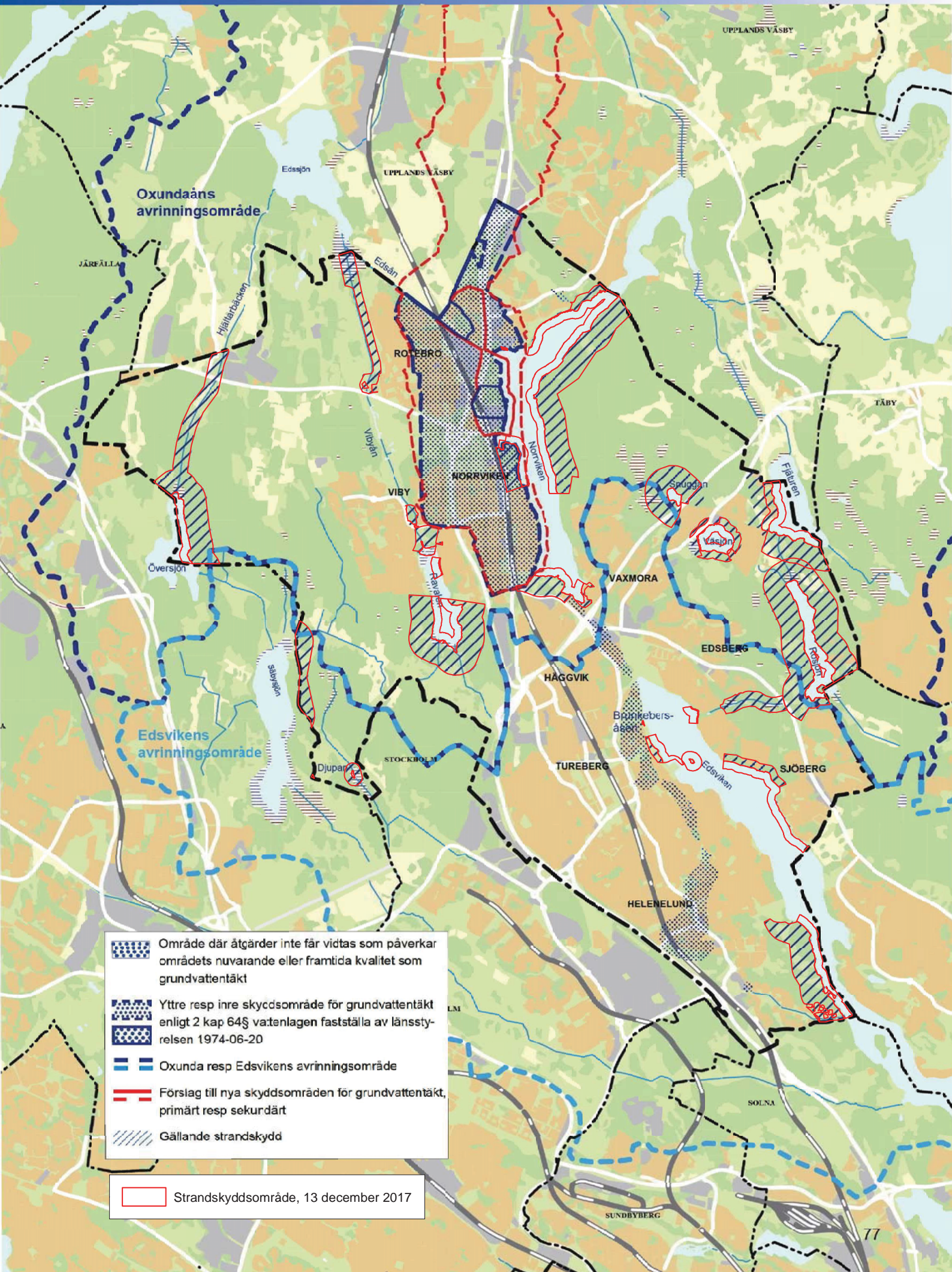
I strategiskt viktiga frågor är avstämningar med grannkommunerna viktiga. En miljökonsekvensbeskrivning skall tas fram i enlighet med vad lagstiftningen för detta föreskriver. Miljöbedömningen kan anpassas till det som är rimligt med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad. Avgränsningarna i miljökonsekvensbeskrivningen kommer göras i samråd med länsstyrelsen.

För majoriteten i stadsbyggnadsnämnden

Thomas Ardenfors (M)

Seppo Karmitsa (KD)

Per Gibson (L)

- Område där åtgärder inte får vidtas som påverkar områdets nuvarande eller framtida kvalitet som grundvattentäkt
- Yttre resp inre skyddsområde för grundvattentäkt enligt 2 kap 64§ vattenlagen fastställda av länsstyrelsen 1974-06-20
- Oxunda resp Edsvikens avrinningsområde
- Förslag till nya skyddsområden för grundvattentäkt, primärt resp sekundärt
- Gällande strandskydd

 Strandskyddsområde, 13 december 2017

En översiktsplan redovisar huvuddragen i mark- och vattenanvändningen i en kommun och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Den är även ett underlag för dialogen mellan kommunen, dess grannar och med staten.

Översiktsplanen fungerar som ett stöd i detaljplanearbetet och bidrar till ett förenklat arbete med de detaljerade planerna som ska leda fram till ett färdigt byggprojekt.

SOLLENTUNA
KOMMUN

